

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

EUROPOS KOMISIJA

**Komisijos pranešimas dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje
vartojamos valstybės pagalbos sąvokos**

(2016/C 262/01)

TURINYS

	<i>Puslapis</i>
1. ĮVADAS	3
2. ĮMONĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS SĄVOKA	3
2.1. Bendrieji principai	3
2.2. Viešųjų įgaliojimų vykdymas	5
2.3. Socialinė apsauga	6
2.4. Sveikatos priežiūra	7
2.5. Švietimas ir mokslinių tyrimų veikla	7
2.6. Kultūra ir paveldo išsaugojimas, įskaitant gamtos apsaugą	8
3. VALSTYBINĖ KILMĖ	9
3.1. Priskyrimas valstybei	9
3.1.1. Priskyrimo valstybei rodikliai	10
3.1.2. Priskyrimas valstybei ir įpareigojimai pagal Sąjungos teisę	11
3.2. Valstybiniai ištekliai	11
3.2.1. Bendrieji principai	11
3.2.2. Išteklių kontrolė	13
3.2.3. Valstybės dalyvavimas atliekant persikirstymą tarp privačių subjektų	14
4. PRANAŠUMAS	15
4.1. Bendra pranašumo sąvoka	15
4.2. Rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus	17
4.2.1. Įvadas	17

4.2.2. Bendrieji principai	18
4.2.3. Atitikties rinkos sąlygoms nustatymas	19
4.3. Netiesioginis pranašumas	26
5. ATRANKUMAS	27
5.1. Bendrieji principai	27
5.2. Materialinis atrankumas	27
5.2.1. <i>De jure</i> ir <i>de facto</i> atrankumas	27
5.2.2. Atrankumas, atsirandantis dėl institucijų nuožiūra taikomos administracinės praktikos	28
5.2.3. Priemonių, kuriomis mažinama įprasta įmonių mokesčių našta, materialinio atrankumo vertinimas	29
5.3. Regioninis atrankumas	32
5.3.1. Institucinis savarankiškumas	32
5.3.2. Procedūrinis savarankiškumas	33
5.3.3. Ekonominis ir finansinis savarankiškumas	33
5.4. Konkretūs klausimai, susiję su mokesčių priemonėmis	34
5.4.1. Kooperatinės bendrovės	34
5.4.2. Kolektyvinio investavimo subjektai	35
5.4.3. Mokestinės amnestijos	36
5.4.4. Sprendimai dėl mokesčių ir susitarimai dėl mokesčių	36
5.4.5. Nusidėvėjimo (amortizacijos) taisyklės	39
5.4.6. Specialių rūšių veiklos apmokestinimo nustatyto dydžio tarifų tvarka	39
5.4.7. Kovos su piktnaudžiavimu taisyklės	40
5.4.8. Akcizai	40
6. POVEIKIS PREKYBAI IR KONKURENCIJAI	40
6.1. Bendrieji principai	40
6.2. Konkurencijos iškraipymas	41
6.3. Poveikis prekybai	41
7. INFRASTRUKTŪRA. KAI KURIE KONKRETŪS PAAIŠKINIMAI	44
7.1. Įvadas	44
7.2. Pagalba statytojui/savininkui	44
7.2.1. Ekonominė veikla ir neekonominė veikla	44
7.2.2. Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai	46
7.2.3. Pagalba infrastruktūros objekto statytojui/savininkui. Atskirų sektorių apžvalga	47
7.3. Pagalba valdytojams	49
7.4. Pagalba galutiniams naudotojams	49
8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	50

1. IVADAS

1. Vykstant valstybės pagalbos modernizavimo procesui, Komisija nori pateikti papildomų paaiškinimų dėl pagrindinių sąvokų, susijusių su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojama valstybės pagalbos sąvoka, ir taip padėti užtikrinti paprastesnę, skaidresnę ir nuoseklesnę šios sąvokos taikymą visoje Sąjungoje.
2. Šiame pranešime nagrinėjama tik Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje vartojama valstybės pagalbos sąvoka, kurią ir Komisija, ir nacionalinės institucijos (įskaitant nacionalinius teismus) turi taikyti kartu su pareiga pranešti ir pareiga nesiimti veiksmų, nustatytomis Sutarties 108 straipsnio 3 dalyje. Jame nenagrinėjamas valstybės pagalbos suderinamumas su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 2 ir 3 dalis ir 106 straipsnio 2 dalį, kurį turi vertinti Komisija.
3. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės pagalbos sąvoka yra objektyviai ir teisiškai apibrėžta tiesiogiai Sutartyje ⁽¹⁾, šiame pranešime paaiškinama, kaip Komisija supranta Sutarties 107 straipsnio 1 dalį remdamasi Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo aiškinimu (toliau – Sąjungos teismai). Jeigu klausimas nebuvo svarstytas Sąjungos teismuose, Komisija išdėstys savo nuomonę, kaip valstybės pagalbos sąvoka turėtų būti aiškinama. Šiame pranešime išdėstyta nuomonė nedaro poveikio Sąjungos teismų pateiktam valstybės pagalbos sąvokos aiškinimui ⁽²⁾; aiškinant Sutartį visais atvejais pirmiausia remiamasi Sąjungos teismų praktika.
4. Reikėtų pabrėžti, kad Komisija privalo laikytis šios objektyvios sąvokos sampratos ir ją taikydama turi tik ribotą diskreciją, t. y. tais atvejais, kai atlieka techninio pobūdžio ar sudėtingus – visų pirma sudėtingus ekonominius – vertinimus ⁽³⁾.
5. Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje valstybės pagalba apibrėžiama kaip valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti ir daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ⁽⁴⁾. Šiame pranešime bus paaiškintos skirtingos valstybės pagalbos sąvokos sudedamosios dalys: įmonės buvimas, priemonės priskyrimas valstybei, jos finansavimas iš valstybinių išteklių, pranašumo suteikimas, priemonės atrankumas ir poveikis konkurencijai bei valstybių narių tarpusavio prekybai. Be to, atsižvelgiant į valstybių narių išreikštą konkrečių paaiškinimų poreikį, šiame pranešime pateikiama konkrečių su viešuoju infrastruktūros finansavimu susijusių paaiškinimų.

2. ĮMONĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS SĄVOKA

6. Valstybės pagalbos taisyklės taikomos tik tuo atveju, jeigu priemonės gavėjas yra įmonė.

2.1. Bendrieji principai

7. Teisingumo Teismas praktikoje nusistovėjusi įmonių, kaip bet kokio juridinio statuso ir bet koku būdu finansuojamų subjektų, vykdančių ekonominę veiklą, apibrėžtis ⁽⁵⁾. Taigi, ar konkretus subjektas priskiriamas prie įmonių, visiškai priklauso nuo jo veiklos pobūdžio. Yra trys svarbios šio bendrojo principo pasekmės.

⁽¹⁾ Žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 111 punktą.

⁽²⁾ Žr. 2011 m. liepos 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alcoa Trasformazioni prieš Komisiją*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, 125 punktą.

⁽³⁾ Žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 114 punktą ir 2010 m. rugsėjo 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Scott*, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, 66 punktą.

⁽⁴⁾ Valstybės pagalbos taisyklės žemės ūkio produktų (kuriems pagal Sutarties 38 straipsnio 1 dalį priskiriami žuvininkystės produktai) gamybai ir prekybai jais taikomos tik tokiu mastu, kokį nustato Europos Parlamentas ir Taryba (Sutarties 42 straipsnis).

⁽⁵⁾ 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pavlov ir kiti*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74 punktas, 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ir kiti*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107 punktas.

8. Pirma, subjekto statusas pagal nacionalinę teisę neturi lemiamos reikšmės. Pavyzdžiui, nors pagal nacionalinę teisę subjektas priskiriamas prie asociacijų ar sporto klubų, jis vis tiek gali būti laikomas įmone pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį. Tas pats taikoma subjektui, kuris oficialiai yra viešojo administravimo sistemos dalis. Svarbu tik tai, ar jis vykdo ekonominę veiklą.
9. Antra, ar valstybės pagalbos taisyklės taikomos, nepriklauso nuo to, ar subjektas įsteigtas pelnui siekti. Pelną nesiekiantys subjektai taip pat gali siūlyti prekes ir paslaugas rinkoje ⁽⁶⁾. Jeigu jie to nedaro, pelno nesiekiantiems subjektams valstybės pagalbos kontrolė netaikoma.
10. Trečia, ar subjektas laikomas įmone, visada priklauso nuo konkrečios veiklos. Subjektas, vykdamas tiek ekonominę, tiek neekonominę veiklą, turi būti laikomas įmone tik ekonominės veiklos atžvilgiu ⁽⁷⁾.
11. Taikant valstybės pagalbos taisykles, keli atskiri juridiniai subjektai gali būti laikomi sudarančiais vieną ekonominį vienetą. Toks ekonominis vienetas laikomas atitinkama įmone. Teisingumo Teismas laiko, kad tokiu atveju svarbu nustatyti, ar vienas iš subjektų turi kito subjekto kontrolinį akcijų paketą ir ar juos sieja kiti funkciniai, ekonominiai ir struktūriniai ryšiai ⁽⁸⁾.
12. Siekdamas paaiškinti ekonominės ir neekonominės veiklos skirtumą, Teisingumo Teismas savo sprendimuose nuolat patvirtina, kad ekonomine veikla laikoma bet kokia veikla, kurią sudaro prekių tiekimas ir paslaugų teikimas rinkoje ⁽⁹⁾.
13. Klausimas, ar tam tikros paslaugos turi rinką, gali priklausyti nuo to, kaip atitinkamoje valstybėje narėje organizuojamas tų paslaugų teikimas ⁽¹⁰⁾, taigi atskirose valstybėse narėse tai gali skirtis. Be to, ilgai nusių konkrečios veiklos priskyrimas konkrečiai kategorijai gali kisti dėl politinių sprendimų ar ekonominių pokyčių. Veikla, kuri šiandien nėra ekonominė veikla, gali ja tapti ateityje ir atvirkščiai.
14. Tai, kad valdžios institucija nusprendė neleisti trečiosioms šalims teikti tam tikros paslaugos (pavyzdžiui, dėl to, kad nori paslaugą teikti pati), nereiškia, kad ekonominė veikla nevykdoma. Nepaisant tokio rinkos uždarymo, ekonominė veikla galėtų būti vykdoma, jei kiti ūkio subjektai norėtų ir galėtų paslaugą teikti atitinkamoje rinkoje. Apskritai tai, kad institucija konkrečią paslaugą teikia pati, neturi įtakos ekonominiam veiklos pobūdžiui ⁽¹¹⁾.
15. Ekonominės ir neekonominės veiklos atskyrimas tam tikru mastu priklauso nuo konkrečios valstybės narės politinių sprendimų ir ekonominių pokyčių, todėl neįmanoma sudaryti išsamaus veiklos, kuri *a priori* negalėtų būti ekonominė, sąrašo. Toks sąrašas nesuteiktų realaus teisinio tikrumo ir todėl duotų mažai naudos. Todėl 17–37 punktuose siekiama paaiškinti šį skirtumą atsižvelgiant į keletą svarbių aspektų.
16. Vien tai, kad subjektas turi prekes tiekiančios ar paslaugas rinkoje teikiančios įmonės akcijų, net ir kontrolinį akcijų paketą, nereiškia, kad tas subjektas taikant Sutarties 107 straipsnio 1 dalį automatiškai turėtų būti

⁽⁶⁾ 1980 m. spalio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van Landewyck*, sujungtos bylos 209/78–215/78 ir 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, 88 punktas, 1995 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FFSA ir kiti*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 21 punktas, 2008 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, 27 ir 28 punktai.

⁽⁷⁾ 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Aéroports de Paris prieš Komisiją*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 108 punktas.

⁽⁸⁾ 2010 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *AceaElectrabel Produzione SpA prieš Komisiją*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, 47–55 punktai, 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ir kiti*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 112 punktas.

⁽⁹⁾ Žr. 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 punktą, 1998 m. birželio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36 punktą, 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pavlov ir kiti*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75 punktą.

⁽¹⁰⁾ 1993 m. vasario 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Poucet ir Pistre*, sujungtos bylos C-159/91 ir C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 16–20 punktai.

⁽¹¹⁾ Žr. 2006 m. rugsėjo 28 d. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvadą byloje *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo)*, C-295/05, ES:C:2006:619, 110–116 punktus, 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinančio Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir 1107/70 (OL L 315, 2007 12 3, p. 1) 5 straipsnio 2 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį, 2011 m. vasario 23 d. Komisijos sprendimo 2011/501/ES dėl valstybės pagalbos C-58/06 (ex NN 98/05), kurią Vokietija suteikė bendrovėms „Bahnen der Stadt Monheim“ (BSM) ir „Rheinische Bahngesellschaft“ (RBG), priklausančioms transporto asociacijai „Verkehrsverbund Rhein-Ruhr“ (OL L 210, 2011 8 17, p. 1), 208 ir 209 konstatuojamąsias dalis.

laikomas įmone. Jeigu tas akcijų turėjimas suteikia tik teisę naudotis su akcininko statusu susijusiomis teisėmis ir, atitinkamai atvejais, gauti dividendus, t. y. naudotis paprastais turto nuosavybės rezultatais, tas subjektas nebus laikomas įmone, jeigu jis pats rinkoje prekių netiekia ar paslaugų netiekia ⁽¹²⁾.

2.2. Viešųjų įgaliojimų vykdymas

17. Sutarties 107 straipsnio 1 dalis netaikoma, kai valstybė veikia vykdydama viešuosius įgaliojimus ⁽¹³⁾ arba kai valstybės sektoriaus subjektai veikia kaip valdžios institucijos ⁽¹⁴⁾. Subjekto veikla gali būti laikoma viešųjų įgaliojimų vykdymu, kai ji priskirta pagrindinėms valstybės funkcijoms arba kai ji su tomis funkcijomis susijusi dėl savo pobūdžio, tikslo ir jai taikytinų taisyklių ⁽¹⁵⁾. Išskyrus atvejus, kai atitinkama valstybė narė nusprendžia taikyti rinkos mechanizmus, veikla, kuri yra neatsiejama nuo oficialiosios valdžios prerogatyvų ir kurią vykdo valstybė, paprastai nelaikoma ekonomine veikla. Tokios veiklos pavyzdžiai:

- a) kariuomenė arba policija ⁽¹⁶⁾;
- b) oro navigacijos sauga ir kontrolė ⁽¹⁷⁾;
- c) jūrų eismo kontrolė ir sauga ⁽¹⁸⁾;
- d) kovos su tarša priežiūra ⁽¹⁹⁾;
- e) laisvės atėmimo nuosprendžių organizavimas, finansavimas ir vykdymas ⁽²⁰⁾;
- f) valdžios institucijų vykdoma valstybei priklausančių teritorijų plėtra ir atgaivinimas ⁽²¹⁾ ir
- g) viešaisiais tikslais naudoti skirtų duomenų rinkimas remiantis teisės aktuose atitinkamoms įmonėms nustatytu įpareigojimu atskleisti tokius duomenis ⁽²²⁾.

18. Jeigu viešasis subjektas vykdo ekonominę veiklą, kuri gali būti atskirta nuo viešųjų įgaliojimų vykdymo, tas subjektas vykdydamas tą veiklą veikia kaip įmonė. Kita vertus, jeigu tos ekonominės veiklos negalima atskirti nuo viešųjų įgaliojimų vykdymo, visa to subjekto vykdoma veikla yra su tų viešųjų įgaliojimų vykdymu susijusi veikla, todėl tokiai veiklai įmonės sąvoka netaikoma ⁽²³⁾.

⁽¹²⁾ 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ir kiti*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107–118 ir 125 punktai.

⁽¹³⁾ 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 ir 8 punktai.

⁽¹⁴⁾ 1988 m. gegužės 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bodson*, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18 punktas.

⁽¹⁵⁾ Žr. visų pirma 1994 m. sausio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 30 punktą ir 1997 m. kovo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22 ir 23 punktus.

⁽¹⁶⁾ 2011 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos SA.32820 (2011/NN) – Jungtinė Karalystė. Pagalba įmonei „Forensic Science Services“ (OL C 29, 2012 2 2, p. 4), 8 punktas.

⁽¹⁷⁾ 1994 m. sausio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 27 punktas, 2009 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Selex Sistemi Integrati prieš Komisiją*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 71 punktas.

⁽¹⁸⁾ 2002 m. spalio 16 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos N 438/02 – Belgija. Subsidijos uostų valdytojams (OL C 284, 2002 11 21, p. 2).

⁽¹⁹⁾ 1997 m. kovo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22 punktas.

⁽²⁰⁾ 2006 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos N 140/06 – Lietuva. Dotacijų teikimas valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų (OL C 244, 2006 10 11, p. 12).

⁽²¹⁾ 2014 m. kovo 27 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos SA.36346 – Vokietija. Regiono ekonomikos struktūros gerinimo schema (GWR), skirta teritorijų plėtrai pramoniniais ir komerciniais tikslais (OL C 141, 2014 5 9, p. 1). Vertindama priemonę, kuria vietos valdžios institucijos rėmė valstybei priklausančių teritorijų atgaivinimą (įskaitant jos valymą), Komisija nustatė, kad valstybei priklausančio žemės sklypo paruošimas statyboms ir prijungimas prie komunalinių tinklų (vandens, dujų, nuotekų ir elektros energijos) bei transporto tinklų (geležinkelių ir kelių) nėra ekonominė veikla, o viena iš valstybės viešųjų užduočių, būtent skirti žemei ir vykdyti jos priežiūrą pagal vietos miestų ir teritorinio vystymo planus.

⁽²²⁾ 2012 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 40 punktas.

⁽²³⁾ 2012 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 38 punktas ir 2009 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Selex Sistemi Integrati prieš Komisiją*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 72 ir paskesni punktai.

2.3. Socialinė apsauga

19. Ar socialinės apsaugos sistemos laikytinos susijusiomis su ekonomine veikla, priklauso nuo to, kaip jos nustatytos ir kokia jų struktūra. Iš esmės teismų praktikoje sistemos, pagrįstos solidarumo principu, skiriamos nuo ekonominių sistemų.
20. Su ekonomine veikla nesusijusioms solidarumu grindžiamoms socialinės apsaugos sistemoms paprastai būdingos šios savybės:
- a) narystė sistemoje privaloma ⁽²⁴⁾;
 - b) sistema siekiama tik socialinio tikslo ⁽²⁵⁾;
 - c) sistema nesiekia pelno ⁽²⁶⁾;
 - d) išmokos nepriklauso nuo sumokėtų įmokų ⁽²⁷⁾;
 - e) išmokos nebūtinai proporcingos apdraustojo pajamoms ⁽²⁸⁾ ir
 - f) sistemą prižiūri valstybė ⁽²⁹⁾.
21. Tokios solidarumu grindžiamos sistemos turi būti skiriamos nuo sistemų, susijusių su ekonomine veikla ⁽³⁰⁾. Su ekonomine veikla susijusioms sistemoms paprastai būdingos šios savybės:
- a) pasirenkamoji narystė ⁽³¹⁾;
 - b) kapitalizacijos principas (išmokos priklauso nuo įmokų ir finansinių sistemos rezultatų) ⁽³²⁾;
 - c) pelno siekimas ⁽³³⁾ ir
 - d) teisių, kurios papildo teises pagal pagrindinę sistemą, suteikimas ⁽³⁴⁾.

⁽²⁴⁾ 1993 m. vasario 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Poucet ir Pistre*, sujungtos bylos C-159/91 ir C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 13 punktas.

⁽²⁵⁾ 2002 m. sausio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cisal ir INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 45 punktas.

⁽²⁶⁾ 2004 m. kovo 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *AOK Bundesverband*, sujungtos bylos C-264/01, C-306/01, C-354/01 ir C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 47–55 punktai.

⁽²⁷⁾ 1993 m. vasario 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Poucet ir Pistre*, sujungtos bylos C-159/91 ir C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 15–18 punktai.

⁽²⁸⁾ 2002 m. sausio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cisal ir INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 40 punktas.

⁽²⁹⁾ 1993 m. vasario 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Poucet ir Pistre*, sujungtos bylos C-159/91 ir C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 14 punktas, 2002 m. sausio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cisal ir INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 43–48 punktai, 2004 m. kovo 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *AOK Bundesverband*, sujungtos bylos C-264/01, C-306/01, C-354/01 ir C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 51–55 punktai.

⁽³⁰⁾ Žr. visų pirma 1995 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FFSA ir kiti*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 19 punktą.

⁽³¹⁾ 1999 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 80–87 punktai.

⁽³²⁾ 1995 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FFSA ir kiti*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 9 ir 17–20 punktai, 1999 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 81–85 punktai, taip pat žr. 1999 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Brentjens*, sujungtos bylos C-115/97–C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 81–85 punktus, 1999 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Drijvende Bokken*, C-219/97, ECLI:EU:C:1999:437, 71–75 punktus ir 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pavlov ir kiti*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 114 ir 115 punktus.

⁽³³⁾ 1999 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Brentjens*, sujungtos bylos C-115/97–C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 74–85 punktai.

⁽³⁴⁾ 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pavlov ir kiti*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 67–70 punktai.

22. Kai kurioms sistemoms būdingos abiejų kategorijų savybės. Tokiais atvejais sistemos priskyrimas prie vienos iš šių kategorijų priklauso nuo atskirų savybių ir jų atitinkamos svarbos vertinimo ⁽³⁵⁾.

2.4. Sveikatos priežiūra

23. Sąjungos valstybių narių sveikatos priežiūros sistemos gerokai skiriasi. Ar ir koku mastu įvairūs sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai konkuruoja tarpusavyje, priklauso nuo šių nacionalinių ypatumų.
24. Kai kuriose valstybėse narėse valstybinės ligoninės yra neatsiejama nacionalinės sveikatos priežiūros sistemos dalis ir beveik visa jų veikla grindžiama solidarumo principu ⁽³⁶⁾. Tokios ligoninės tiesiogiai finansuojamos iš socialinio draudimo įmokų bei kitų valstybinių išteklių ir nemokamai teikia savo paslaugas pagal visuotinės aprėpties principą ⁽³⁷⁾. Sąjungos teismai patvirtino, kad kai egzistuoja tokia struktūra, atitinkamos organizacijos neveikia kaip įmonės ⁽³⁸⁾.
25. Esant tokiai struktūrai, net veikla, kuri pati savaime galėtų būti ekonominio pobūdžio, bet vykdoma tik siekiant suteikti kitą neekonominę paslaugą, yra neekonominio pobūdžio. Organizacija, perkanti prekes (net kai jų perka daug), kad galėtų teikti neekonominę paslaugą, neveikia kaip įmonė vien todėl, kad atitinkamoje rinkoje ji yra pirkėja ⁽³⁹⁾.
26. Daugelyje kitų valstybių narių ligoninės ir kiti sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai paslaugas teikia už užmokestį, nesvarbu, ar moka tiesiogiai pacientai, ar jų draudimas ⁽⁴⁰⁾. Tokiose sistemose ligoninės tam tikru mastu konkuruoja dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo. Tokiu atveju vien to, kad sveikatos priežiūros paslaugą teikia valstybinė ligoninė, neužtenka, kad veikla būtų vertinama kaip neekonominė.
27. Sąjungos teismai taip pat išaiškino, kad sveikatos priežiūros paslaugas, kurias nepriklausomi gydytojai ir kiti privatūs specialistai savo rizika teikia už užmokestį, reikia laikyti ekonomine veikla ⁽⁴¹⁾. Tas pats principas taikomas ir vaistinėms.

2.5. Švietimas ir mokslinių tyrimų veikla

28. Valstybinis švietimas, organizuojamas pagal nacionalinę švietimo sistemą, kurią finansuoja ir prižiūri valstybė, gali būti laikomas neekonominė veikla. Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybė: „nustatydamą ir išlaikydama tokią viešojo švietimo sistemą, kuri paprastai finansuojama iš viešojo biudžeto, o ne mokinių ar jų tėvų, [...] neketina verstis veikla už užmokestį, o atlieka socialinę, kultūrinę ir švietimo funkciją savo visuomenės atžvilgiu“ ⁽⁴²⁾.

⁽³⁵⁾ 2009 m. kovo 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kattner Stahlbau*, C-350/07, ECLI:EU:C:2009:127, 33 ir paskesni punktai.

⁽³⁶⁾ Žinomiausias pavyzdys – Ispanijos nacionalinė sveikatos priežiūros sistema (žr. 2003 m. kovo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimą *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, ir 2006 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25 ir 28 punktus).

⁽³⁷⁾ Priklausomai nuo bendrų sistemos savybių, mokesčiai, kuriais padengiama tik nedidelė realiai patirtų paslaugos išlaidų dalis, gali neturėti poveikio jos priskyrimui prie neekonominės veiklos.

⁽³⁸⁾ 2003 m. kovo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 39 punktą ir 2006 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25–28 punktai.

⁽³⁹⁾ 2003 m. kovo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 40 punktą.

⁽⁴⁰⁾ Žr. pvz., 2001 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Geraets-Smits ir kiti*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 53–58 punktus.

⁽⁴¹⁾ Žr. 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pavlov ir kiti*, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75–77 punktus.

⁽⁴²⁾ 2007 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 68 punktą. Taip pat žr. 2001 m. balandžio 25 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos N 118/00 – Subsidijos profesionalų sporto klubams (OL C 333, 2001 11 28, p. 6).

29. Tai, kad mokiniams ar jų tėvams kartais tenka sumokėti mokesčių už mokslą ar registracijos mokesčių, kuriais dengiamos sistemos veikimo išlaidos, neekonominiam valstybinio švietimo pobūdžiui poveikio iš esmės nedaro. Tokie finansiniai įnašai neretai padengia tik dalį realių paslaugos išlaidų ir todėl negali būti laikomi užmokesčiu už teikiamą paslaugą. Taigi, jie nekeičia neekonominio bendrojo švietimo paslaugos, kuri daugiausia finansuojama iš valstybinių lėšų, pobūdžio ⁽⁴³⁾. Šie principai gali būti taikomi tokioms valstybinio švietimo paslaugoms kaip profesinis mokymas ⁽⁴⁴⁾, privačios ir valstybinės pradinės mokyklos ⁽⁴⁵⁾ ir darželiai ⁽⁴⁶⁾, papildomas mokymas universitetuose ⁽⁴⁷⁾ ir švietimo paslaugos universitetuose ⁽⁴⁸⁾.
30. Tokias valstybinio švietimo paslaugas reikia skirti nuo paslaugų, kurios daugiausia yra finansuojamos tėvų, mokinių arba iš komercinių pajamų. Pavyzdžiui, aukštasis mokslas, kuris visiškai finansuojamas studentų, aiškiai priklauso antrajai kategorijai. Tam tikrose valstybėse narėse viešieji subjektai taip pat gali teikti švietimo paslaugas, kurias dėl jų pobūdžio, finansavimo struktūros ir privačių įstaigų konkurencijos reikia laikyti ekonominėmis.
31. Atsižvelgdama į 28, 29 ir 30 punktuose nurodytus principus, Komisija mano, kad tam tikra universitetų ir mokslinių tyrimų organizacijų veikla nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį. Į šią sritį nepatenka jų pagrindinė veikla, kaip antai:
- a) mokymo veikla, vykdoma siekiant parengti daugiau geresnės kvalifikacijos žmogiškųjų išteklių;
 - b) nepriklausomų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros vykdymas, siekiant daugiau žinių ir geresnio suvokimo, įskaitant bendrus mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą,
 - c) mokslinių tyrimų rezultatų sklaidymas.
32. Komisija mano, kad žinių perdavimo veikla (licencijavimas, veiklos atskyrimas arba kitos mokslinių tyrimų organizacijos ar infrastruktūros sukurtų žinių valdymo formos) yra neekonominė veikla, jeigu ją vykdo mokslinių tyrimų organizacija ar mokslinių tyrimų infrastruktūra (įskaitant jų padalinius ar patronuojamąsias įmones) arba kartu su kitais tokiais subjektais, arba tokių subjektų vardu, ir visos pajamos iš tos veiklos reinvestuojamos į atitinkamų mokslinių tyrimų organizacijų ar infrastruktūrų pagrindinę veiklą ⁽⁴⁹⁾.

2.6. Kultūra ir paveldo išsaugojimas, įskaitant gamtos apsaugą

33. Kultūra yra tapatybės, vertybių ir prasmės, kurios atspindi ir formuoja Sąjungos visuomenę, kūrimo priemonė. Kultūros ir paveldo išsaugojimo paskirtis yra labai įvairi ir ši sritis aprėpia įvairią veiklą, be kita ko, muziejus, archyvus, bibliotekas, meno ir kultūros centrus ar erdves, teatrus, operos teatrus, koncertų sales, archeologines vietas, paminklus, istorines vietas ir pastatus, tradicinius papročius ir amatus, festivalius ir parodas, taip pat kultūrinio ir meninio švietimo veiklą. Sąjungoje didelės visuomeninės naudos teikia ir Europos gamtos paveldo, įskaitant biologinę įvairovę, buveines ir rūšis, išsaugojimo veikla.
34. Tam tikra su kultūra, paveldo išsaugojimu ir gamtos apsauga susijusi veikla, atsižvelgiant į ypatingą jos pobūdį, gali būti vykdoma nekomerciniu pagrindu, taigi ji gali būti neekonominio pobūdžio. Todėl viešasis tokios veiklos finansavimas gali būti nelaikomas valstybės pagalba. Komisija mano, kad skiriant viešąjį finansavimą

⁽⁴³⁾ 2008 m. vasario 21 d. ELPA Teismo sprendimo *Private Barneholders Landsforbund prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/07, ELPA Teismo rink. p. 62, [2008], 83 punktas.

⁽⁴⁴⁾ 1988 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Humbel*, 263/86, ECLI:EU:C:1988:451, 18 punktas.

⁽⁴⁵⁾ 2007 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 65–71 punktai, 2007 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Schwarz*, C-76/05, ECLI:EU:C:2007:492, 37–47 punktai.

⁽⁴⁶⁾ 2008 m. vasario 21 d. ELPA Teismo sprendimo *Private Barneholders Landsforbund prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/07, ELPA Teismo rink. p. 62, [2008].

⁽⁴⁷⁾ 2007 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Jundt*, C-281/06, ECLI:EU:C:2007:816, 28–39 punktai.

⁽⁴⁸⁾ 1993 m. gruodžio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Wirth*, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, 14–22 punktai.

⁽⁴⁹⁾ Žr. Komunikato „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ (OL C 198, 2014 6 27, p. 1) 19 punktą.

kultūrinei ar paveldo išsaugojimo veiklai, kuri yra nemokamai prieinama plačiajai visuomenei, siekiama išimtinai socialinio ir kultūrinio tikslo, kuris yra neekonominio pobūdžio. Analogiškai, dėl to, kad plačiajai visuomenei atviros kultūros įstaigos lankytojai ar kultūrinės ar paveldo išsaugojimo (įskaitant gamtos apsaugą) veiklos dalyviai turi sumokėti piniginių įnašų, kuriuo padengiama tik dalis faktinių išlaidų, neekonominis tos veiklos pobūdis nesikeičia, kadangi toks įnašas negali būti laikomas tikru užmokesčiu už suteiktą paslaugą.

35. Kita vertus, kultūrinė ar paveldo išsaugojimo veikla (įskaitant gamtos apsaugą), kuri daugiausia finansuojama iš lankytojų ar naudotojų mokesčių arba kitais komerciniais būdais (pvz., komercinės parodos, kino teatrai, komerciniai muzikos spektakliai ir festivaliai ir meno mokyklos, daugiausia finansuojamos iš mokesčių už mokslą), turėtų būti laikoma ekonominio pobūdžio veikla. Panašiai ir paveldo išsaugojimo ar kultūrinė veikla, išimtinai skirta tam tikroms įmonėms, o ne plačiajai visuomenei (pvz., privačiai bendrovei priklausančio istorinio pastato restauravimas), paprastai turėtų būti laikoma ekonominio pobūdžio veikla.
36. Be to, daugelio rūšių kultūrinė ar paveldo išsaugojimo veikla, vertinant objektyviai, yra nepakeičiama (pvz., viešųjų archyvų, kuriuose saugomi unikalūs dokumentai, tvarkymas), todėl tokia veikla neturi ir tikros rinkos. Komisijos nuomone, tokia veikla taip pat būtų laikoma neekonominio pobūdžio veikla.
37. Tais atvejais, kai subjektas vykdo kelių rūšių kultūrinę ar paveldo išsaugojimo veiklą, kurios dalis yra neekonominė veikla, kaip nurodyta 34 ir 36 punktuose, o dalis – ekonominė veikla, tokiam subjektui skirtam viešajam finansavimui valstybės pagalbos taisyklės bus taikomos tik tiek, kiek jis bus naudojamas su ekonomine veikla susijusioms išlaidoms padengti ⁽⁵⁰⁾.

3. VALSTYBINĖ KILMĖ

38. Iš valstybinių išteklių tiesiogiai arba netiesiogiai suteikiamas pranašumas ir tokios priemonės priskyrimas valstybei yra dvi atskiros valstybės pagalbos buvimo sąlygos, kurios abi turi būti įvykdytos ⁽⁵¹⁾. Tačiau vertinant priemonę pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį jos dažnai nagrinėjamos kartu, nes abi yra susijusios su atitinkamos priemonės valstybine kilme.

3.1. Priskyrimas valstybei

39. Tais atvejais, kai valdžios institucija suteikia pranašumą gavėjui, priemonė savaime priskirtina valstybei, net jei atitinkama institucija teisiškai yra savarankiška nuo kitų valdžios institucijų. Priemonė savaime priskirtina valstybei ir tada, kai valdžios institucija paskiria privačią ar viešąją įstaigą priemonei, kuria suteikiamas pranašumas, administruoti. Sąjungos teisė tikrai negali leisti, kad valstybės pagalbos taisyklės būtų apeinamos įsteigiant už pagalbos skyrimą atsakingas nepriklausomas įstaigas ⁽⁵²⁾.
40. Tačiau tais atvejais, kai pranašumas suteikiamas per valstybines įmones, priemonės priskyrimas nėra toks akivaizdus ⁽⁵³⁾. Tokiais atvejais būtina nustatyti, ar galima manyti, kad valdžios institucijos vienaip ar kitaip dalyvavo tvirtinant priemonę ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵⁰⁾ Kaip paaiškinta 207 punkte, Komisija mano, kad viešasis finansavimas, skirtas įprastoms paslaugoms (pvz., restoranų, parduotuvių ar mokamo stovėjimo aikštelių paslaugoms) teikti infrastruktūros objektuose, kurie beveik išskirtinai naudojami neekonominėi veiklai vykdyti, paprastai neturi poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai. Komisija analogiškai mano, kad viešasis finansavimas, skirtas įprastoms paslaugoms teikti vykdamas neekonominę kultūrinę ir paveldo išsaugojimo veiklą (pvz., muziejuje esančios parduotuvės, baro arba mokamos drabužinės paslaugoms), paprastai neturi poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai.

⁽⁵¹⁾ Žr., pvz., 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 24 punktą, 2006 m. balandžio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Deutsche Bahn AG prieš Komisiją*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 103 punktą.

⁽⁵²⁾ 1996 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Air France prieš Komisiją*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 62 punktas.

⁽⁵³⁾ Valstybinių įmonių sąvoką galima apibrėžti remiantis 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyva 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse (OL L 318, 2006 11 17, p. 17). Šios direktyvos 2 straipsnio b punkte nustatyta, kad „valstybės įmonė – tai bet kuri įmonė, kuriai valdžios institucijos tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką dėl to, kad yra jos savininkės, dėl finansinio dalyvavimo įmonėje arba dėl to, kad tai numato įmonių veiklą reglamentuojančios taisyklės“.

⁽⁵⁴⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 52 punktas.

41. Vien to, kad priemonės ėmėsi valstybinė įmonė, savaime nepakanka, kad ši priemonė būtų priskirtina valstybei ⁽⁵⁵⁾. Tačiau įrodyti, kad konkrečiu atveju valdžios institucijos konkrečiai skatino valstybinę įmonę imtis atitinkamos priemonės, nereikia ⁽⁵⁶⁾. Iš esmės valstybės ir valstybinių įmonių santykiai neišvengiamai yra glaudūs, todėl yra reali rizika, kad valstybės pagalba per tokias įmones gali būti suteikta neskaidriai ir pažeidžiant Sutartyje nustatytas valstybės pagalbos taisykles ⁽⁵⁷⁾. Be to, būtent dėl šių privilegijuotų valstybės ir valstybinių įmonių santykių trečiajai šaliai paprastai bus labai sunku konkrečiu atveju įrodyti, kad priemonės, kurių ėmėsi tokia įmonė, iš esmės buvo patvirtintos valdžios institucijų nurodymu ⁽⁵⁸⁾.
42. Dėl šių priežasčių nuspręsti, ar priemonė, kurios ėmėsi valstybinė įmonė, priskirtina valstybei, galima pagal įvairius rodiklius, nustatomus pagal bylos aplinkybes ir aplinkybes, kuriomis tos priemonės buvo imtasi ⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Priskyrimo valstybei rodikliai

43. Ar priemonė priskirtina valstybei, galima nustatyti pagal šiuos rodiklius ⁽⁶⁰⁾:
- a) tai, kad atitinkama įstaiga negalėjo priimti ginčijamo sprendimo neatsižvelgdama į valdžios institucijų reikalavimus;
 - b) ar yra natūralių veiksnių, siejančių valstybinę įmonę su valstybe;
 - c) tai, kad įmonė, kuriai tarpininkaujant buvo suteikta pagalba, turėjo atsižvelgti į Vyriausybės įstaigų parengtus nurodymus ⁽⁶¹⁾;
 - d) valstybinės įmonės integravimą į viešojo administravimo struktūras;
 - e) valstybinės įmonės veiklos pobūdį ⁽⁶²⁾ ir tai, ar tokia veikla rinkoje vykdoma įprastomis konkurencijos su privačiais veiklos vykdytojais sąlygomis;
 - f) teisinį įmonės statusą (nesvarbu, ar jai taikoma viešoji teisė, ar bendroji bendrovių teisė), tačiau vien tai, kad valstybinė įmonė buvo įsteigta kaip kapitalo bendrovė pagal bendrąją teisę, negali būti laikoma pakankama priežastimi atmesti priskyrimo valstybei ⁽⁶³⁾ galimybę atsižvelgiant į savarankiškumą, kuris jai suteiktas ta teisine forma;
 - g) valdžios institucijų vykdomos įmonės valdymo priežiūros lygį;
 - h) bet kokie kiti rodikliai, parodantys, kad valdžios institucijos dalyvauja tvirtinant atitinkamą priemonę arba kad mažai tikėtina, jog jos nedalyvauja, atsižvelgiant į priemonės taikymo sritį, turinį ar numatytas sąlygas.

⁽⁵⁵⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294. Taip pat žr. 2008 m. birželio 26 d. Bendrojo Teismo sprendimo *SIC prieš Komisiją*, T-442/03, ECLI:EU:T:2008:228, 93–100 punktus.

⁽⁵⁶⁾ Nebūtina įrodyti ir to, kad konkrečiu atveju valstybinės įmonės elgesys būtų buvęs kitoks, jei ji būtų veikusi savarankiškai žr. 2015 m. birželio 25 d. Bendrojo Teismo sprendimo *SACE ir Sace BT prieš Komisiją*, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, 48 punktą.

⁽⁵⁷⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 53 punktas.

⁽⁵⁸⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 54 punktas.

⁽⁵⁹⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55 punktas.

⁽⁶⁰⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55–56 punktai. Taip pat žr. 2001 m. gruodžio 13 d. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2001:685, 65–68 punktus.

⁽⁶¹⁾ 2014 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Commerz Nederland*, C-242/13, ECLI:EU:C:2014:2224, 35 punktas.

⁽⁶²⁾ Pvz., kai priemonių imasi valstybiniai plėtros bankai, siekiantys viešosios politikos tikslų (2013 m. vasario 27 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Nitrogenmuvек Vegyipari, Zrt. prieš Komisiją*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, 63 punktas), arba privatizavimo agentūros arba valstybiniai pensijų fondai (2016 m. sausio 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Slovenija prieš Komisiją (ELAN)*, T-507/12, ECLI:EU:T:2016:35, 86 punktas).

⁽⁶³⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 57 punktas.

3.1.2. Priskyrimas valstybei ir įpareigojimai pagal Sąjungos teisę

44. Priemonė nepriskirtina valstybei narei, jeigu valstybė narė įpareigota ją įgyvendinti pagal Sąjungos teisę ir neturi galimybės veikti savo nuožiūra. Tokiu atveju tokia priemonė kyla iš Sąjungos teisės aktų leidėjo priimto akto ir yra nepriskirtina valstybei ⁽⁶⁴⁾.
45. Tačiau taip nėra tais atvejais, kai pagal Sąjungos teisę paprasčiausiai leidžiama imtis tam tikrų nacionalinių priemonių ir valstybė narė gali savo nuožiūra i) spręsti, ar tvirtinti atitinkamas priemones, arba ii) nustatyti konkrečios priemonės savybes, svarbias valstybės pagalbos požiūriu ⁽⁶⁵⁾.
46. Kelių valstybių narių bendrai patvirtintos priemonės pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį priskiriamos visoms atitinkamoms valstybėms narėms ⁽⁶⁶⁾.

3.2. Valstybiniai ištekliai

3.2.1. Bendrieji principai

47. Tik iš valstybinių išteklių tiesiogiai ar netiesiogiai suteiktas pranašumas gali būti laikomas valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį ⁽⁶⁷⁾.
48. Valstybiniai ištekliai apima visus viešojo sektoriaus išteklius ⁽⁶⁸⁾, įskaitant valstybių vidaus subjektų (decentralizuotų, federacinių, regioninių ar kt.) išteklius ⁽⁶⁹⁾, ir tam tikromis aplinkybėmis – privačių įstaigų išteklius (žr. 57 ir 58 punktus). Ar viešojo sektoriaus institucija yra savarankiška, ar nesavarankiška, nėra svarbu ⁽⁷⁰⁾. Valstybės narės centrinio banko konkrečioms kredito įstaigoms skirtos lėšos paprastai yra susijusios su valstybinių išteklių perdavimu ⁽⁷¹⁾.
49. Valstybinių įmonių ištekliai taip pat yra valstybiniai ištekliai pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, nes valstybė gali nurodyti, kaip naudoti šiuos išteklius ⁽⁷²⁾. Taikant valstybės pagalbos teisę, išteklių perdavimas valstybinių įmonių grupėje taip pat gali būti laikomas valstybės pagalba, jeigu, pavyzdžiui, ištekliai iš patronuojančiosios

⁽⁶⁴⁾ Žr. 2009 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Puffer*, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, 70 punktą dėl teisės į mokesčių atskaitą pagal Sąjungos nustatytą PVM sistemą ir 2006 m. balandžio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Deutsche Bahn AG prieš Komisiją*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 102 punktą dėl mokesčių lengvatų, reikalaujamų pagal Sąjungos teisę.

⁽⁶⁵⁾ Žr. 2013 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Airiją ir kt.*, C-272/12 P, ECLI:EU:C:2013:812, 45–53 punktus dėl Tarybos sprendimu valstybei narei suteikto leidimo nustatyti tam tikras mokesčių lengvatas. Sprendime taip pat paaiškinama, kad faktas, kad Tarybos sprendimas teisės aktų derinimo srityje yra priimtas remiantis Komisijos pasiūlymu, yra nesvarbus, kadangi valstybės pagalbos sąvoka yra objektyvi sąvoka.

⁽⁶⁶⁾ 2010 m. vasario 26 d. Komisijos sprendimas 2010/606/ES dėl valstybės pagalbos C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 ir NN 50/08), kurią Belgijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir Liuksemburgo Didžioji Hercogystė suteikė bendrovei „Dexia SA“ (OL L 274, 2010 10 19, p. 54).

⁽⁶⁷⁾ 1978 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25 ir 26 punktai, 1996 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Air France prieš Komisiją*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 63 punktas.

⁽⁶⁸⁾ 1996 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Air France prieš Komisiją*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 56 punktas.

⁽⁶⁹⁾ 1987 m. spalio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 17 punktas, 2002 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Territorio Histórico de Álava ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-92/00 ir 103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 57 punktas.

⁽⁷⁰⁾ 1996 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Air France prieš Komisiją*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 58–62 punktai.

⁽⁷¹⁾ Žr. Komisijos komunikatą dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. bankams skirtoms priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti (toliau – Bankų komunikatas) (OL C 216, 2013 7 30, p. 1), visų pirma jo 62 punktą. Tačiau Komisija paaiškino, kad jeigu centrinis bankas į bankų krizę reaguoja bendro pobūdžio priemonėmis, kuriomis gali laisvai naudotis visi panašūs rinkos dalyviai (pvz., skolinamas visiems rinkos dalyviams vienodomis sąlygomis), o ne atrankiosiomis atskiriems bankams skirtomis priemonėmis, tokioms bendro pobūdžio priemonėms valstybės pagalbos kontrolė dažnai netaikoma.

⁽⁷²⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 38 punktas. Taip pat žr. 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, C-278/00, ECLI:EU:C:2004:239, 53 ir 54 punktus ir 2003 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia SpA prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-328/99 ir C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, 33 ir 34 punktus.

įmonės perduodami jos patronuojamai įmonei (net jei ekonominiu požiūriu jos yra viena įmonė) ⁽⁷³⁾. Ar tokių išteklių perdavimas priskirtinas valstybei, aptarta 3.1 skirsnyje. Tai, kad valstybinė įmonė yra pagalbos priemonės gavėja, nereiškia, kad ji negali teikti pagalbos kitam gavėjui pasinaudodama kitokia pagalbos priemone ⁽⁷⁴⁾.

50. Tai, kad priemonė, kuria suteikiamas pranašumas, yra finansuojama ne tiesiogiai valstybės, o valstybinės arba privačios įstaigos, kurią valstybė yra įsteigusi arba paskyrusi pagalbai administruoti, nebūtinai reiškia, kad ta priemonė nėra finansuojama iš valstybinių išteklių ⁽⁷⁵⁾. Valdžios institucijos patvirtinta priemonė, kuria palaikomos tam tikros įmonės arba produktai, nepraranda neatlygintino pranašumo pobūdžio dėl to, kad visa arba iš dalies yra finansuojama valdžios institucijos atitinkamoms įmonėms nustatytais ir renkamais įnašais ⁽⁷⁶⁾.
51. Valstybiniai išteklių gali būti perduodami įvairiai – kaip tiesioginės dotacijos, paskolos, garantijos, tiesioginės investicijos į bendrovių kapitalą ir išmokos natūra. Tvirtas ir konkretus įsipareigojimas valstybinius išteklius suteikti vėliau taip pat laikomas valstybinių išteklių perdavimu. Realiai perduoti lėšas nėra būtina – užtenka vien to, kad yra atsisakoma valstybės pajamų. Pajamų, kurios priešingu atveju būtų atitekusios valstybei, atsisakymas yra valstybinių išteklių perdavimas ⁽⁷⁷⁾. Pavyzdžiui, mokesčių ir socialinio draudimo pajamų trūkumas, atsiradęs dėl valstybės narės sprendimo atleisti nuo mokesčių ar socialinio draudimo įmokų ar jas sumažinti, arba dėl atleidimo nuo prievolės sumokėti baudas ar kitas pinigines nuobaudas, atitinka Sutarties 107 straipsnio 1 dalies reikalavimą dėl valstybinių išteklių ⁽⁷⁸⁾. Kad būtų galima taikyti 107 straipsnio 1 dalį, pakanka, kad dėl garantijos ar sutartimi pateikto pasiūlymo kiltų konkretus pavojus ateityje užkrauti valstybei papildomą našą ⁽⁷⁹⁾.
52. Jeigu valdžios institucijos arba valstybinės įmonės tiekia prekes ar teikia paslaugas mažesnėmis nei rinkos kainomis arba investuoja į įmonę nesilaikydamos rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijaus, kaip aprašyta 73 ir paskesniuose punktuose, tai reiškia, kad yra atsisakoma valstybinių išteklių (taip pat suteikiamas pranašumas).
53. Galimybės naudotis visuomenei priklausančiais ar gamtos ištekliais arba specialiųjų ar išimtinių teisių ⁽⁸⁰⁾ suteikimas be tinkamo užmokesčio, kuris atitiktų rinkos kainas, gali reikšti, kad atsisakoma valstybės pajamų (taip pat suteikiamas pranašumas) ⁽⁸¹⁾.
54. Šiais atvejais reikia nustatyti, ar valstybė ne tik atlieka savo, kaip atitinkamo valstybės turto valdytojos, funkciją, bet ir veikia kaip reguliuotoja, kuri, taikydama atitinkamų įmonių atrankai kokybinius kriterijus (skaidriai ir be diskriminacijos nustatytus *ex ante*), siekia politikos tikslų ⁽⁸²⁾. Kai valstybė veikia kaip reguliuotoja, ji gali teisėtai – ir nepatekdama į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį – nuspręsti nesiekti maksimaliai padidinti pajamų,

⁽⁷³⁾ 1996 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 62 punktas.

⁽⁷⁴⁾ 2011 m. kovo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-443/08 ir T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 143 punktas.

⁽⁷⁵⁾ 1977 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 21 punktas.

⁽⁷⁶⁾ 1977 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 22 punktas.

⁽⁷⁷⁾ 2000 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Ladbroke Racing Ltd ir Komisiją*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 48–51 punktai.

⁽⁷⁸⁾ 1994 m. kovo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14 punktas dėl mokesčių lengvatų. Be to, nuo įprastų bankroto taisyklių leidžiančiomis nukrypti priemonėmis, pagal kurias įmonėms leidžiama toliau vykdyti veiklą tokiomis aplinkybėmis, kuriomis joms nebūtų leista jos vykdyti, jeigu būtų taikomos įprastos bankroto taisyklės, valstybei gali būti užkraunama papildoma našta, jeigu viešosios įstaigos yra vienos iš pagrindinių tų įmonių kreditorių arba jeigu toks veiksmas prilygsta viešųjų skolinių įsipareigojimų *de facto* atsisakymui. Žr. 1999 m. birželio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Piaggio*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313, 40–43 punktus ir 1998 m. gruodžio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 45 punktą.

⁽⁷⁹⁾ 1998 m. gruodžio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 41 punktas ir 2013 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom prieš Komisiją ir kt.*, sujungtos bylos C-399/10 P ir C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 137, 138 ir 139 punktai.

⁽⁸⁰⁾ Kaip apibrėžta 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvos 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse (OL L 318, 2006 11 17, p. 17) 2 straipsnio f ir g punktuose.

⁽⁸¹⁾ Taip pat žr. Komisijos komunikato dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą (OL C 8, 2012 1 11, p. 4) 33 punktą.

⁽⁸²⁾ Žr. 2007 m. liepos 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Bouygues SA prieš Komisiją*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, kuriame Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, leidusios naudotis retais viešaisiais ištekliais, kaip antai radijo spektru, nacionalinės valdžios institucijos kartu vykdė telekomunikacijų reguliuotojo ir tokių viešųjų išteklių valdytojo funkcijas 104 punktą.

kurios priešingu atveju galėtų būti gautos, jeigu visi susiję veiklos vykdytojai vertinami laikantis nediskriminavimo principo, o reguliavimo tikslo neįmanoma pasiekti neatsisakius pajamų ⁽⁸³⁾.

55. Bet kuriuo atveju valstybiniai išteklių yra perduoti, jeigu konkrečiu atveju valdžios institucijos pagal savo bendrąją sistemą netaiko įprasto mokesčio už galimybę naudotis visuomenei priklausančiais arba gamtos ištekliais ar už suteiktas tam tikras specialiąsias arba išimties teises.
56. Dėl reguliavimo priemonių atsirandantis neigiamas netiesioginis poveikis valstybės pajamoms nelaikomas valstybinių išteklių perdavimu, jeigu tai yra tokioms priemonėms būdinga savybė ⁽⁸⁴⁾. Pavyzdžiui, nuo darbo teisės nuostatų leidžiančia nukrypti priemone, kuria keičiama įmonių ir darbuotojų sutartinių santykių sistema, valstybiniai išteklių nėra perduodami, nors dėl jos gali sumažėti valstybei mokėtinos socialinio draudimo įmokos ar mokesčiai ⁽⁸⁵⁾. Panašiai ir nacionalinės reguliavimo nuostatos, kuriose nustatoma mažiausia tam tikrų prekių kaina, nėra susijusios su valstybinių išteklių perdavimu ⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. Išteklių kontrolė

57. Išteklių kilmė nėra svarbi, jeigu prieš tai, kai jie tiesiogiai ar netiesiogiai yra perduodami pagalbos gavėjams, juos kontroliuoja valstybė, taigi jais disponuoja nacionalinės institucijos ⁽⁸⁷⁾, net jei išteklių netampa valdžios institucijos nuosavybe ⁽⁸⁸⁾.
58. Taigi subsidijos, finansuojamos iš parafiskalinių mokesčių ar valstybės nustatytų privalomų įnašų, valdomų ir paskirstomų remiantis viešųjų taisyklių nuostatomis, reiškia, kad valstybiniai išteklių yra perduodami, net jei valdžios institucijos jų neadministruoja ⁽⁸⁹⁾. Be to, vien to, kad subsidijos iš dalies finansuojamos savanoriškais

⁽⁸³⁾ Tuo klausimu žr. 2004 m. liepos 20 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos NN 42/2004 – Prancūzija, „Orange“ ir SFR mokėtinų mokesčių už UMTS licencijas pakeitimas (OL C 275, 2005 11 8, p. 3) 28, 29 ir 30 konstatuojamąsias dalis, patvirtintas Sąjungos teismų (2007 m. liepos 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Bouygues SA prieš Komisiją*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, 108–111 ir 123 punktai ir 2009 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom prieš Komisiją*, C-431/07 P, ECLI:EU:C:2009:223, 94–98 ir 125 punktai). Šiuo atveju valstybė, išdavusi UMTS radijo spektro licencijas, tuo pat metu atliko ir telekomunikacijų reguliuotojo, ir šių valstybės išteklių valdytojo funkcijas ir siekė reguliavimo tikslų, nustatytų 1997 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/13/EB dėl bendrųjų leidimų ir individualių licencijų išdavimo bendrųjų principų telekomunikacijų paslaugų srityje (OL L 117, 1997 5 7, p. 15). Tokiomis aplinkybėmis Sąjungos teismai patvirtino, kad licencijų išdavimas maksimaliai nepadidinant pajamų, kurios galėjo būti gautos, nėra susijęs su valstybės pagalba, nes atitinkamos priemonės buvo pagrįstos Direktyvoje 97/13/EB nustatytais reguliavimo tikslais ir atitiko nediskriminavimo principą. Tačiau 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendime *Komisija prieš Nyderlandus*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 88 ir paskesniuose punktuose Teismas nenustatė reguliavimo priežasčių, dėl kurių pagalbos skyrimas būtų pateisintas neatsižvelgiant į laisvai parduodamus taršos leidimus. Taip pat žr. 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 46 ir paskesni punktai.

⁽⁸⁴⁾ 2001 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 62 punktas.

⁽⁸⁵⁾ 1993 m. kovo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sloman Neptun Schiffahrts*, sujungtos bylos C-72/91 ir C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, 20–21 punktai. Taip pat žr. 1998 m. gegužės 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Viscido et al.*, sujungtos bylos C-52/97, C-53/97 ir C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, 13 ir 14 punktus ir 1993 m. lapkričio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kirsammer-Hack*, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, 17 ir 18 punktus dėl to, kad tam tikrų darbo teisės nuostatų netaikymas nereiškia, kad yra perduodami valstybiniai išteklių.

⁽⁸⁶⁾ 1978 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25 ir 26 punktai.

⁽⁸⁷⁾ Žr., pvz., 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Essent Network Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 70 punktą, 2000 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Ladbroke Racing Ltd ir Komisiją*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50 punktą.

⁽⁸⁸⁾ Žr. 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Air France prieš Komisiją*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 65, 66 ir 67 punktus dėl pagalbos, kurią suteikė *Caisse des Dépôts et Consignations*, finansuota savanoriškais privačių piliečių indėliais, kuriuos buvo galima bet kuriuo metu atsiimti. Tai nepadarė poveikio išvada, kad tos lėšos buvo valstybiniai išteklių, nes *Caisse* galėjo naudoti lėšas, liekančias atsiėmus dalį indėlių, tarsi būtų galėjusi nuolat jomis disponuoti. Taip pat žr. 2000 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Ladbroke Racing Ltd ir Komisiją*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50 punktą.

⁽⁸⁹⁾ 1974 m. liepos 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 16 punktą, 1992 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compagnie commerciale de l'Ouest*, sujungtos bylos C-78/90–C-83/90, ECLI:EU:C:1992:118, 35 punktą, 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Essent Network Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 58–74 punktai.

privaciais įnašais, nepakanka, kad būtų atmesta valstybinių išteklių buvimo galimybė, nes svarbu yra ne tų išteklių kilmė, o tai, kiek valdžios institucija įsikiša nustatant priemonę ir jos finansavimo būdą ⁽⁹⁰⁾. Valstybinių išteklių perdavimo galimybę galima atmesti tik labai specifinėmis aplinkybėmis, visų pirma, jeigu iš profesinės asociacijos narių gauti ištekliai skiriami narių interesus atitinkančiam konkrečiam tikslui finansuoti, dėl jų sprendimą priima privati organizacija ir jais siekiama išimtinai komercinio tikslo, o valstybė narė paprasčiausiai veikia kaip priemonė, kad prekybos organizacijos nustatytas įnašas taptų privalomas ⁽⁹¹⁾.

59. Valstybinių išteklių perdavimas taip pat vyksta tada, kai ištekliais bendrai disponuoja kelios valstybės narės, kurios kartu nusprendžia, kaip tuos išteklius panaudoti ⁽⁹²⁾. Tai, pvz., būtų taikoma Europos stabilumo mechanizmo (ESM) lėšoms.
60. Ištekliai, gaunami iš Sąjungos (pvz., struktūrinių fondų), Europos investicijų banko ar Europos investicijų fondo arba tarptautinių finansų įstaigų, kaip antai Tarptautinio valiutos fondo ar Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, laikomi valstybiniais ištekliais, jeigu nacionalinės institucijos gali savo nuožiūra spręsti, kaip panaudoti šiuos išteklius (visų pirma atrinkdamos gavėjus) ⁽⁹³⁾. Priešingai, jeigu tokius išteklius tiesiogiai skiria Sąjunga, Europos investicijų bankas ar Europos investicijų fondas ir nacionalinės institucijos negali veikti savo nuožiūra, jie nėra valstybiniai ištekliai (pvz., finansavimas, pagal tiesioginio valdymo principą skiriamas iš bendrosios programos „Horizontas 2020“, ES įmonių konkurencingumo bei mažųjų ir vidutinių įmonių programos (COSME) arba transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) lėšų).

3.2.3. Valstybės dalyvavimas atliekant persikirstymą tarp privačių subjektų

61. Reguliavimas, dėl kurio lėšos iš vieno privataus subjekto persikirstomos kitam valstybei toliau šiame procese nedalyvaujant, iš principo nėra susijęs su valstybinių išteklių perdavimu, jeigu lėšos iš vieno privataus subjekto tiesiogiai patenka kitam subjektui, aplenkdamos valstybinę ar privačią įstaigą, valstybės paskirtą lėšų perdavimui administruoti ⁽⁹⁴⁾.
62. Pavyzdžiui, valstybės narės privatiems elektros energijos tiekėjams nustatytas įpareigojimas minimaliomis nustatytosiomis kainomis pirkti iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminamą elektros energiją nėra susijęs su tiesioginiu ar netiesioginiu valstybinių išteklių perdavimu tokios rūšies elektros energiją gaminančioms įmonėms ⁽⁹⁵⁾. Šiuo atveju atitinkamos įmonės (t. y. privatūs elektros energijos tiekėjai) nėra skirti valstybės pagalbos schemai valdyti, jie tėra įpareigoti iš savo nuosavų finansinių išteklių pirkti konkrečios rūšies elektros energiją.
63. Tačiau kai privačių asmenų mokami mokesčiai perduodami per valstybės ar privatų subjektą, paskirtą nukreipti juos gavėjams, laikoma, kad valstybiniai ištekliai perduodami.

⁽⁹⁰⁾ 2012 m. rugsėjo 27 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Prancūzija ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-139/09, T-243/09 ir T-328/09, ECLI:EU:T:2012:496, 63 ir 64 punktai.

⁽⁹¹⁾ Žr. 2004 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pearle*, C-345/02, ECLI:EU:C:2004:448, 41 punktą ir 2013 m. gegužės 30 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Doux élevages SNC ir kiti*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348.

⁽⁹²⁾ 2010 m. vasario 26 d. Komisijos sprendimas 2010/606/ES dėl valstybės pagalbos C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 ir NN 50/08), kurią Belgijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir Liuksemburgo Didžioji Hercogystė suteikė bendrovei „Dexia SA“ (OL L 274, 2010 10 19, p. 54).

⁽⁹³⁾ Dėl struktūrinių fondų žr., pvz., 2006 m. lapkričio 22 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos N 157/06 – Jungtinė Karalystė, Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas, 21 ir 29 konstatuojamąsias dalis (dėl Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) iš dalies finansuotos priemonės) (OL C 80, 2007 4 13, p. 2). Kalbant apie žemės ūkio produktų gamybos ir prekybos jais finansavimą, valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritis apribota Sutarties 42 straipsniu.

⁽⁹⁴⁾ 1978 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25 ir 26 punktai.

⁽⁹⁵⁾ 2001 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 59–62 punktai. Teismas nusprendė, kad privatioms įmonėms nustačius pareigą pirkti valstybiniai ištekliai tiesiogiai ar netiesiogiai neperduodami ir kad dėl to, jog įmonių, kurioms taikoma ta pareiga, pajamos yra mažesnės (ir dėl to gali sumažėti mokestinės pajamos), ši išvada nesikeičia, nes tai būdinga šiai priemonei. Taip pat žr. 2009 m. kovo 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *UTECA*, C-222/07, ECLI:EU:C:2009:124, 43–47 punktus dėl filmų gamybai finansuoti transliuotojams nustatytų privalomų įmokų, kuriomis neperduodami valstybiniai ištekliai.

64. Pavyzdžiui, taip yra net ir tuo atveju, kai privatus subjektas teisės aktais skiriamas rinkti tokius mokesčius valstybės vardu ir nukreipti juos gavėjams, tačiau jam neleidžiama naudoti iš mokesčių gautų pajamų jokiais kitais tikslais, nei nustatyta teisės aktais. Tokiu atveju tokios sumos tebėra kontroliuojamos valstybės, taigi nacionalinės institucijos gali jomis naudotis, o tai yra pakankama priežastis laikyti jas valstybiniais ištekliais⁽⁹⁶⁾. Šis principas taikomas ir viešosioms įstaigoms, ir privatiems subjektams, paskirtiems rinkti mokesčius ir tvarkyti mokėjimus, todėl tarpininko statuso pakeitimas iš viešojo subjekto į privatų subjektą nėra svarbus taikant valstybinių išteklių kriterijų, jeigu valstybė toliau griežtai stebi tą subjektą⁽⁹⁷⁾.
65. Be to, mechanizmas, kuriuo visiškai kompensuojamos papildomos išlaidos, kurių įmonė turi dėl įpareigojimo pirkti produktą iš tam tikrų tiekėjų didesne nei rinkos kaina, kurią finansuoja visi minėto produkto galutiniai vartotojai, taip pat yra intervencija panaudojant valstybinius išteklius, net jeigu tas mechanizmas iš dalies grindžiamas tiesioginiu išteklių perdavimu tarp privačių subjektų⁽⁹⁸⁾.

4. PRANAŠUMAS

4.1. Bendra pranašumo sąvoka

66. Kaip apibrėžta Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje, pranašumas – tai bet kokia ekonominė nauda, kurios įmonė nebūtų galėjusi gauti įprastomis rinkos sąlygomis, t. y. be valstybės intervencijos⁽⁹⁹⁾. Šio komunikato 4.2 skirsnyje pateikiama išsamių paaiškinimų apie tai, ar naudą galima laikyti gauta įprastomis rinkos sąlygomis.
67. Svarbu ne valstybės intervencijos priežastis ar tikslas, o tik priemonės poveikis įmonei⁽¹⁰⁰⁾. Jeigu įmonės finansinė padėtis pagerėja dėl valstybės intervencijos⁽¹⁰¹⁾, įvykdytos sąlygomis, besiskiriančiomis nuo įprastų rinkos sąlygų, vadinasi, įmonei suteiktas pranašumas. Kad tai būtų galima įvertinti, įmonės finansinė padėtis pritaikius priemonę turėtų būti palyginta su jos finansine padėtimi tuo atveju, jeigu priemonės nebūtų imtasi⁽¹⁰²⁾. Svarbu tik priemonės poveikis įmonei, todėl tai, ar pranašumą įmonė igijo priverstinai, t. y. ar ji negalėjo jo išvengti ar atsisakyti, nėra svarbu⁽¹⁰³⁾.
68. Nustatant, ar tam tikra priemone įmonei suteikiamas ekonominis pranašumas, tiksli tos priemonės forma taip pat yra nesvarbi⁽¹⁰⁴⁾. Taikant valstybės pagalbos sąvoką svarbu ne tik suteikiami teigiami ekonominiai pranašumai, pranašumas gali būti įgyjamas ir dėl palengvintos ekonominės naštos⁽¹⁰⁵⁾. Tai plati kategorija,

⁽⁹⁶⁾ 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 69–75 punktai.

⁽⁹⁷⁾ Komisijos sprendimo 2011/528/ES dėl valstybės pagalbos C-24/09 (ex NN 446/08) – Austrija. Ekologiškos elektros energijos įstatymas (OL L 235, 2011 9 10, p. 42), 76 konstatuojamoji dalis.

⁽⁹⁸⁾ 2013 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vent de Colère ir kiti*, C-262/12, ECLI:EU:C:2013:851, 25 ir 26 punktai.

⁽⁹⁹⁾ 1996 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 punktas, 1999 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 punktas.

⁽¹⁰⁰⁾ 1974 m. liepos 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13 punktas.

⁽¹⁰¹⁾ Sąvoka „valstybės intervencijos“ apima ne tik tuos atvejus, kai valstybė imasi teigiamų veiksmų, bet ir tuos, kai valdžios institucijos tam tikromis aplinkybėmis nesiima priemonių, pvz., kad užtikrintų skolinių įsipareigojimų vykdymą. Žr., pvz., 2000 m. spalio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Magfesa*, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, 19 ir 20 punktus.

⁽¹⁰²⁾ 1974 m. liepos 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13 punktas.

⁽¹⁰³⁾ 2003 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimo 2004/339/EB dėl priemonių, kurias Italija suteikė įmonei „RAI SpA“ (OL L 119, 2004 4 23, p. 1) 69 konstatuojamoji dalis, 1998 m. lapkričio 26 d. generalinio advokato N. Fennelly išvados byloje *Prancūzija prieš Komisiją*, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, 26 punktas.

⁽¹⁰⁴⁾ 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 84 punktas.

⁽¹⁰⁵⁾ Pavyzdžiui, kai taikomos mokesčių lengvatos ar sumažinamos socialinio draudimo įmokos.

apimanti bet koki į įmonės biudžetą paprastai įtraukiamų mokesčių mažinimą⁽¹⁰⁶⁾. Tai apima visus atvejus, kuriais yra sumažinamos ekonominės veiklos vykdytojų ekonominei veiklai būdingos išlaidos⁽¹⁰⁷⁾. Pavyzdžiui, valstybė narė, apmokėdama konkrečios įmonės išlaidų darbuotojams dalį, sumažina tos įmonės ekonominei veiklai būdingas išlaidas. Pranašumas suteikiamas ir tada, kai valdžios institucijos konkrečios įmonės darbuotojams sumoka darbo užmokesčio priedą, net jei įmonė teisiškai neprivalėjo mokėti tokio priedo⁽¹⁰⁸⁾. Pranašumas suteikiamas ir tada, kai tam tikriems veiklos vykdytojams nereikia padengti išlaidų, kurias panašūs veiklos vykdytojai pagal konkrečią teisinę tvarką paprastai turėtų padengti, nepriklausomai nuo to, kad išlaidos susijusios su neekonominio pobūdžio veikla⁽¹⁰⁹⁾.

69. Iš esmės galima manyti, kad išlaidos, atsirandančios dėl valstybės nustatytų reguliavimo įpareigojimų⁽¹¹⁰⁾, yra susijusios su ekonominei veiklai būdingomis išlaidomis, taigi kompensuojant šias išlaidas ar jų dalį įmonei suteikiamas pranašumas⁽¹¹¹⁾. Vadinas, tai, kad nauda nėra didesnė nei kompensacija už išlaidas, atsiradusias dėl nustatyto reguliavimo įpareigojimo, iš esmės nereiškia, kad pranašumo nėra. Tas pats taikoma ir paramai, susijusiai su išlaidomis, kurių įmonė nebūtų patyrusi, jei dėl valstybės priemonės nebūtų atsiradusi paskata, nes nesant šios paskatos įmonė savo veiklą būtų organizavusi kitaip⁽¹¹²⁾. Pranašumo buvimo galimybė taip pat neatmetama, jeigu taikant priemonę kompensuojami kitokio pobūdžio mokesčiai, kurie yra nesusiję su ta priemone⁽¹¹³⁾.
70. Dėl išlaidų, patirtų teikiant visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, kompensavimo Teismas Sprendime *Altmark* paaiškino, kad pranašumo buvimo galimybę galima atmesti, jeigu įvykdomos visos keturios sąlygos⁽¹¹⁴⁾. Pirma, įmonė gavėja privalo faktiškai privalėti vykdyti viešųjų paslaugų įpareigojimus, o šie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti. Antra, kriterijai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turi būti objektyviai ir skaidriai iš anksto nustatyti. Trečia, kompensacija negali viršyti to, kas būtina siekiant padengti visas ar dalį išlaidų, kurios patiriamos vykdant viešųjų paslaugų įpareigojimus, atsižvelgiant į gautas atitinkamas įplaukas ir pagrįstą pelną. Ketvirta, kai įmonė, vykdysianti viešųjų paslaugų įpareigojimus, nėra pasirinkta pagal viešųjų pirkimų procedūrą, kurią taikant atrenkamas konkurso dalyvis, galintis šias paslaugas teikti mažiausiomis visuomenei išlaidomis, reikalingos kompensacijos dydis turi būti nustatytas remiantis išlaidų,

⁽¹⁰⁶⁾ 1994 m. kovo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 13 punktas, 2000 m. rugsėjo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 25 punktas, 1999 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 15 punktas, 2005 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 36 punktas.

⁽¹⁰⁷⁾ 2003 m. lapkričio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GEMO SA*, C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, 28–31 punktai dėl nemokamo atliekų surinkimo ir šalinimo.

⁽¹⁰⁸⁾ 1996 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-241/94, ECLI:EU:C:1996:353, 40 punktas, 2002 m. gruodžio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-5/01, ECLI:EU:C:2002:754, 38 ir 39 punktai, 2012 m. rugsėjo 11 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Corsica Ferries France SAS prieš Komisiją*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 137 ir 138 punktai, patvirtinta apeliacine tvarka, žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimą *SNCM ir Prancūzija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-533/12 P ir C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142.

⁽¹⁰⁹⁾ Žr. Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių (OL C 99, 2014 4 4, p. 3) 37 konstatuojamąją dalį.

⁽¹¹⁰⁾ Reguliavimo įpareigojimų žemės ūkio sektoriuje pavyzdys būtų žemės ūkio produktų gamintojams nustatyti veterinarijos ar maisto saugos patikros ir bandymai. Tačiau patikros ir bandymai, kuriuos vykdo ir finansuoja viešosios įstaigos ir kurių pagal teisės aktus žemės ūkio produktų gamintojai neprivalo vykdyti ar finansuoti, nelaikomi reguliavimo įpareigojimais įmonėms. Žr. 2015 m. rugsėjo 18 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.35484 – Pieno kokybės tyrimai pagal įstatymą dėl pieno ir riebalų, ir 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.35484 – Bendrosios sveikatos priežiūros kontrolės veikla pagal įstatymą dėl pieno ir riebalų.

⁽¹¹¹⁾ 2015 m. kovo 25 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 74–78 punktai.

⁽¹¹²⁾ Pavyzdžiui, jeigu įmonė gauna subsidiją, kad galėtų vykdyti investiciją remiamame regione, negalima teigti, kad dėl to nesumažėja išlaidos, paprastai įtraukiamos į įmonės biudžetą, nes be šios subsidijos įmonė šios investicijos nebūtų įvykdžiusi.

⁽¹¹³⁾ 2011 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *France Télécom SA prieš Komisiją*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 43–50 punktai. Tai logiškai taikoma ir paramai išlaidoms, kurias įmonė patiria, kad tarnautojų statusą pakeistų samdomųjų darbuotojų statusu, panašiu į taikomąjį konkurentų, ir dėl to atitinkamai įmonei suteikiamas pranašumas (Bendrajam Teismui 2004 m. kovo 16 d. priėmus sprendimą *Danske Busvognmænd prieš Komisiją*, T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, 57 punktas, šiuo klausimu dar buvo likęs tam tikras neapibrėžtumas). Dėl neatgaunamų išlaidų kompensavimo taip pat žr. 2009 m. vasario 11 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Iride SpA ir Iride Energia SpA prieš Komisiją*, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, 46–56 punktus.

⁽¹¹⁴⁾ 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 87–95 punktai.

kurias vykdydama tuos įpareigojimus būtų patyrusi tipinė tinkamai valdoma įmonė, turinti reikiamų priemonių viešųjų paslaugų reikalavimams įvykdyti, analize, atsižvelgiant į atitinkamas įplaukas ir pagrįstą pelną, susijusį su tų įpareigojimų vykdymu. Komunikate dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą ⁽¹¹⁵⁾ Komisija išsamiau paaiškino, kaip ji supranta šias sąlygas.

71. Pranašumo negali būti, kai atlyginami neteisėtai nustatyti mokesčiai ⁽¹¹⁶⁾, nacionalinės institucijos įpareigojamos atlyginti žalą, kurią jos sukėlė tam tikroms įmonėms ⁽¹¹⁷⁾, ar sumokama kompensacija už turto nusavinimą ⁽¹¹⁸⁾.
72. Vien tai, kad konkuruojančių įmonių kitose valstybėse narėse padėtis yra palankesnė, nereiškia, kad pranašumo nėra ⁽¹¹⁹⁾, nes pranašumo sąvoka pagrįsta analize, kurią atliekant įmonės finansinė padėtis vertinama jos pačios teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, kai konkreti priemonė yra taikoma ir kai netaikoma.

4.2. Rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus

4.2.1. Įvadas

73. Sąjungos teisinė tvarka nuosavybės sistemos požiūriu yra neutrali ⁽¹²⁰⁾ ir jokių būdu nevaržo valstybių narių teisės veikti kaip ekonominės veiklos vykdytojams. Tačiau kai valdžios institucijos bet kokia forma tiesiogiai ar netiesiogiai vykdo ekonominius sandorius ⁽¹²¹⁾, joms yra taikomos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklės.
74. Viešųjų įstaigų (įskaitant valstybines įmones) vykdomais ekonominiais sandoriais kitai sandorio šaliai nesuteikiama jokie pranašumo, todėl jie nelaikomi valstybės pagalba, jeigu tie sandoriai vykdomi įprastomis rinkos sąlygomis ⁽¹²²⁾. Šis principas buvo nustatytas vertinant įvairius ekonominius sandorius. Siekdami nustatyti, ar viešosios investicijos (visų pirma kapitalo injekcijos) yra susijusios su valstybės pagalba, Sąjungos teismai nustatė „rinkos ekonomikos investuotojo principą“: norint nustatyti, ar viešosios įstaigos investicija yra valstybės pagalba, būtina įvertinti, ar esant panašioms aplinkybėms įprastomis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis panašaus dydžio privatus investuotojas būtų galėjęs įvykdyti tokią investiciją ⁽¹²³⁾. Panašiai, kad galėtų išnagrinėti, ar viešųjų kreditorių pakartotinės derybos dėl skolų yra susijusios su valstybės pagalba, Sąjungos teismai nustatė „privataus kreditoriaus kriterijų“, pagal kurį viešojo kreditoriaus elgesys lyginamas su panašioje padėtyje atsidūrusių hipotetinių privačių kreditorių elgesiu ⁽¹²⁴⁾. Galiausiai, kad galėtų įvertinti, ar viešosios įstaigos įvykdytas pardavimo sandoris yra susijęs su valstybės pagalba, Sąjungos teismai nustatė „privataus pardavėjo kriterijų“, kurį taikant nagrinėjama, ar privatus pardavėjas įprastomis rinkos sąlygomis būtų gavęs tokią pačią arba geresnę kainą ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹¹⁵⁾ OL C 8, 2012 1 11, p. 4.

⁽¹¹⁶⁾ 1980 m. kovo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Amministrazione delle finanze dello Stato*, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, 29–32 punktai.

⁽¹¹⁷⁾ 1988 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Asteris AE ir kiti prieš Graikiją*, sujungtos bylos 106–120/87, ECLI:EU:C:1988:457, 23 ir 24 punktai.

⁽¹¹⁸⁾ 2010 m. liepos 1 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Nuova Terni Industrie Chimiche SpA prieš Komisiją*, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, 59–63 ir 140–141 punktai, kuriuose paaiškinta, kad sumokėjus kompensaciją už turto nusavinimą pranašumas nesuteikiamas, tačiau tokios kompensacijos *ex post* pratęsimas gali būti valstybės pagalba.

⁽¹¹⁹⁾ 1974 m. liepos 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 17 punktas. Taip pat žr. 2000 m. rugsėjo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Confederación Española de Transporte de Mercancías prieš Komisiją*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 85 punktą.

⁽¹²⁰⁾ Sutarties 345 straipsnyje nustatyta, kad „Sutartys jokių būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą“.

⁽¹²¹⁾ Žr., pvz., 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 12 punktą.

⁽¹²²⁾ 1996 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 ir 61 punktai.

⁽¹²³⁾ Žr., pvz., 1990 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 29 punktą, 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją (ALFA Romeo)*, C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, 18 ir 19 punktus, 1998 m. balandžio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Cityflyer Express prieš Komisiją*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 51 punktą, 1999 m. sausio 21 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Neue Maxhütte Stahlwerke ir Lech-Stahlwerke prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-129/95, T-2/96 ir T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, 104 punktą, 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

⁽¹²⁴⁾ 2007 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Ispanija prieš Komisiją*, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698, 2013 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Frucona prieš Komisiją*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, 1999 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimas *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

⁽¹²⁵⁾ 2012 m. vasario 28 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Land Burgenland ir Austrija prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-268/08 ir T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90.

75. Tie kriterijai yra variantai tos pačios pagrindinės idėjos, kad norint nustatyti, ar viešųjų įstaigų įvykdytais ekonominiais sandoriais kitoms sandorio šalims yra suteikiamas pranašumas, tokių įstaigų elgesį reikėtų lyginti su panašių privačių ekonominės veiklos vykdytojų elgesiu įprastomis rinkos sąlygomis. Todėl atitinkamą metodą, kurį taikant vertinama, ar viešųjų įstaigų ekonominiai sandoriai yra vykdomi įprastomis rinkos sąlygomis, taigi, ar juos vykdant kitoms sandorio šalims suteikiamas pranašumas (kuris įprastomis rinkos sąlygomis nebūtų atsiradęs), šiame komunikate Komisija bendrai vadina rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijumi. Bendrieji rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijaus taikymo principai ir atitinkami kriterijai nurodyti 4.2.2 ir 4.2.3 skirsniuose.

4.2.2. Bendrieji principai

76. Rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijaus paskirtis – įvertinti, ar valstybė suteikė įmonei pranašumą, nes vykdydama tam tikrą sandorį neveikė taip, kaip būtų veikęs rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas. Atliekant tokį vertinimą nėra svarbu, ar intervencija yra racionali priemonė viešosioms įstaigoms siekti viešosios politikos (pvz., užimtumo) tikslų. Panašiai nustatant, ar atitinkamas ekonominis sandoris atitinka rinkos sąlygas, ar ne, pagalbos gavėjo pelningumas ar nepelningumas pats savaime nėra lemiamas rodiklis. Lemiamas veiksnys yra tai, ar viešosios įstaigos elgesis taip, kaip panašiomis aplinkybėmis būtų elgęsis rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas. Jeigu taip nėra, įmonei gavėjai buvo suteiktas ekonominis pranašumas, kurio ji įprastomis rinkos sąlygomis nebūtų įgijusi ⁽¹²⁶⁾, todėl ji yra palankesnėje padėtyje nei jos konkurentai ⁽¹²⁷⁾.
77. Taikant rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų turi būti atsižvelgiama tik į naudą ir pareigas, susijusias su valstybės, kaip ekonominės veiklos vykdytojos, vaidmeniu, ir neatsižvelgiama į naudą ir pareigas, susijusias su valstybės, kaip valdžios institucijos, vaidmeniu ⁽¹²⁸⁾. Iš tiesų, rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus paprastai netaikomas, jeigu valstybė veikia kaip valdžios institucija, o ne ekonominės veiklos vykdytoja. Pavyzdžiui, jeigu valstybės intervencijos priemonės imamos dėl viešosios politikos priežasčių (pavyzdžiui, dėl socialinės ar regioninės plėtros), valstybės elgesys gali būti racionali viešosios politikos požiūriu, bet kartu gali būti grindžiamas motyvais, kuriais ekonomikos veiklos vykdytojas paprastai nesivadovautų. Taigi, rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijus turėtų būti taikomas neatsižvelgiant į jokių motyvus, kurie išimtinai susiję su valstybės narės, kaip valdžios institucijos, vaidmeniu (pvz., socialinius, regioninės ir sektorių politikos motyvus) ⁽¹²⁹⁾.
78. Ar valstybės intervencija atitinka rinkos sąlygas, turi būti vertinama *ex ante*, atsižvelgiant į tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas dėl šios intervencijos, turėtą informaciją ⁽¹³⁰⁾. Faktiškai bet kuris apdairus rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas paprastai pats atlieka projekto strategijos ir finansinių perspektyvų *ex ante* vertinimą ⁽¹³¹⁾, pvz., pasinaudodamas verslo planu. Neužtenka remtis *ex post* ekonominiais vertinimais,

⁽¹²⁶⁾ 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 208 punktas.

⁽¹²⁷⁾ Tuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 90 punktą, 1994 m. kovo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14 punktą, 1999 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 16 punktą.

⁽¹²⁸⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79, 80 ir 81 punktai, 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14 punktas, 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13 punktas, 1994 m. rugsėjo 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-278/92–C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22 punktas, 2003 m. sausio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134 punktas.

⁽¹²⁹⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79, 80 ir 81 punktai, 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14 punktas, 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13 punktas, 1994 m. rugsėjo 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-278/92–C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22 punktas, 2003 m. sausio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134 punktas, 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 2008 m. rugsėjo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Kahla Thüringen Porzellan prieš Komisiją*, T-20/03, ECLI:EU:T:2008:395, 2002 m. spalio 17 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Linde prieš Komisiją*, T-98/00, ECLI:EU:T:2002:248.

⁽¹³⁰⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 83, 84 ir 85 ir 105 punktai, 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 71 ir 72 punktai, 1998 m. balandžio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Cityflyer Express prieš Komisiją*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 76 punktas.

⁽¹³¹⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82–85 ir 105 punktai.

kuriuose retrospektyviai padaryta išvada, kad atitinkamos valstybės narės investicija faktiškai buvo pelninga ⁽¹³²⁾.

79. Jeigu valstybė narė teigia, kad ji veikė kaip rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas, esant abejonių, ji privalo pateikti įrodymų, iš kurių būtų matyti, kad sprendimas įvykdyti sandorį buvo priimtas remiantis ekonominiais vertinimais, kurie yra panašūs į vertinimus, kuriuos racionalus rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas (savo savybėmis panašus į atitinkamą viešąją įstaigą) panašiomis aplinkybėmis būtų atlikęs sandorio pelningumui ar ekonominiam pranašumui nustatyti ⁽¹³³⁾.
80. Ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, turi būti nustatoma bendrai įvertinant sandorio poveikį atitinkamai įmonei ir neatsižvelgiant į tai, ar rinkos ekonomikos veiklos vykdytojai būtų turėję galimybę pasinaudoti konkrečiomis tam sandoriui įvykdyti panaudotomis priemonėmis. Pavyzdžiui, galimybės taikyti rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų negalima atmesti vien dėl to, kad valstybės taikomos priemonės yra fiskalinės ⁽¹³⁴⁾.
81. Tam tikrais atvejais taikant Sutarties 107 straipsnio 1 dalį kelios iš eilės įgyvendintos valstybės intervencijos priemonės gali būti vertinamos kaip viena intervencija. Kaip pavyzdį visų pirma būtų galima paminėti atvejį, kai tarp kelių iš eilės įgyvendintų intervencijos priemonių, ypač atsižvelgiant į jų laiką, tikslą ir įmonės padėtį įgyvendinant tas intervencijos priemones, yra toks glaudus ryšys, kad jų neįmanoma atskirti ⁽¹³⁵⁾. Pavyzdžiui, paskesnės valstybės intervencijos priemonės, kurios yra susijusios su ta pačia įmone ir įgyvendinamos per gana trumpą laiką, yra tarpusavyje susijusios arba buvo visos suplanuotos arba numatytos tuo metu, kai buvo įgyvendinta pirmoji intervencijos priemonė, gali būti vertinamos kaip viena intervencija. Kita vertus, jeigu paskesnė intervencija įvykdyta dėl nenumatytų įvykių įgyvendinant ankstesnę intervencijos priemonę ⁽¹³⁶⁾, šios dvi priemonės paprastai turėtų būti vertinamos atskirai.
82. Siekiant įvertinti, ar tam tikri sandoriai atitinka rinkos sąlygas, reikėtų atsižvelgti į visas svarbias konkrečios atvejo aplinkybes. Pavyzdžiui, gali būti išimtinių aplinkybių, dėl kurių valdžios institucijos įsigytos prekės ar paslaugos gali nebūti laikomos įsigytais rinkos sąlygomis, net jei tas prekes ar paslaugas ji įsigijo rinkos kainomis ⁽¹³⁷⁾.

4.2.3. Atitikties rinkos sąlygoms nustatymas

83. Taikant rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų verta atskirti atvejus, kuriais sandorio atitiktį rinkos sąlygoms galima tiesiogiai nustatyti iš konkrečios sandorio rinkos duomenų, ir atvejus, kuriais, nesant tokių duomenų, sandorio atitiktį rinkos sąlygoms reikia įvertinti taikant kitus turimus metodus.

⁽¹³²⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 85 punktas.

⁽¹³³⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82–85 punktai. Taip pat žr. 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 61 punktą. Toks *ex ante* vertinimas gali būti nevienodai išsamus – tai priklauso nuo susijusio sandorio sudėtingumo ir susijusio turto, prekių ar paslaugų vertės. Tokie *ex ante* vertinimai paprastai turėtų būti atliekami padedant tinkamų įgūdžių ir patirties turintiems ekspertams. Tokie vertinimai visada turėtų būti grindžiami objektyviais kriterijais ir politikos motyvai neturėtų daryti jiems poveikio. Tokio vertinimo patikimumą gali papildomai padidinti nepriklausomų ekspertų atlikti įvertinimai.

⁽¹³⁴⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 88 punktas.

⁽¹³⁵⁾ 2013 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom prieš Komisiją ir kt.*, sujungtos bylos C-399/10 P ir C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 104 punktas, 2010 m. rugsėjo 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Graikija ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 177 punktas, 1998 m. rugsėjo 15 d. Bendrojo Teismo sprendimo *BP Chemicals prieš Komisiją*, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, 170 ir 171 punktai.

⁽¹³⁶⁾ 2012 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendimo byloje SA.35378 – Berlyno Brandenburgo oro uosto finansavimas, Vokietija (OL C 36, 2013 2 8, p. 10), 14–33 konstatuojamosios dalys.

⁽¹³⁷⁾ 1999 m. sausio 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *BAI prieš Komisiją*, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, 74–79 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į konkrečias šios bylos aplinkybes, galima daryti išvadą, jog nacionalinių institucijų kelionės čekių įsigijimas iš *P&O Ferries* neatitiko tikrųjų poreikių, taigi nacionalinės institucijos nesielgė taip, kaip būtų elgęsi privatus veiklos vykdytojas, veikiantis įprastomis rinkos ekonomikos sąlygomis. Taigi tuo įsigijimu įmonei *P&O Ferries* buvo suteiktas pranašumas, kurio ji nebūtų įgijusi įprastomis rinkos sąlygomis, ir visos vykdant šį pirkimo susitarimą sumokėtos sumos buvo valstybės pagalba.

4.2.3.1. Atvejai, kai atitiktą rinkos sąlygoms galima nustatyti tiesiogiai

84. Sandorio atitiktą rinkos sąlygoms galima tiesiogiai nustatyti remiantis su konkrečiu sandoriu susijusia rinkos informacija šiais atvejais:

- i) kai sandorį *pari passu* sąlygomis vykdo viešieji subjektai ir privatūs veiklos vykdytojai arba
- ii) kai sandoris susijęs su turto, prekių ir paslaugų pardavimu ir pirkimu (arba kitomis panašiomis operacijomis), vykdomu konkurencinio, skaidraus, nediskriminacinio ir besąlyginio konkurso tvarka.

85. Tokiais atvejais, jeigu iš konkrečios su tokiu sandoriu susijusios rinkos informacijos matyti, kad jis neatitinka rinkos sąlygų, paprastai nereikėtų taikyti kitokios vertinimo metodikos kitokiai išvadai padaryti ⁽¹³⁸⁾.

i) Pari passu sandoriai

86. Jeigu viešosios įstaigos ir panašioje padėtyje esantys privatūs veiklos vykdytojai sandorį vykdo tokiomis pat sąlygomis (taigi prisiima tokio pat lygio riziką ir gauna tokio pat lygio atlygį) (toliau – *pari passu* sandoris) ⁽¹³⁹⁾, kaip tai gali būti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės atveju, paprastai galima daryti išvadą, kad toks sandoris atitinka rinkos sąlygas ⁽¹⁴⁰⁾. Tačiau jeigu viešoji įstaiga ir panašioje padėtyje esantys privatūs veiklos vykdytojai vykdydami tą patį sandorį dalyvauja tuo pačiu metu, bet nevienodomis sąlygomis, tai paprastai rodo, kad viešosios įstaigos intervencija neatitinka rinkos sąlygų ⁽¹⁴¹⁾.

87. Kad sandorį būtų galima laikyti *pari passu* sandoriu, visų pirma reikėtų įvertinti šiuos kriterijus:

- a) ar sprendimas dėl viešųjų įstaigų ir privačių veiklos vykdytojų intervencijos priemonės priimamas ir ji įgyvendinama tuo pat metu, ar tarp tų intervencijos priemonių yra tam tikras laiko tarpas ir tuo laikotarpiu pasikeitė ekonominės aplinkybės;
- b) ar sandorio sąlygos dalyvaujančioms viešosioms įstaigoms ir visiems privatiems veiklos vykdytojams yra vienodos, taip pat atsižvelgiant į rizikos lygio padidėjimo ar sumažėjimo ilgainiui galimybę;
- c) ar privačių veiklos vykdytojų intervencija iš tikrųjų yra ekonomiškai svarbi, o ne vien simbolinė ar menka ⁽¹⁴²⁾ ir

⁽¹³⁸⁾ Tuo klausimu žr. 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94 ir 95 punktus. Tuo atveju Teismas konkrečiai nusprendė, kad jeigu valdžios institucija parduoda įmonę tinkama konkurso tvarka, galima daryti prielaidą, kad rinkos kaina atitinka aukščiausios kainos pasiūlymą (privalomą ir patikimą), ir nebūtina taikyti kitų vertinimo metodų, pavyzdžiui, nepriklausomų tyrimų.

⁽¹³⁹⁾ Sąlygos negali būti laikomos vienodomis, jeigu viešosios įstaigos ir privatūs veiklos vykdytojai įsikiša tomis pat sąlygomis, bet skirtingu laiku, pasikeitus su sandoriu susijusiai ekonominei padėčiai.

⁽¹⁴⁰⁾ Tuo klausimu žr. 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Alitalia prieš Komisiją*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81 punktą.

⁽¹⁴¹⁾ Tačiau jeigu sandoriai yra skirtingi ir nėra vykdomi tuo pat metu, vien tai, kad sąlygos yra skirtingos, nėra lemiamas požymis (teigiamas ar neigiamas) sprendžiant, ar viešosios įstaigos įvykdytas sandoris atitinka rinkos sąlygas.

⁽¹⁴²⁾ Pavyzdžiui, byloje *Citynet Amsterdam* Komisija laikėsi nuomonės, kad dviejų privačių veiklos vykdytojų prisiimtas bendro nuosavo kapitalo investicijos į įmonę trečdalis (atsižvelgiant ir į bendrą akcijų paketo struktūrą, ir į tai, kad jų akcijų pakanka blokuojančiai mažumai dėl bet kurių strateginių įmonės sprendimų sudaryti) gali būti laikomas ekonomiškai svarbiu (žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendimo 2008/729/EB dėl valstybės pagalbos C 53/2006, *Citynet Amsterdam*, Nyderlandai, (OL L 247, 2008 9 16, p. 27) 96–100 konstatuojamąsias dalis). Kitaip buvo byloje N 429/2010, *Agricultural Bank of Greece (ATE)* (OL C 317, 2011 10 29, p. 5): privačių investuotojų investicijos siekė tik 10 %, o 90 % investavo valstybė, tad Komisija priėjo prie išvados, kad *pari passu* sąlygų buvo nesilaikyta, nes valstybės investuotojo kapitalo nepapildė jokia atitinkama privataus akcininko dalis ir jis neprilygo valstybės turimų akcijų skaičiui. Taip pat žr. 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Alitalia prieš Komisiją*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81 punktą.

- d) ar pradinė dalyvaujančių viešųjų įstaigų ir privačių veiklos vykdytojų padėtis sandorio požiūriu yra panaši, atsižvelgiant, pvz., į jų ankstesnę ekonominę poziciją atitinkamų įmonių atžvilgiu (žr. 4.2.3.3 skirsnį), į galimą sinergiją, kuri gali būti pasiekta ⁽¹⁴³⁾, į tai, koku mastu įvairūs investuotojai padengia panašias sandorio išlaidas ⁽¹⁴⁴⁾, ar į bet kokias kitas konkrečiai su viešąja įstaiga ar privačiu veiklos vykdytoju susijusias aplinkybes, kurios galėtų iškraipyti palyginimą.
88. *Pari passu* sąlyga gali būti netaikoma kai kuriais atvejais, kai valstybės dalyvavimas (atsižvelgiant į jo unikalų pobūdį ar mastą) yra toks, kad rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas praktiškai taip dalyvauti negalėtų.
- ii) Turto, prekių ir paslaugų pirkimas ir pardavimas (arba kitos panašios operacijos) konkurencinio, skaidraus, nediskriminacinio ir besąlyginio konkurso tvarka
89. Jeigu turto, prekių ir paslaugų pardavimas ir pirkimas (arba kitos panašios operacijos ⁽¹⁴⁵⁾) vykdomos konkurencinio ⁽¹⁴⁶⁾, skaidraus, nediskriminacinio ir besąlyginio konkurso tvarka laikantis SESV nustatytų viešųjų pirkimų principų ⁽¹⁴⁷⁾ (žr. 90–94 punktus), galima daryti prielaidą, kad tie sandoriai atitinka rinkos sąlygas, jeigu buvo taikyti tinkami 95 ir 96 punktuose nurodyti pirkėjo arba pardavėjo atrankos kriterijai. Tačiau jeigu valstybės narės dėl viešosios politikos priežasčių nuspręstų teikti paramą tam tikrai veiklai ir paskelbtų konkursą dėl, pavyzdžiui, numatytos finansavimo sumos, kaip antai tuo atveju, kai remiama atsinaujinančiosios energijos gamyba arba elektros energijos gamybos pajėgumų užtikrinimas, šis poskirsnis (ii) nebūtų taikomas. Tokiu atveju surengus konkursą gali būti sumažinta teikiama suma, tačiau pranašumas vis tiek būtų suteiktas.
90. Konkursas turi būti konkurencinis, kad jame galėtų dalyvauti visi suinteresuoti ir reikalavimus atitinkantys konkurso dalyviai.
91. Procedūra turi būti skaidri, kad būtų sudarytos sąlygos visiems suinteresuotiems konkurso dalyviams kiekviename konkurso etape gauti vienodą ir tinkamą informaciją. Informacijos prieinamumas, pakankamo laiko suinteresuotiems konkurso dalyviams skyrimas, atrankos ir sutarties skyrimo kriterijų aiškumas – visi šie veiksniai yra itin svarbūs, kad atrankos procedūra būtų skaidri. Konkursas turi būti pakankamai paviešintas, kad apie jį galėtų sužinoti visi galimi konkurso dalyviai. Viešumo lygis, reikalingas pakankamam paviešinimui užtikrinti, konkrečiu atveju priklauso nuo turto, prekių ir paslaugų savybių. Turto, prekių ir paslaugų, kurie dėl savo didelės vertės ar kitų ypatybių gali pritraukti visoje Europoje ar tarptautiniu mastu veikiančius konkurso dalyvius, pardavimas turėtų būti paviešintas taip, kad būtų galima pritraukti visoje Europoje ar tarptautiniu mastu veikiančius galimus konkurso dalyvius.
92. Kad sudarysimas sandoris atitiktų rinkos sąlygas, būtina visais procedūros etapais užtikrinti nediskriminacines sąlygas visiems konkurso dalyviams ir prieš prasidedant konkursui nustatyti objektyvius atrankos ir sutarties skyrimo kriterijus. Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas, sutarties skyrimo kriterijai turėtų būti tokie, kad konkurso dalyvius būtų galima objektyviai palyginti ir įvertinti.

⁽¹⁴³⁾ Jie taip pat turi vadovautis tais pačiais ekonominiais sumetimais, žr. Komisijos sprendimo 2005/137/EB dėl valstybės pagalbos C 25/2002 dėl Valonijos regiono finansinio dalyvavimo įmonėje „Carsid SA“ (OL L 47, 2005 2 18, p. 28), 67–70 konstatuojamąsias dalis.

⁽¹⁴⁴⁾ Sandorio išlaidos gali būti susijusios su išlaidomis, kurias atitinkami investuotojai patiria tikrindami ir pasirinkdami investicinių projektą, rengdami sutarties sąlygas ar stebėdami veiklos rezultatus sutarties galiojimo laikotarpiu. Pavyzdžiui, jeigu valstybei priklausantys bankai nuolat padengia su paskolų finansavimu susijusių investicinių projektų tikrinimo išlaidas, vien to, kad privatūs investuotojai bendrai investuoja tokia pat palūkanų norma, nepakanka pagalbos galimybei atvesti.

⁽¹⁴⁵⁾ Pavyzdžiui, tam tikrų prekių nuoma ar gamtos išteklių naudojimo komerciniais tikslais koncesijų suteikimas.

⁽¹⁴⁶⁾ Sąjungos teismai, nagrinėdami valstybės pagalbą, dažnai vartoja atviro konkurso sąvoką (žr., pvz., 2003 m. rugpjūčio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *P & O European Ferries (Vizcaya) prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-116/01 ir T-118/01, ECLI:EU:T:2003:217, 117 ir 118 punktus, 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94 punktą). Tačiau žodžio „atviras“ vartojimas nesusijęs su konkrečia procedūra, nustatyta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB. Todėl žodis „konkurencinis“ atrodo tinkamesnis. Vartojant šį žodį nenorima nukrypti nuo Teismų praktikoje nustatytų esminių sąlygų.

⁽¹⁴⁷⁾ 2000 m. gruodžio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Telaustria*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, 62 punktą, 2001 m. gruodžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bent Mousten Vestergaard*, C-59/00, ECLI:EU:C:2001:654, 20 punktą. Taip pat žr. Komisijos aiškinamąjį komunikatą dėl Bendrijos teisės, taikomos sudarant sutartis, kurioms netaikomos arba tik iš dalies taikomos viešųjų pirkimų direktyvos (OL C 179, 2006 8 1, p. 2).

93. Galima laikyti, kad minėtiems reikalavimams įvykdyti užtenka taikyti procedūras, nustatytas viešųjų pirkimų direktyvose ⁽¹⁴⁸⁾, ir tų procedūrų laikytis, tačiau turi būti tenkinamos visos atitinkamos procedūros taikymo sąlygos. Tai netaikoma konkrečiomis aplinkybėmis, dėl kurių neįmanoma nustatyti rinkos kainos, kaip antai tuo atveju, kai vykdomos derybės be išankstinio skelbimo apie pirkimą. Jei pateikiamas tik vienas pasiūlymas, tokia procedūra paprastai nėra pakankama, kad būtų užtikrinta rinkos kaina, išskyrus atvejus, kai i) procedūros nuostatuose įtvirtintos labai griežtos apsaugos priemonės, užtikrinančios tikrą ir veiksmingą konkurenciją, ir neatrodo, kad pateikti patikimą pasiūlymą realiai galėjo tik vienas veiklos vykdytojas, arba ii) valdžios institucijos, naudodamosi papildomomis priemonėmis, įsitikina, kad rezultatas atitinka rinkos kainą.
94. Turto, prekių ar paslaugų pardavimo konkursas yra besąlyginis, kai galimas pirkėjas gali iš esmės laisvai įsigyti parduodamą turtą, prekes ar paslaugas ir naudoti juos savo tikslais, nesvarbu, ar jis užsiima tam tikru verslu, ar ne. Jeigu nustatoma sąlyga, kad pirkėjas valdžios institucijų naudai arba dėl bendrojo viešojo intereso turi prisiimti specialius įsipareigojimus, kurių privatus pardavėjas nebūtų reikalavęs (išskyrus įsipareigojimus, kylančius iš bendrosios nacionalinės teisės ar planavimo institucijų sprendimo), konkursas negali būti laikomas besąlyginiu.
95. Kai viešosios įstaigos parduoda turtą, prekes ir paslaugas, vienintelis svarbus pirkėjo atrankos kriterijus turėtų būti didžiausia kaina ⁽¹⁴⁹⁾, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į reikalaujamus sutartinius susitarimus (pvz., pardavėjo pardavimo garantiją ar kitus garantinius įsipareigojimus). Vertinami turėtų būti tik patikimi ⁽¹⁵⁰⁾ ir privalomi pasiūlymai ⁽¹⁵¹⁾.
96. Kai viešosios įstaigos perka turtą, prekes ir paslaugas, visos konkrečios konkurso sąlygos turėtų būti nediskriminacinės ir glaudžiai bei objektyviai susijusios su sutarties dalyku ir jos konkrečiu ekonominiu tikslu. Jomis turėtų būti užtikrinta, kad ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas atitiktų rinkos vertę. Todėl kriterijai turėtų būti apibrėžti taip, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai konkurenciniam konkursui, kuriuo užtikrinama, kad konkurso laimėtojo grąža būtų įprasta, bet ne didesnė. Praktikoje tai reiškia, kad turėtų būti rengiami konkursai, kuriuose labai svarbia bus laikoma pasiūlymo kaina arba kuriuose konkurencingas rezultatas gali būti pasiektas kitais būdais (pvz., tam tikri konkursai, kuriuose pasiūlymai vertinami prieš kvalifikacinę atranką ir kuriuose nustatyti pakankamai aiškūs sutarties skyrimo kriterijai).

4.2.3.2. Vertinimas, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, remiantis lyginamąja analize ar kitais vertinimo metodais

97. Jeigu sandoris įvykdytas konkurso tvarka arba *pari passu* sąlygomis – tai tiesioginis ir konkretus įrodymas, kad jis atitinka rinkos sąlygas. Tačiau, jeigu sandoris nebuvo vykdomas konkurso tvarka arba jeigu viešųjų įstaigų intervencija nevykdoma *pari passu* sąlygomis kaip privačių veiklos vykdytojų intervencija, tai savaime nereiškia, kad sandoris neatitinka rinkos sąlygų ⁽¹⁵²⁾. Tokiais atvejais atitiktis rinkos sąlygoms vis tiek gali būti įvertinta taikant i) lyginamąją analizę arba ii) kitus vertinimo metodus ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁸⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB.

⁽¹⁴⁹⁾ 2012 m. vasario 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Land Burgenland ir Austrija prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-268/08 ir T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87 punktus.

⁽¹⁵⁰⁾ Savo iniciatyva pateiktas pasiūlymas, atsižvelgiant į atvejo aplinkybes, taip pat gali būti patikimas, ypač jei tas pasiūlymas yra privalomas (žr. 2011 m. gruodžio 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Konsum Nord prieš Komisiją*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 73, 74 ir 75 punktus).

⁽¹⁵¹⁾ Pavyzdžiui, į skelbimus be teisiškai privalomų reikalavimų konkurse nebūtų atsižvelgiama (žr. 2012 m. vasario 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Land Burgenland ir Austrija prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-268/08 ir T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87 punktą ir 2011 m. gruodžio 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Konsum Nord prieš Komisiją*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 67 ir 75 punktus).

⁽¹⁵²⁾ Žr. 2014 m. birželio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Sarc prieš Komisiją*, T-488/11, ECLI:EU:T:2014:497, 98 punktą.

⁽¹⁵³⁾ Kai rinkos kaina nustatoma *pari passu* sąlygomis ar konkurso tvarka, šių rezultatų negalima ginčyti taikant kitus vertinimo metodus, pvz., nepriklausomus tyrimus (žr. 2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94 ir 95 punktus).

i) Lyginamoji analizė

98. Siekiant nustatyti, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, tą sandorį galima įvertinti atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis panašius sandorius panašiomis aplinkybėmis įvykdė panašūs privatūs veiklos vykdytojai (lyginamoji analizė).
99. Siekiant nustatyti tinkamą lyginamąjį standartą, ypatingą dėmesį būtina skirti atitinkamo veiklos vykdytojo rūšiai (pvz., kontroliuojančioji grupė, spekuliacinis fondas arba ilgalaikis investuotojas, siekiantis užtikrinti pelną ilgesniu laikotarpiu), susijusio sandorio rūšiai (pvz., investicija į nuosavybės vertybinius popierius arba sandoris su skolos vertybiniais popieriais) ir susijusiai (-ioms) rinkai (-oms) (pvz., finansų rinkos, sparčiai augančios technologijų rinkos, komunalinių paslaugų ar infrastruktūros rinkos). Sandorių laikas taip pat yra labai svarbus, kai yra įvykę svarbių ekonominių pokyčių. Tam tikrais atvejais esamus rinkos lyginamuosius standartus gali reikėti patikslinti atsižvelgiant į specialias valstybės sandorio ypatybes (pvz., į įmonės pagalbos gavėjos padėtį ir į atitinkamos rinkos padėtį) ⁽¹⁵⁴⁾. Lyginamoji analizė gali būti netinkama rinkos kainoms nustatyti, jeigu esami lyginamieji standartai nebuvo nustatyti pagal rinkos sąlygas arba jeigu esamos kainos dėl valstybės intervencijų yra gerokai iškraipytos.
100. Taikant lyginamąją analizę dažnai nustatoma ne viena tiksli etaloninė vertė, o galimų verčių intervalas, kuris nustatomas įvertinus keletą panašių sandorių. Jeigu vertinimas atliekamas siekiant nustatyti, ar valstybės intervencija atitinka rinkos sąlygas, paprastai dera atsižvelgti į centrinės tendencijos matavimus, kaip antai panašių sandorių rinkinio vidurkį ar medianą.

ii) Kiti vertinimo metodai

101. Ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, galima nustatyti remiantis ir visuotinai pripažinta standartine vertinimo metodika ⁽¹⁵⁵⁾. Tokia metodika turi būti pagrįsta turimais objektyviais, patikrinamais ir patikimais duomenimis ⁽¹⁵⁶⁾, kurie turėtų būti pakankamai išsamūs ir atspindėtų ekonominę padėtį tuo metu, kai, atsižvelgiant į rizikos lygį ir būsimus lūkesčius, buvo priimtas sprendimas dėl sandorio ⁽¹⁵⁷⁾. Atsižvelgiant į sandorio vertę, vertinimo patikimumui padidinti paprastai turėtų būti atlikta jautrumo analizė, įvertinti įvairūs verslo scenarijai, parengti nenumatytų atvejų planai, o rezultatai palyginti su alternatyvių vertinimo metodikų rezultatais. Jeigu sandoris atidedamas, gali reikėti atlikti naują (*ex ante*) vertinimą ir būtina atsižvelgti į naujausius rinkos sąlygų pokyčius.
102. Taikoma plačiai pripažinta standartinė (metinės) investicijų grąžos nustatymo metodika, pagal kurią apskaičiuojama vidinė grąžos norma (VGN) ⁽¹⁵⁸⁾. Investavimo sprendimą taip pat galima įvertinti pagal jos grynąją dabartinę vertę (GDV) ⁽¹⁵⁹⁾, kurią apskaičiuojant gaunami rezultatai dažniausiai yra lygiaverčiai VGN ⁽¹⁶⁰⁾. Norint

⁽¹⁵⁴⁾ Žr. 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-228/99 ir T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 251 punktą.

⁽¹⁵⁵⁾ Žr. 2007 m. kovo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Scott prieš Komisiją*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 134 punktą ir 2010 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09 P, ECLI:EU:C:2010:778, 39 punktą.

⁽¹⁵⁶⁾ Žr. 2004 m. rugsėjo 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Valmont Nederland BV prieš Komisiją*, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, 71 punktą.

⁽¹⁵⁷⁾ Žr. 2007 m. kovo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Scott prieš Komisiją*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 158 punktą.

⁽¹⁵⁸⁾ VGN grindžiama ne buhalteriniu pelnu per atitinkamus metus, bet ja atsižvelgiama į būsimus pinigų srautus, kuriuos investuotojas tikisi gauti per visą investicijos gyvavimo laikotarpį. Ji nustatoma kaip diskonto norma, kurios pinigų srautų GDV lygi nuliui.

⁽¹⁵⁹⁾ Grynoji dabartinė vertė (GDV) – taikant tinkamą grąžą (paprastai naudojant kapitalo kainą) diskontuotų teigiamų ir neigiamų pinigų srautų skirtumas investicijos gyvavimo laikotarpiu.

⁽¹⁶⁰⁾ Tais atvejais, kai vidinė grąžos norma lygi investuotojo alternatyviosioms sąnaudoms, GDV ir VGN tobulai siejasi. Jeigu investicijos GDV yra teigiama, tai reiškia, kad projekto VGN yra didesnė nei reikalaujama grąžos norma (investuotojo alternatyviosios sąnaudos). Šiuo atveju verta vykdyti investiciją. Jeigu projekto GDV lygi nuliui, tokio projekto VGN yra lygi reikalaujamai grąžos normai. Šiuo atveju nėra svarbu, ar investuotojas vykdo investiciją, ar investuoja kitur. Jeigu GDV yra neigiama, VGN yra mažesnė nei kapitalo kaina. Investicija nėra pakankamai pelninga, nes kitur yra geresnių galimybių. Jeigu taikant VGN ir GDV investavimo sprendimai yra nevienodi (toks rezultatų skirtumas visų pirma galėtų atsirasti, kai projektai tarpusavyje nesuderinami), pagal rinkos praktiką iš esmės pirmenybę reikėtų teikti GDV metodui, išskyrus atvejus, kai tinkama diskonto norma yra labai neapibrėžta.

įvertinti, ar investicija vykdoma rinkos sąlygomis, investicijos grąža turi būti lyginama su įprasta tikėtina rinkos grąža. Įprastą tikėtiną grąžą (arba investicijos kapitalo kainą) galima apibrėžti kaip vidutinę tikėtiną grąžą, kurios rinkoje reikalaujama iš investicijos taikant visuotinai pripažintus kriterijus, visų pirma investicijos rizikos, ir atsižvelgiant į įmonės finansinę padėtį bei į specifines sektoriaus, regiono ar šalies ypatybes. Jeigu įprastos grąžos pagrįstai negalima tikėtis, investicija greičiausiai nebus įvykdyta rinkos sąlygomis. Apskritai kuo rizikingesnis projektas, tuo didesnės grąžos reikalaus lėšų teikėjai, t. y. tuo didesnė bus kapitalo kaina.

103. Tinkama vertinimo metodika gali priklausyti nuo rinkos padėties ⁽¹⁶¹⁾, duomenų prieinamumo ar sandorio rūšies. Pavyzdžiui, investuotojas, investuodamas į įmones, siekia gauti pelną (tokiu atveju tinkamiausias gali būti VGN arba GEV metodas), o kreditorius siekia sutartyje ir teisės aktuose nustatyti laikotarpiu gauti sumų, kurias jam skolingas skolininkas, mokėjimą ⁽¹⁶²⁾ (pagrindinę sumą ir visas palūkanas) (tokiu atveju labiau tikėtų užstato, pvz., turto vertės, įvertinimas). Žemės pardavimo atveju iš principo užtenka nepriklausomo eksperto vertinimo prieš pradedant derybas dėl pardavimo, kad rinkos vertė būtų nustatyta remiantis visuotinai pripažintais rinkos rodikliais ir vertinimo standartais ⁽¹⁶³⁾.
104. Taikant investicijos VGN ar GDV nustatymo metodus paprastai gaunama ne viena tiksli vertė, kuri galėtų būti pripažinta, o veikiau galimų verčių intervalas (atsižvelgiant į ekonomines, teises ir kitas specialias sandorio aplinkybes, į kurias atsižvelgiama taikant konkretų vertinimo metodą). Jeigu vertinimas atliekamas siekiant nustatyti, ar valstybės intervencija atitinka rinkos sąlygas, paprastai dera atsižvelgti į centrinės tendencijos matavimus, kaip antai panašių sandorių rinkinio vidurkį ar medianą.
105. Apdairūs rinkos ekonomikos veiklos vykdytojai savo intervencijos priemones paprastai vertina taikydami kelias skirtingas metodikas įverčiams patvirtinti (pvz., GDV apskaičiavimai patvirtinami lyginamosios analizės metodais). Įvairios metodikos, kurias taikant nustatoma tokia pati vertė, papildomai nurodo, kad reikia nustatyti tikrąją rinkos kainą. Taigi vertinant, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, teigiamu požymiu bus laikoma tai, kad taikant papildomas vertinimo metodikas nustatomi faktai patvirtina vieni kitus.

4.2.3.3. Priešingos padėties analizė anksčiau įgytų ekonominių pozicijų atitinkamos įmonės atžvilgiu atveju

106. Nagrinėjant, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, reikėtų atsižvelgti į tai, ar atitinkama viešoji įstaiga anksčiau yra įgijusi ekonominių pozicijų įmonės atžvilgiu, jeigu panašus privatus veiklos vykdytojas galėtų būti anksčiau įgijęs tokių pozicijų (pvz., kaip įmonės akcininkas) ⁽¹⁶⁴⁾.
107. Taikant rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų, anksčiau įgytos pozicijos turi būti vertinamos pagal priešingos padėties scenarijus. Pavyzdžiui, jeigu sunkumus patiriančiai valstybinei įmonei skiriama parama

⁽¹⁶¹⁾ Pavyzdžiui, jeigu įmonė likviduojama, tinkamiausi galėtų būti likvidacine verte arba turto verte pagrįsto vertinimo metodai.

⁽¹⁶²⁾ Žr., pvz., 1999 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 46 punktą ir 1999 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 24 punktą.

⁽¹⁶³⁾ Jeigu lyginamasis metodas (lyginamoji analizė) yra netinkamas, o taikant kitus visuotinai pripažintus metodus žemės vertės tiksliai nustatyti nepavyksta, galėtų būti pritaikytas alternatyvus metodas, kaip antai Vokietijos pasiūlytas vertinimo metodas „Vergleichspreis-system“ (skirtas žemės ūkio ir miško paskirties žemei vertinti, kaip patvirtinta Komisijos sprendime dėl valstybės pagalbos SA.33167. Siūlomas alternatyvus žemės ūkio ir miško paskirties žemės Vokietijoje įvertinimo, kai ją parduoda valdžios institucijos, metodas (OL C 43, 2013 2 15, p. 7)). Dėl kitų metodų taikymo apribojimų žr. 2010 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, 52 punktą.

⁽¹⁶⁴⁾ Žr. 2014 m. balandžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, 29–37 punktus. Tačiau į anksčiau įgytą poziciją neturėtų būti atsižvelgiama, jeigu ji atsiranda dėl priemonės, kurios, bendrai vertinant visus tos priemonės aspektus, pelno siekiantis privatus investuotojas negalėjo imtis (2013 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Land Burgenland prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-214/12 P, C-215/12 P ir C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 52–61 punktai).

nuosavo kapitalo ar skolos priemonėmis, tikėtina tokios investicijos grąža turėtų būti palyginama su tikėtina grąža pagal priešingos padėties scenarijų, pagal kurią ta įmonė būtų likviduota. Jeigu tokio likvidavimo atveju būtų gautas didesnis pelnas ar patirti mažesni nuostoliai, apdairus rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas pasirinktų tą galimybę ⁽¹⁶⁵⁾. Todėl į likvidavimo išlaidas, kurios turi būti įvertintos, nereikėtų įtraukti išlaidų, susijusių su valdžios institucijų išpareigojimais, o reikėtų įtraukti tik išlaidas, kurias patirtų racionalus rinkos ekonomikos veiklos vykdytojas ⁽¹⁶⁶⁾, taip pat reikėtų atsižvelgti į socialinių, ekonominių ir aplinkos sąlygų, kuriomis jis veikia, pokyčius ⁽¹⁶⁷⁾.

4.2.3.4. Konkretūs aspektai, pagal kuriuos nustatoma, ar paskolų ir garantijų sąlygos atitinka rinkos sąlygas

108. Kaip ir bet koks kitas sandoris, viešųjų įstaigų (įskaitant valstybines įmones) suteiktos paskolos ir garantijos gali būti susijusios su valstybės pagalba, jeigu jos neatitinka rinkos sąlygų.
109. Garantijų atveju paprastai reikia išnagrinėti trišalius santykius tarp viešojo subjekto (kaip garanto), paskolos gavėjo ir skolintojo ⁽¹⁶⁸⁾. Daugeliu atvejų pagalba gali būti suteikta tik paskolos gavėjo lygmeniu, nes valstybės garantija jam gali būti suteiktas pranašumas – sudaryta galimybė gauti paskolą tokiomis palūkanomis, dėl kokių jis nebūtų galėjęs susiderėti rinkoje be garantijos ⁽¹⁶⁹⁾ (arba pasiskolinti esant tokiai padėčiai, kurioje išimtinėmis aplinkybėmis rinkoje nebūtų buvę įmanoma gauti jokios paskolos bet kokiomis palūkanomis). Tačiau tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis valstybės garantijos suteikimas taip pat gali būti susijęs su pagalba skolintojui, visų pirma, kai ta garantija *ex post* suteikiama esamam skolintojo ir paskolos gavėjo tarpusavio išpareigojimui, kai neužtikrinamas visiškas pranašumo perdavimas paskolos gavėjui ⁽¹⁷⁰⁾ arba kai garantuota paskola panaudojama negarantuotai paskolai grąžinti ⁽¹⁷¹⁾.
110. Bet kokia garantija, suteikiama palankesnėmis nei rinkos sąlygomis, atsižvelgiant į ekonominę paskolos gavėjo padėtį, tam paskolos gavėjui suteikiamas pranašumas (nes jo mokamas mokestis netinkamai atspindi garanto prisiimamą riziką) ⁽¹⁷²⁾. Apskritai neribotos garantijos neatitinka įprastų rinkos sąlygų. Tai taip pat taikoma netiesioginėms garantijoms, kylančioms iš valstybės atsakomybės už nemokių įmonių, kurioms įprastos bankroto taisyklės netaikomos, skolas ⁽¹⁷³⁾.
111. Nesant konkrečios rinkos informacijos apie konkretų sandorį, susijusį su skolos priemone, tos skolos priemonės atitiktį rinkos sąlygoms galima nustatyti ją palyginus su panašiais rinkos sandoriais (t. y. atlikus lyginamąją analizę). Paskolų ir garantijų atveju informacijos apie įmonės finansavimo išlaidas galima gauti, pvz., įvertinus kitas (naujausias) tos įmonės paimtas paskolas, tos įmonės išleistų obligacijų pelningumo rodiklius ar tos įmonės kredito išpareigojimų neįvykdymo apsigėitimo sandorių palūkanų normų skirtumus. Prie panašius rinkos sandorius taip pat gali būti priskirti panašūs su paskolomis arba garantijomis susiję sandoriai, kuriuos įvykdė į imtį įtrauktos lyginamosios įmonės, jų išleistos obligacijos ar kredito išpareigojimų neįvykdymo apsigėitimo sandorių palūkanų normų skirtumai. Kalbant apie garantijas, jeigu finansų rinkose negalima rasti jokio atitinkamo kainos lyginamojo standarto, visą garantuotos paskolos finansavimo kainą, įskaitant tos

⁽¹⁶⁵⁾ Tuo klausimu žr. 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Alitalia prieš Komisiją*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, arba 2013 m. sausio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Frucona prieš Komisiją*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, 79 ir 80 punktus.

⁽¹⁶⁶⁾ 2003 m. sausio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 140 punktus.

⁽¹⁶⁷⁾ 2012 m. rugsėjo 11 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Corsica Ferries France SAS prieš Komisiją*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 79–84 punktai, patvirtinta apeliacine tvarka, žr. 2014 m. rugsėjo 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SNCM ir Prancūzija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-533/12 P ir C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142, 40 ir 41 punktus. Teismai šioje byloje patvirtino, kad privatiems investuotojams, visų pirma didesnėms įmonių grupėms, ilgalaikės perspektyvos požiūriu iš esmės galėtų būti ekonomiškai logiška sumokėti papildomas kompensacijas (pvz., grupės prekių ženklo įvaizdžiui apsaugoti). Tačiau būtinybė sumokėti tokias papildomas kompensacijas turėtų būti išsamiai įrodyta konkrečiu atveju, kai reikia apsaugoti įvaizdį; reikėtų įrodyti ir tai, kad tokie mokėjimai panašiomis aplinkybėmis yra nusistovėjusi privačių įmonių praktika (vien pavyzdžių nepakanka).

⁽¹⁶⁸⁾ Informacijos apie vertinimą, kuris turi būti atliktas dėl galimo valstybės pagalbos suteikimo teikiant garantiją, taip pat pateikta Komisijos pranešime dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20, p. 10). Tas pranešimas nėra pakeičiamas šiuo pranešimu.

⁽¹⁶⁹⁾ Žr. 2011 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Residex Capital prieš Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 39 punktą.

⁽¹⁷⁰⁾ Žr. 2015 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimą *OTP Bank Nyrt prieš Magyar Állam ir kt.* C-672/13, ECLI:EU:C:2015:185.

⁽¹⁷¹⁾ Žr. 2011 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Residex Capital prieš Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 42 punktą.

⁽¹⁷²⁾ Žr. 2014 m. balandžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 96 punktą.

⁽¹⁷³⁾ Žr. 2014 m. balandžio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 98 punktą.

paskolos palūkanų normą ir garantijos priemoną, reikėtų lyginti su panašios negarantuotos paskolos rinkos kaina. Be lyginamosios analizės metodų, gali būti papildomai taikomi kapitalo grąža pagrįsti vertinimo metodai ⁽¹⁷⁴⁾.

112. Kad būtų lengviau įvertinti, ar priemonė atitinka rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų, Komisija nustatė pakaitinius rodiklius paskolų ir garantijų pagalbos pobūdžiui nustatyti.
113. Kalbant apie paskolas, metodika, kaip apskaičiuoti orientacinę normą, naudotiną kaip rinkos kainos pakaitinis rodiklis tais atvejais, kai panašių rinkos sandorių neįmanoma paprastai nustatyti (labiau tikėtina, kad tai bus sandoriai, susiję su nedidelėmis sumomis, ir (arba) sandoriai, susiję su MVĮ), nustatyta Orientacinių normų komunikate ⁽¹⁷⁵⁾. Reikėtų priminti, kad ši orientacinė norma yra tik pakaitinis rodiklis ⁽¹⁷⁶⁾. Jeigu panašūs sandoriai paprastai buvo sudaromi mažesne kaina nei ta, kuri nurodyta kaip pakaitinis rodiklis, nustatytas pagal orientacinę normą, valstybė narė gali laikyti, kad ši mažesnė kaina yra rinkos kaina. Jeigu, kita vertus, ta pati įmonė pastaruoju metu buvo atlikusi panašių sandorių didesne kaina nei orientacinė norma ir jos finansinė padėtis bei rinkos aplinka daug nepakito, ši orientacinė norma tuo konkrečiu atveju gali nebūti tinkamas rinkos normų pakaitinis rodiklis.
114. Su garantijomis susijusias išsamias gaires dėl pakaitinių rodiklių (ir su MVĮ susijusių nepaneigiamų prezumpcijų (saugumo garantų)) Komisija nustatė Garantijų pranešime ⁽¹⁷⁷⁾. Pagal tą pranešimą, kad garantija nebūtų laikoma pagalba, paprastai pakanka to, kad paskolos gavėjas neturi finansinių sunkumų, kad garantija yra susieta su konkrečiu sandoriu, kad skolintojas prisiima dalį rizikos ir kad paskolos gavėjas už garantiją sumoka rinkos sąlygas atitinkančią kainą.

4.3. Netiesioginis pranašumas

115. Pranašumas gali būti suteiktas ir kitokioms įmonėms nei tos, kurioms yra tiesiogiai perduodami valstybiniai ištekliai (netiesioginis pranašumas) ⁽¹⁷⁸⁾. Viena priemone gali būti suteikiamas ir tiesioginis pranašumas įmonei gavėjai, ir netiesioginis pranašumas kitoms įmonėms, pavyzdžiui, įmonėms, veikiančioms paskesniais veiklos lygmenimis ⁽¹⁷⁹⁾. Tiesioginis pranašumo gavėjas gali būti arba įmonė, arba subjektas (fizinis ar juridinis asmuo), nevykdantis jokios ekonominės veiklos ⁽¹⁸⁰⁾.
116. Tokių netiesioginį pranašumą reikėtų skirti nuo grynai antrinio ekonominio poveikio, kuris yra būdingas beveik visoms valstybės pagalbos priemonėms (nes, pvz., padidėja produkcija). Todėl numatomą priemonės poveikį reikėtų vertinti *ex ante* požiūriu. Netiesioginis pranašumas yra tada, jeigu priemonė parengta taip, kad jos antrinis poveikis būtų nukreiptas į įmones ar įmonių grupes, kurias galima nustatyti. Kaip pavyzdį galima paminėti atvejį, kai tiesioginė pagalba *de facto* arba *de jure* suteikiama tik su sąlyga, jei bus perkamos tik tam tikrų įmonių (pvz., tik tam tikrose vietovėse įsisteigusių įmonių) gaminamos prekės ar teikiamos paslaugos ⁽¹⁸¹⁾.

⁽¹⁷⁴⁾ Pavyzdžiui, taikant pagal riziką pakoreguotą kapitalo grąžą (RAROC), kurios skolintojai ir investuotojai reikalauja už panašios lyginamosios rizikos ir termino finansavimo teikimą tame pat sektoriuje veikiančiai įmonei.

⁽¹⁷⁵⁾ Žr. Komisijos komunikatą dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6). Subordinuotosioms paskoloms, kurios į Orientacinių normų komunikatą neįtrauktos, gali būti taikoma 2008 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendime dėl valstybės pagalbos N 55/2008, *GA/EFRE Nachrangdarlehen* (OL C 9, 2009 1 14, p. 1), nustatyta metodika.

⁽¹⁷⁶⁾ Tačiau tuo atveju, jeigu Komisijos reglamentuose arba Komisijos sprendimuose dėl pagalbos schemų remiamasi orientacine norma pagalbos sumai nustatyti, Komisija ją laikys nustatytuju lyginamuoju standartu, pagal kurį pagalba neteikiama (saugumo garantu).

⁽¹⁷⁷⁾ Komisijos pranešimas dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20, p. 10).

⁽¹⁷⁸⁾ 2000 m. rugsėjo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26 ir 27 punktai, 2011 m. liepos 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *MEDIAset SpA prieš Komisiją*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 73–77 punktai, 2002 m. birželio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, 60–66 punktai, 2009 m. kovo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:49, 136–147 punktai. Taip pat žr. Sutarties 107 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽¹⁷⁹⁾ Jeigu tarpininkaujanti įmonė yra tik pranašumo gavėjui perdavėja ir ji pati jokio pranašumo neišlaiko, ji paprastai neturėtų būti laikoma valstybės pagalbos gavėja.

⁽¹⁸⁰⁾ 2000 m. rugsėjo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26 ir 27 punktai, 2011 m. liepos 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *MEDIAset SpA prieš Komisiją*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 81 punktas.

⁽¹⁸¹⁾ Kita vertus, vien antrinis ekonominis poveikis, pasireiškiantis našumo padidėjimu (kuris nesudaro netiesioginės pagalbos), būna tada, kai pagalba tiesiog nukreipiama per įmonę (pvz., finansinį tarpininką), kuri ją visą perduoda pagalbos gavėjui.

5. ATRANKUMAS

5.1. Bendrieji principai

117. Kad valstybės priemonė patektų į Sutarties 107 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, ja turi būti palaikomos „tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba“. Taigi pagalbos sąvoka apima ne visas priemones, kuriomis palaikomi ekonominės veiklos vykdytojai, o tik tas, kuriomis tam tikroms įmonėms ar įmonių kategorijoms, arba tam tikriems ekonomikos sektoriams atrankiai suteikiamas pranašumas.
118. Vien bendrojo taikymo priemonės, kuriomis nėra palaikomos tik tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba, nepatenka į Sutarties 107 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Tačiau teismų praktikoje aiškiai nustatyta, kad net tos intervencijos priemonės, kurios, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio, taikomos visoms įmonėms apskritai, gali būti tam tikru mastu atrankios ir todėl laikomos priemonėmis, skirtomis tam tikroms įmonėms ar tam tikrų prekių gamybai palaikyti⁽¹⁸²⁾. Nei didelis reikalavimus atitinkančių įmonių skaičius (tai gali būti net visos konkretaus sektoriaus įmonės), nei sektorių, kuriems jos priklauso, įvairovė ir dydis neduoda pagrindo daryti išvadą, kad valstybės priemonė yra bendroji ekonominės politikos priemonė, jeigu ja gali pasinaudoti ne visi ekonomikos sektoriai⁽¹⁸³⁾. Tai, kad pagalba nėra skirta vienam ar keliems iš anksto apibrėžtiems konkretiems gavėjams, bet yra susieta su įvairiais objektyviais kriterijais, pagal kuriuos ji gali būti suteikta, atsižvelgiant į iš anksto nustatytą bendrą biudžeto paskirstymą, neapibrėžtam skaičiui gavėjų, kurie nėra iš anksto atskirai identifikuoti, nėra pakankamas pagrindas abejoti pagalbos priemonės atrankumu⁽¹⁸⁴⁾.
119. Atrankumo sąvokai pagal valstybės pagalbos teisę paaiškinti verta atskirti materialinį ir regioninį atrankumą. Be to, verta pateikti papildomų gairių tam tikrais konkrečiais su mokesčių (ar panašiomis) priemonėmis susijusiais klausimais.

5.2. Materialinis atrankumas

120. Materialinis priemonės atrankumas reiškia, kad ta priemonė taikoma tik tam tikroms įmonėms (jų grupėms) ar tam tikriems konkrečios valstybės narės ekonomikos sektoriams. Materialinis atrankumas gali būti nustatytas *de jure* arba *de facto*.

5.2.1. *De jure* ir *de facto* atrankumas

121. *De jure* atrankumą tiesiogiai lemia teisiniai priemonės suteikimo kriterijai, pagal kuriuos ta priemonė oficialiai skirta tik tam tikroms įmonėms (pvz., tam tikro dydžio įmonėms, įmonėms, vykdančioms veiklą tam tikruose sektoriuose arba turinčioms tam tikrą juridinį statusą⁽¹⁸⁵⁾; įmonėms, įsteigtoms arba naujai įtrauktoms į reguliuojamos rinkos biržų sąrašus tam tikru laikotarpiu⁽¹⁸⁶⁾; įmonėms, priklausančioms grupei, kuriai

⁽¹⁸²⁾ 1999 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27 punktą, 2002 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *erritorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-127/99, T-129/99 ir T-148/99, ECLI:EU:T:2002:59, 149 punktą.

⁽¹⁸³⁾ Žr., pvz., 1999 m. birželio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 32 punktą, 2001 m. lapkričio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, 48 punktą.

⁽¹⁸⁴⁾ 2000 m. rugsėjo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Confederación Española de Transporte de Mercancías prieš Komisiją*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 40 punktą. Taip pat žr. 2012 m. rugsėjo 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-379/09, ECLI:EU:T:2012:422, 47 punktą. Toje byloje nagrinėta priemonė buvo susijusi su daliniu atleidimu nuo akcizo už šiltnamiams šildyti naudojamą dyzeliną. Bendrasis Teismas pažymėjo, jog to, kad šiuo atleidimu galėjo pasinaudoti visos įmonės, pasirinkusios auginimą šiltnamuose, nepakanka bendram šios priemonės pobūdžiui nustatyti.

⁽¹⁸⁵⁾ 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 52 punktą.

⁽¹⁸⁶⁾ 2009 m. rugsėjo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120 punktą ir 2011 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, 59 ir 60 punktai.

būdingos tam tikros savybės, arba įmonėms, kurioms grupėje patikėtos tam tikros funkcijos ⁽¹⁸⁷⁾; sunkumų patiriančioms įmonėms ⁽¹⁸⁸⁾; eksporto įmonėms arba įmonėms, vykdančioms su eksportu susijusią veiklą ⁽¹⁸⁹⁾. *De facto* atrankumą galima nustatyti tais atvejais, kai, nors oficialūs priemonės taikymo kriterijai suformuluoti apibendrintai ir objektyviai, priemonės poveikis dėl jos struktūros yra labai palankus konkrečiai įmonių grupei (kaip pirmesniame sakinyje minėtuose pavyzdžiuose) ⁽¹⁹⁰⁾.

122. *De facto* atrankumas gali atsirasti dėl valstybių narių nustatytų sąlygų ar kliūčių, dėl kurių tam tikros įmonės negali naudotis priemone. Pavyzdžiui, mokesčių priemonės (pvz., mokesčių kredito) taikymas tik tam tikrą ribą (išskyrus nereikšmingą ribą administracinio patogumo sumetimais) viršijančioms investicijoms gali reikšti, kad ta priemonė *de facto* yra skirta didelius finansinius išteklius turinčioms įmonėms ⁽¹⁹¹⁾. Priemonė, kuria tam tikras pranašumas suteikiamas tik trumpą laikotarpį, taip pat gali būti *de facto* atranki ⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Atrankumas, atsirandantis dėl institucijų nuožiūra taikomos administracinės praktikos

123. Bendrosios priemonės, kurios *prima facie* taikomos visoms įmonėms, bet jų apimtis dėl viešojo administravimo institucijų diskrecijos yra apribota, yra atrankios ⁽¹⁹³⁾. Taip yra tada, kai įvykdžius konkrečius kriterijus teisė naudotis priemone nėra automatiškai įgyjama.
124. Taikydamos priemonę viešojo administravimo institucijos turi diskreciją, visų pirma tais atvejais, kai pagalbos suteikimo kriterijai yra suformuluoti labai bendrais bruožais ar neapibrėžtai, todėl atliekant vertinimą neišvengiamai naudojamosi tam tikra diskrecija. Pavyzdžiui, sąlygas, kuriomis suteikiama mokesčių lengvata, mokesčių administratorius gali keisti pagal jam įvertinti pateikto investicinio projekto charakteristikas. Panašiai, jei mokesčių administratorius turi didelę diskreciją nustatyti mokestinės naudos gavėjus ar sąlygas, kuriomis ta nauda suteikiama, pagal kriterijus, nesusijusius su mokesčių sistema, kaip antai darbo vietų išsaugojimo kriterijus, turi būti pripažįstama, kad naudojantis tokia diskrecija yra palaikomos „tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba“ ⁽¹⁹⁴⁾.
125. Tai, kad mokesčio lengvatą turi būti leista taikyti išankstiniu administraciniu leidimu, savaime nereiškia, kad ta lengvata yra atrankioji priemonė. Taip nėra, kai išankstinis administracinis leidimas yra pagrįstas iš anksto žinomais objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais – jais apriojamas viešojo administravimo institucijų diskrecijos naudojimas. Be to, tokia administracinių leidimų išdavimo tvarka turi būti paremta lengvai prieinama procedūrine sistema, tinkama užtikrinti, kad prašymai būtų objektyviai ir nešališkai išnagrinėjami per pagrįstą laikotarpį, o atsisakymus išduoti leidimą turi būti galima užginčyti teismine ar kvaziteismine tvarka ⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁸⁷⁾ 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-182/03 ir C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 122 punktą.

⁽¹⁸⁸⁾ 2016 m. vasario 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Heitkamp Bauholding prieš Komisiją*, T-287/11, ECLI:EU:T:2016:60, 129 ir paskesni punktai.

⁽¹⁸⁹⁾ 1969 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, sujungtos bylos 6 ir 11/69, ECLI:EU:C:1969:68, 3 punktą, 1988 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, 57/86, ECLI:EU:C:1988:284, 8 punktą, 2004 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, 92 punktą.

⁽¹⁹⁰⁾ Tai buvo nustatyta 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendime *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, dėl Gibraltaro mokesčių reformos, kuria *de facto* buvo palaikomos lengvatinių apmokestinimo įmonės. Žr. to sprendimo 101 ir paskesnius punktus. Pagal šią reformą nustatyta sistema, kurią sudarė trys mokesčiai, taikytini visoms Gibraltaro įmonėms, t. y. darbo užmokesčio fondo mokestis, įmonių nekilnojamojo turto mokestis (angl. BPOT) ir registracijos mokestis. Darbo užmokesčio fondo mokestis ir BPOT bendra suma būtų turėjusi būti ne didesnė nei 15 % pelno. Teismas nusprendė, kad tokiu mokesčių deriniu lengvatinių apmokestinimo įmonės iš pat pradžių atleidžiamos nuo bet koks apmokestinimo, kadangi jos neturi mokesčio bazės, nes Gibraltare neturi nei darbuotojų, nei komercinių patalpų.

⁽¹⁹¹⁾ Žr., pvz., 2002 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Ramondin SA ir Ramondin Cápsulas SA prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-92/00 ir T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 39 punktą.

⁽¹⁹²⁾ 2007 m. rugsėjo 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija ir Brandt Italia prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-239/04 ir T-323/04, ECLI:EU:T:2007:260, 66 punktą, 2009 m. rugsėjo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120 punktą, 2011 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, 59 ir 60 punktai.

⁽¹⁹³⁾ Žr. 1999 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27 punktą.

⁽¹⁹⁴⁾ Žr. 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27 punktą.

⁽¹⁹⁵⁾ Žr. 2001 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Smits ir Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 90 punktą, 2010 m. birželio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sporting Exchange Ltd, prekybos veiklą vykdančias kaip Betfair prieš Minister van Justitie*, C-203/08, ECLI:EU:C:2010:307, 50 punktą.

5.2.3. Priemonių, kuriomis mažinama įprasta įmonių mokesčių našta, materialinio atrankumo vertinimas

126. Kai valstybės narės patvirtina *ad hoc* teigiamas priemones, kurios yra naudingos vienai ar daugiau nustatytų įmonių (pvz., pinigų ar turto suteikimas tam tikroms įmonėms), paprastai yra lengva padaryti išvadą, kad tokios priemonės yra atrankios, nes pagal jas palanki tvarka taikoma tik vienai ar kelioms įmonėms ⁽¹⁹⁶⁾.
127. Kai valstybės narės patvirtina platesnes priemones, kurios taikomos visoms tam tikrus kriterijus atitinkančioms įmonėms ir kuriomis sumažinami mokesčiai, kuriuos tos įmonės paprastai turėtų mokėti (pavyzdžiui, tam tikrus kriterijus atitinkančių įmonių atleidimas nuo mokesčių ar socialinio draudimo įmokų), padėtis paprastai nėra tokia aiški.
128. Tokiais atvejais priemonių atrankumas paprastai turėtų būti vertinamas atliekant trijų etapų analizę. Pirmą, turi būti nustatyta bazinė sistema. Antra, turėtų būti nustatyta, ar konkrečia priemone yra nukrypstama nuo tos sistemos, nes pagal ją yra diferencijuojami ekonominės veiklos vykdytojai, kurių faktinė ir teisinė padėtis, atsižvelgiant į tai sistemai būdingus tikslus, yra panaši. Vertinimas, ar nuo šios sistemos nukrypstama, yra svarbiausias šios analizės dalies elementas ir juo remiantis galima padaryti išvadą, ar priemonė yra *prima facie* atranki. Jeigu atitinkama priemone nuo bazinės sistemos nenukrypstama, ji nėra atranki. Tačiau jeigu nukrypstama (taigi ta priemonė yra *prima facie* atranki), trečiajame analizės etape reikia nustatyti, ar (bazinės) sistemos pobūdis arba bendra struktūra pateisina tą nukrypimą ⁽¹⁹⁷⁾. Jeigu sistemos pobūdis arba bendroji struktūra pateisina *prima facie* atrankią priemonę, ji nebus laikoma atrankiąja, taigi nepateks į Sutarties 107 straipsnio 1 dalies taikymo sritį ⁽¹⁹⁸⁾.
129. Tačiau tam tikrais atvejais, atsižvelgiant į praktinį susijusių priemonių poveikį, ši trijų etapų analizė negali būti taikoma. Reikia pabrėžti, kad Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje valstybės intervencijos priemonės nėra skiriamos pagal jų priežastis ar tikslus, o apibrėžiamos pagal poveikį, neatsižvelgiant į taikomus metodus ⁽¹⁹⁹⁾. Tai reiškia, kad tam tikrais išimtiniais atvejais nepakanka išnagrinėti, ar konkreči priemonė nukrypsta nuo atitinkamos valstybės narės nustatytos bazinės sistemos taisyklių. Būtina įvertinti ir tai, ar tos bazinės sistemos ribos buvo nustatytos nuosekliai, ar, priešingai, aiškiai neobjektyviai ar šališkai, siekiant palaikyti tam tikras įmones, kurių padėtis šią sistemą pagrindžiančios logikos požiūriu yra panaši.
130. Taigi sprendime sujungtose bylose C-106/09 P ir C-107/09 P ⁽²⁰⁰⁾ dėl Gibraltar mokesčių reformos Teisingumo Teismas nusprendė, kad atitinkamos valstybės narės nustatytoje bazinėje sistemoje, nors ji ir buvo pagrįsta bendro pobūdžio kriterijais, įmonės, kurių padėtis mokesčių reformos tikslo požiūriu buvo panaši, praktiškai buvo diskriminuojamos, dėl to lengvatinio apmokestinimo įmonėms buvo suteiktas atrankusis pranašumas ⁽²⁰¹⁾. Tokiomis aplinkybėmis Teismas nusprendė, jog tai, kad lengvatinio apmokestinimo įmonės nebuvo apmokestintos, buvo neatsitiktinis šios tvarkos padarinys, o neišvengiama pasekmė to, kad apmokestinimo bazės buvo sudarytos būtent taip, kad lengvatinio apmokestinimo įmonės neturėtų mokesčio bazės ⁽²⁰²⁾.
131. Panašų patikrinimą taip pat gali būti būtina atlikti tam tikrais su specialios paskirties mokesčiais susijusiais atvejais, kuriais yra veiksnių, rodančių, kad tokio mokesčio taikymo ribos buvo nustatytos aiškiai neobjektyviai

⁽¹⁹⁶⁾ Žr. 2015 m. birželio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš MOL*, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, 60 ir paskesnius punktus, 2013 m. birželio 27 d. generalinio advokato P. Mengozzi išvados byloje *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:442, 52 punktą.

⁽¹⁹⁷⁾ Žr., pvz., 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 62 punktą, 2001 m. lapkričio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽¹⁹⁸⁾ Žr., pvz., 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 49 ir paskesnius punktus, 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimą *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252.

⁽¹⁹⁹⁾ Žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 85 ir 89 punktus ir nurodytą teismo praktiką, 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 51 punktą, 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 87 punktą.

⁽²⁰⁰⁾ 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

⁽²⁰¹⁾ 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 101 ir paskesni punktai.

⁽²⁰²⁾ 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 106 punktą.

ar šališkai siekiant palaikyti tam tikrus produktus arba tam tikrą veiklą, kuri tuos mokesčius pagrindžiančios logikos požiūriu yra panaši. Pavyzdžiui, Sprendime *Ferring* ⁽²⁰³⁾ Teisingumo Teismas nusprendė, kad tiesioginio vaistinių preparatų pardavimo mokestis, nustatytas farmacijos laboratorijoms, bet ne didmenininkams, yra atrankus. Teismas, atsižvelgdamas į konkrečias faktines aplinkybes, kaip antai į aiškų šios priemonės tikslą ir jos poveikį, išnagrinėjo ne tik tai, ar dėl nagrinėjamos priemonės būtų nukrypta nuo bazinės sistemos, į kurią šis mokestis įeina. Jis taip pat palygino farmacijos laboratorijų (kurioms tas mokestis taikytas) ir didmenininkų (mokestis netaikytas) padėtį ir padarė išvadą, kad tiesioginio didmenininkų pardavimo neapmokestinimas šiuo mokesčiu prilygo jų *prima facie* atrankiam atleidimui nuo mokesčio ⁽²⁰⁴⁾.

5.2.3.1. Bazinės sistemos nustatymas

132. Bazinė sistema yra lyginamasis standartas, kuriuo remiantis vertinama, ar priemonė yra atranki.
133. Bazinę sistemą sudaro nuoseklus taisyklių rinkinys, kuris, remiantis objektyviais kriterijais, paprastai taikomas visoms į jo taikymo sritį, kuri apibrėžta jo tikslu, patenkančioms įmonėms. Tose taisyklėse paprastai apibrėžiama ne tik sistemos taikymo sritis, bet ir sąlygos, kuriomis ta sistema taikoma, įmonių, kurioms ji taikoma, teisės ir pareigos, taip pat techniniai sistemos veikimo aspektai.
134. Kalbant apie mokesčius, bazinė sistema grindžiama tokiais elementais kaip mokesčių bazė, apmokestinamieji asmenys, apmokestinimo momentas ir mokesčių tarifai. Pavyzdžiui, būtų galima išskirti bazinę sistemą, susijusią su pelno mokesčio sistema ⁽²⁰⁵⁾, PVM sistema ⁽²⁰⁶⁾ arba bendrąja draudimo apmokestinimo sistema ⁽²⁰⁷⁾. Tas pats taikoma ir specialios paskirties (atskiriesiems) mokesčiams, kaip antai mokesčiams, kuriais apmokestinami tam tikri produktai ar veikla, turintys neigiamą poveikį aplinkai ar sveikatai, ir kurie realiai nėra platesnės apmokestinimo sistemos dalis. Taigi specialiais atvejais, kurių pavyzdžiai pateikti 129–131 punktuose, bazinė sistema iš esmės yra pats mokestis ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Nukrypimas nuo bazinės sistemos

135. Nustačius bazinę sistemą, kitame analizės etape nagrinėjama, ar konkrečia priemone įmonės yra diferencijuojamos nukrypstant nuo tos sistemos. Tam būtina nustatyti, ar šia priemone gali būti palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba, palyginti su kitomis įmonėmis, kurių faktinė ir teisinė padėtis, atsižvelgiant į bazinės sistemos pagrindinį tikslą, yra panaši ⁽²⁰⁹⁾. Valstybės narės negali remtis išorės politikos tikslais, kaip antai regioninės, aplinkosaugos ar pramonės politikos tikslais, kad pagrįstų nevienodą požiūrį į įmones ⁽²¹⁰⁾.

⁽²⁰³⁾ 2001 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 20 punktas.

⁽²⁰⁴⁾ 2001 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 19 ir 20 punktas.

⁽²⁰⁵⁾ Žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 50 punktą. Šiame kontekste Teismas kartais vartoja terminą „įprasta apmokestinimo tvarka“ (žr. 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-182/03 ir C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 95 punktą) arba „bendroji mokesčių sistema“ (žr. 2005 m. gruodžio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, 100 punktą).

⁽²⁰⁶⁾ Žr. Teismo argumentus dėl atrankumo 2005 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 40 ir paskesniuose punktuose.

⁽²⁰⁷⁾ Žr. 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 75 ir 78 punktus.

⁽²⁰⁸⁾ Žr. 2012 m. kovo 7 d. Bendrojo Teismo sprendimo *British Aggregates Association prieš Komisiją*, T-210/02 RENV, ECLI:EU:T:2012:110, 49 ir 50 punktus. NET jei mokestis nacionalinėje teisinėje sistemoje nustatomas Sąjungos direktyvai į nacionalinę teisę perkelti, tas mokestis tebėra bazinė sistema.

⁽²⁰⁹⁾ Tačiau Sprendime *Paint Graphos* Teismas pažymėjo, kad, atsižvelgiant į specifines kooperatinių bendrovių, kurios turi laikytis konkrečių veikimo principų, savybes, negalima tų įmonių faktinės ir teisinės padėties laikyti panašia į komercinių bendrovių padėtį, jeigu jos veikia vadovaudamosi savo narių ekonominiais interesais ir jų santykiai su nariais yra ne išimtinai komerciniai, bet asmeniniai ir individualūs, jų nariai aktyviai dalyvauja ir turi teisę į sąžiningą ekonominės veiklos rezultatų paskirstymą (žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 61 punktą).

⁽²¹⁰⁾ 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27 ir paskesnius punktus.

136. Politikos tikslai, kurių siekiama tam tikrais specialios paskirties mokesčiais, kaip antai aplinkosaugos ir sveikatos mokesčiais, kurie nustatomi siekiant atgrasyti nuo tam tikros nepageidaujama poveikį aplinkai ar žmonių sveikatai darančios veiklos ar produktų gamybos, paprastai bus įtraukti į tų mokesčių struktūrą (ir visų pirma į jų apmokestinimo bazę). Tokiais atvejais skirtingas požiūris į veiklą arba produktus, kurių padėtis, atsižvelgiant į siekiamą pagrindinį tikslą, yra kitokia, palyginti su tos veiklos arba produktų, kuriems mokesčiai taikomas, padėtimi, nelaikomas nukrypimu ⁽²¹¹⁾.
137. Jeigu kokia nors priemonė yra palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba, kurių teisinė ir faktinė padėtis yra panaši, tokia priemonė yra *prima facie* atranki.

5.2.3.3. Pagrindimas bazinės sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra

138. Priemonė, kuria nukrypstama nuo bazinės sistemos (*prima facie* atrankumas), yra neatranki, jeigu ją galima pateisinti tos sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra. Taip yra tuo atveju, kai priemonė tiesiogiai kyla iš bazinei sistemai būdingų pagrindinių ar svarbiausių principų arba kai ji atsiranda dėl būdingų mechanizmų, kurie yra būtini tos sistemos veikimui ir jos veiksmingumui ⁽²¹²⁾. Tačiau negali būti remiamasi sistemai nebūdingais išorės politikos tikslais ⁽²¹³⁾.
139. Galimas pateisinimas galėtų būti grindžiamas, pvz., būtinybe kovoti su sukčiavimu ar mokesčių vengimu, būtinybe atsižvelgti į specialius apskaitos reikalavimus, administracinį valdomumą, mokesčių neutralumo principą ⁽²¹⁴⁾, progresinį pajamų mokesčio pobūdį ir jo tikslą perskirstyti turtą, būtinybe vengti dvigubo apmokestinimo ⁽²¹⁵⁾ arba siekiu optimizuoti fiskalinių skolų išieškojimą.
140. Tačiau valstybės narės turėtų nustatyti ir taikyti tinkamas kontrolės ir priežiūros procedūras, kad užtikrintų nukrypti leidžiančių nuostatų atitiktį mokesčių sistemos logikai ir bendrai struktūrai ⁽²¹⁶⁾. Kad nukrypti leidžiančias nuostatas būtų galima pateisinti tos sistemos pobūdžiu ar bendra struktūra, taip pat būtina užtikrinti, kad tos priemonės būtų proporcingos ir neviršytų to, kas būtina teisėtam tikslui pasiekti, jei to tikslo nebūtų galima pasiekti mažesnio masto priemonėmis ⁽²¹⁷⁾.
141. Valstybė narė, skirtingai apmokestinanti įmones, turi gebėti įrodyti, kad šis skirtingas apmokestinimas iš tiesų pateisinamas nagrinėjamos sistemos pobūdžiu ir bendra struktūra ⁽²¹⁸⁾.

⁽²¹¹⁾ Mokesčiai, nustatytas nacionalinėje teisinėje sistemoje, kuria į nacionalinę teisę perkeliama ES direktyva, kurioje tam tikrai veiklai (produktams) nustatyta diferencijuota tvarka, gali rodyti, kad padėtis, susijusi su tokia veikla (produktais) yra kitokia, atsižvelgiant į siekiamą pagrindinį tikslą.

⁽²¹²⁾ Žr., pvz., 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69 punktą.

⁽²¹³⁾ Žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69 ir 70 punktus, 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 81 punktą, 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 2013 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27 ir paskesnius punktus.

⁽²¹⁴⁾ Kolektyvinio investavimo subjektų atveju žr. 5.4.2 skirsnį.

⁽²¹⁵⁾ 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendime *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, Teismas paminėjo galimybę remtis nacionalinės mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra norint pateisinti tai, kad kooperatinės bendrovės, visą savo pelną paskirstančios savo nariams, pačios nėra apmokestinamos kooperatyvo lygmeniu, jeigu tuo mokesčiu apmokestinami atskiri jų nariai (71 punktą).

⁽²¹⁶⁾ 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74 punktą.

⁽²¹⁷⁾ 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 75 punktą.

⁽²¹⁸⁾ Žr. 2011 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija ir Ispanija prieš Gibraltarą Vyriausybę ir Jungtinę Karalystę*, sujungtos bylos C-106/09 P ir C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 146 punktą, 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, 43 punktą, 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

5.3. Regioninis atrankumas

142. Iš esmės Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas regioninio atrankumo kriterijus netaikomas tik visoje valstybės narės teritorijoje taikomoms priemonėms. Tačiau, kaip nurodyta toliau, bazinė sistema nebūtinai turi būti apibrėžta visos valstybės narės mastu ⁽²¹⁹⁾. Taigi, ne visos tik tam tikrose valstybės narės teritorijos dalyse taikomos priemonės savaime yra atrankios.
143. Kaip nustatyta teismų praktikoje ⁽²²⁰⁾, regioninės ar vietos taikymo srities priemonės gali nebūti atrankios, jeigu įvykdomi tam tikri reikalavimai. Šioje teismų praktikoje kol kas nagrinėtos tik mokesčių priemonės. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad regioninis atrankumas yra bendra sąvoka, principai, kuriuos Sąjungos teismai nustatė nagrinėdami mokesčių priemones, taikomi ir kitų rūšių priemonėms.
144. Siekiant įvertinti regioninį atrankumą, reikia atskirti tris scenarijus ⁽²²¹⁾:
- 1) Pagal pirmąjį scenarijų, pagal kurį priemonė įgyja regioninį atrankumą, valstybės narės centrinė valdžia vienašališkai nusprendžia nustatytoje geografinėje teritorijoje taikyti mažesnę apmokestinimo lygį.
 - 2) Antrasis scenarijus susijęs su simetriniu mokesčių įgaliojimų perdavimu ⁽²²²⁾ – kompetencijos mokesčių srityje persikirstymo modeliu, kai visos infravalstybinės institucijos konkrečiu valstybės narės lygmeniu (regionų, rajonų ar kt.) teisiškai turi teisę laisvai ir nepriklausomai nuo centrinės valdžios spręsti dėl jų kompetencijai priklausančioje teritorijoje taikytino mokesčio tarifo. Šiuo atveju priemonės, sprendimą dėl kurių priima infravalstybinės institucijos, nėra atrankios, nes neįmanoma nustatyti įprasto mokesčio lygio, kuris galėtų būti laikomas bazine sistema.
 - 3) Pagal trečiąjį – asimetrinio mokesčių įgaliojimų perdavimo ⁽²²³⁾ – scenarijų tik tam tikros regioninės ar vietos institucijos gali patvirtinti jų teritorijoje taikytinas mokesčių priemones. Šiuo atveju tokios priemonės atrankumo vertinimas priklauso nuo to, ar atitinkama institucija yra pakankamai savarankiška tos valstybės narės centrinės valdžios atžvilgiu ⁽²²⁴⁾. Taip yra tada, kai įvykdomi visi trys savarankiškumo kriterijai: institucinio, procedūrinio ir ekonominio bei finansinio savarankiškumo kriterijai ⁽²²⁵⁾. Jeigu tuo metu, kai regioninė ar vietos valdžios institucija nusprendžia patvirtinti tik jos teritorijoje taikytiną mokesčių priemonę, yra įvykdomi visi šie savarankiškumo kriterijai, geografinę bazinę sistemą sudaro atitinkamas regionas, o ne valstybė narė.

5.3.1. Institucinis savarankiškumas

145. Institucinio savarankiškumo buvimą galima nustatyti tada, kai regioninė ar vietos institucija sprendimą dėl mokesčių priemonės priėmė remdamasi savo konstituciniu, politiniu ir administraciniu statusu, nustatytu atskirai nuo atitinkamo centrinės valdžios statuso. Sprendime *Azores Teismas* pažymėjo, kad Portugalijos Konstitucijoje Azorai pripažinti autonominiu regionu, turinčiu politinį ir administracinį statusą ir savivaldos institucijas, kurios taip pat turi kompetenciją mokesčių srityje ir teisę nacionalines mokesčių nuostatas pritaikyti prie regiono ypatumų ⁽²²⁶⁾.

⁽²¹⁹⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57 punktą, 2008 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sujungtos bylos C-428/06–C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47 punktą.

⁽²²⁰⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57 ir paskesni punktai, 2008 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sujungtos bylos C-428/06–C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47 ir paskesni punktai.

⁽²²¹⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 63–66 punktai.

⁽²²²⁾ Žr. 2005 m. spalio 20 d. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvados byloje *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60 punktą.

⁽²²³⁾ 2005 m. spalio 20 d. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvados byloje *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60 punktą.

⁽²²⁴⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 58 punktą: „negali būti atmeta galimybė, kad infravalstybinis subjektas turi teisinį ir faktinį statusą, dėl kurio jis yra pakankamai autonominis, palyginti su valstybės narės centrine Vyriausybe, tam, kad dėl priemonių, kurias šis subjektas priima, jis, o ne centrinė Vyriausybė, vaidina pagrindinį vaidmenį, apibrėžiant politinę ir ekonominę aplinką, kurioje įmonės veikia.“

⁽²²⁵⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 67 punktą.

⁽²²⁶⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 70 punktą.

146. Vertinant, ar šis kriterijus įvykdytas, kiekvienu atskiru atveju reikėtų visų pirma išnagrinėti atitinkamos valstybės narės konstituciją ir kitus susijusius teisės aktus ir įsitikinti, ar atitinkamas regionas iš tikrųjų turi atskirą politinį ir administracinį statusą ir savivaldos institucijas, kurios, be kita ko, turi teisę naudoti savo kompetenciją mokesčių srityje.

5.3.2. *Procedūrinis savarankiškumas*

147. Procedūrinio savarankiškumo buvimą galima nustatyti tada, kai sprendimas dėl mokesčių priemonės buvo priimtas centrinei valdžiai neturint galimybės tiesiogiai įsikišti nustatant jos turinį.
148. Nustatant, ar yra procedūrinis savarankiškumas, esminis kriterijus yra ne infravalstybinei įstaigai pripažintos kompetencijos mastas, o galimybė tai įstaigai naudotis savo kompetencija ir sprendimą dėl mokesčių priemonės priimti nepriklausomai, t. y. centrinei valdžiai negalint tiesiogiai daryti įtakos jo turiniui.
149. Tai, kad nustatyta centrinės ir regioninės (arba vietos) valdžios institucijų konsultavimosi ir taikinimo tvarka, kuria siekiama vengti konfliktų, savaime nereiškia, kad infravalstybinė įstaiga neturi procedūrinio savarankiškumo, jeigu būtent ta įstaiga, o ne centrinė valdžia, priima galutinį sprendimą dėl priemonės patvirtinimo ⁽²²⁷⁾.
150. Vien tai, kad infravalstybinės įstaigos priimamiems aktams taikoma teisminė kontrolė, savaime nereiškia, kad ta įstaiga neturi procedūrinio savarankiškumo, nes teisminė kontrolė yra neatsiejamas teisinės valstybės požymis ⁽²²⁸⁾.
151. Kad regioninė (arba vietos) mokesčių priemonė nebūtų laikoma valstybės pagalba, ji neturi būti visiškai atskirta nuo bendresnės mokesčių sistemos. Visų pirma nėra būtina, kad infravalstybinei įstaigai būtų perduota visa atitinkamo mokesčio sistema (apmokestinimo bazės, mokesčio tarifai, mokesčio išieškojimo taisyklės ir atleidimas nuo mokesčio) ⁽²²⁹⁾. Pavyzdžiui, jei perduodant su pelno mokesčiu susijusius įgaliojimus perduodamas tik įgaliojimas keisti tarifus tam tikrame nedideliame intervale, bet ne įgaliojimas keisti apmokestinimo bazes (mokesčio lengvatas ir atleidimą nuo mokesčio ir kt.), būtų galima laikyti, kad procedūrinio savarankiškumo sąlyga yra įvykdoma, jeigu šis iš anksto apibrėžtas tarifų intervalas atitinkamam regionui suteikia galimybę naudotis reikšmingomis autonominėmis apmokestinimo galiomis, o centrinė valdžia negali tiesiogiai daryti įtakos jo turiniui.

5.3.3. *Ekonominis ir finansinis savarankiškumas*

152. Politinio ir finansinio savarankiškumo buvimą galima nustatyti tada, kai infravalstybinė įstaiga prisiima atsakomybę už politinius ir finansinius mokesčių mažinančios priemonės padarinius. Taip negali būti, jei ta infravalstybinė įstaiga nėra atsakinga už biudžeto valdymą, t. y. ji nevaldo nei pajamų, nei išlaidų.
153. Taigi nustatant, ar yra ekonominis ir finansinis savarankiškumas, mokesčių priemonės finansiniai padariniai regione neturi būti kompensuojami kitų regionų ar centrinės valdžios pagalba arba subsidijomis. Taigi jeigu infravalstybinės įstaigos patvirtintą mokesčių priemonę ir kitų regionų ar atitinkamos valstybės narės centrinės valdžios finansinę paramą sieja tiesioginis priežastinis ryšys, tai reiškia, kad tokio savarankiškumo nėra ⁽²³⁰⁾.

⁽²²⁷⁾ 2008 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sujungtos bylos C-428/06–C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 96–100 punktai.

⁽²²⁸⁾ 2008 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sujungtos bylos C-428/06–C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 80–83 punktai.

⁽²²⁹⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²³⁰⁾ 2008 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sujungtos bylos C-428/06–C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 129 ir paskesni punktai.

154. Tai, kad mokestinių pajamų trūkumas, atsiradęs dėl naudojimosi perduotais su mokesčiais susijusiais įgaliojimais (pvz., mažesnio mokesčio tarifo), yra kompensuojamas lygiagrečiu tų pačių pajamų padidėjimu dėl naujų įmonių, kurias pritraukė mažesni tarifai, atėjimo, nereiškia, kad ekonominio ir finansinio savarankiškumo nėra.
155. Savarankiškumo kriterijais nereikalaujama, kad regioninėms arba vietos institucijoms būtų perduota įgyvendinti mokesčių surinkimą reglamentuojančias taisykles, taip pat nėra būtina, kad tos institucijos faktiškai rinktų mokesčines pajamas. Centrinė valdžia gali būti ir toliau atsakinga už perduotų mokesčių surinkimą, jeigu surinkimo išlaidas padengia infravalstybinė institucija.

5.4. Konkrečius klausimai, susiję su mokesčių priemonėmis

156. Valstybės narės gali nevaržomos vykdyti tokią ekonominę politiką, kokią jos laiko esant tinkamiausia, ir visų pirma paskirstyti mokesčių našta įvairiems pramonės sektoriaus subjektams taip, kaip jos mano esant tinkama. Vis dėlto valstybės narės turi naudotis ta kompetencija laikydamosi Sąjungos teisės ⁽²³¹⁾.

5.4.1. Kooperatinės bendrovės

157. Iš esmės tikros kooperatinės bendrovės laikosi veiklos principų, kurie atskiria jas nuo kitų ekonominės veiklos vykdytojų ⁽²³²⁾. Visų pirma joms taikomi specialūs narystės reikalavimai ir jų veikla vykdoma siekiant abipusės naudos jų nariams ⁽²³³⁾, o ne išorės investuotojų interesais. Be to, rezervai ir turtas yra nepaskirstomi ir turi būti naudojami bendriems narių interesams. Galiausiai kooperatyvai paprastai turi ribotą prieigą prie kapitalo rinkų, o jų pelno maržos yra nedidelės.

158. Atsižvelgiant į šiuos ypatumus, galima manyti, kad kooperatyvų faktinė ir teisinė padėtis nėra panaši į atitinkamą komercinių įmonių padėtį, taigi kooperatyvams taikoma lengvatinė apmokestinimo tvarka gali nepatekti į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį, jeigu ⁽²³⁴⁾:

- jie veikia vadovaudamiesi savo narių ekonominiais interesais,
- jų santykiai su nariais yra ne išskirtinai komerciniai, bet asmeniniai ir individualūs,
- jų nariai aktyviai dalyvauja valdant verslą,
- jie turi teisę į sąžiningą ekonominės veiklos rezultatų paskirstymą.

159. Tačiau jeigu nustatoma, kad nagrinėjama kooperatinė bendrovė yra panaši į komercines įmones, ji turėtų būti įtraukta į tą pačią bazinę sistemą kaip komercinės įmonės ir vertinama atliekant trijų etapų analizę, kaip nurodyta 128–141 punktuose. Trečiuoju tos analizės etapu nagrinėjama, ar atitinkama apmokestinimo tvarka yra pagrįsta mokesčių sistemos logikos požiūriu ⁽²³⁵⁾.

160. Todėl reikėtų pažymėti, kad priemonė turi atitikti esminius arba pagrindinius valstybės narės mokesčių sistemos principus (remiantis tai sistemai būdingais mechanizmais). Kooperatinėms bendrovėms taikoma nukrypti

⁽²³¹⁾ Visų pirma valstybės narės negali priimti ar palikti galioti teisės aktų, kuriais teikiama nesuderinama valstybės pagalba ir nustatomas pagrindinėms laisvėms prieštaraujantis diskriminavimas. Žr., pvz., 2009 m. rugsėjo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Glaxo Wellcome*, C-182/08, ECLI:EU:C:2009:559, 34 punktą ir nurodytą teismo praktiką.

⁽²³²⁾ Žr. 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1435/2003 dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto preambulę.

⁽²³³⁾ Kooperatyvų valdymo teisių jų nariams suteikiama po lygiai, kaip matyti iš principo „vienas žmogus – vienas balsas“.

⁽²³⁴⁾ Žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 55 ir 61 punktus.

⁽²³⁵⁾ Žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69–75 punktus.

leidžianti priemonė, pagal kurią pačios kooperatinės bendrovės nėra apmokestinamos, gali būti pateisinama, pavyzdžiui, tuo, kad jos visą savo pelną paskirsto savo nariams ir tada tuo mokesčiu apmokestinami atskiri nariai. Bet kuriuo atveju sumažinti mokesčiai turi būti proporcingi ir neviršyti to, kas būtina. Be to, atitinkama valstybė narė turi taikyti tinkamas kontrolės ir priežiūros procedūras ⁽²³⁶⁾.

5.4.2. Kolektyvinio investavimo subjektai ⁽²³⁷⁾

161. Visuotinai pripažinta, kad investavimo priemonėms, tokioms kaip kolektyvinio investavimo subjektai ⁽²³⁸⁾, turėtų būti taikomi tinkamo dydžio mokesčiai, nes jos iš esmės veikia kaip tarpininkės tarp (trečiųjų šalių) investuotojų ir tikslinių įmonių, į kurias investuojama. Nesant specialių mokesčių taisyklių, kuriomis būtų reglamentuojami investiciniai fondai arba investicinės bendrovės, investicinis fondas galėtų būti laikomas atskiru mokesčių mokėtoju ir papildomai būtų apmokestinamos visos tarpinio subjekto pajamos ar pelnas. Tokiomis aplinkybėmis valstybės narės paprastai stengiasi sumažinti neigiamą apmokestinimo poveikį investicijoms per investicinius fondus arba bendroves, palyginti su tiesioginėmis atskirų investuotojų investicijomis, ir kiek įmanoma užtikrinti, kad bendra galutinė mokesčių našta, tenkanti įvairių rūšių investicijų krepšeliui, būtų maždaug vienoda, neatsižvelgiant į tai, kokia priemonė panaudota investicijoms vykdyti.
162. Mokesčių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti investicijų į kolektyvinio investavimo fondus arba bendroves neutralumą mokesčių požiūriu, nereikėtų laikyti atrankiomis, jeigu taikant tas priemones nėra palaikomi tam tikri kolektyvinio investavimo subjektai ar tam tikrų rūšių investicijos ⁽²³⁹⁾, o veikiau sumažinamas arba pašalinamas dvigubas ekonominis apmokestinimas pagal bendrus atitinkamai mokesčių sistemai būdingus principus. Šiame skirsnyje mokesčių neutralumo sąvoka reiškia tai, kad mokesčių mokėtojams taikomas vienodas požiūris neatsižvelgiant į tai, ar į turtą, tokį kaip Vyriausybės vertybiniai popieriai ir akcinių bendrovių akcijos, jie investuoja tiesiogiai, ar netiesiogiai, t. y. per investicinius fondus. Taigi pagal atitinkamos mokesčių sistemos logiką gali būti pateisinama kolektyvinio investavimo subjektų apmokestinimo tvarka, kuria siekiama užtikrinti mokesčių skaidrumą tarpinio subjekto lygmeniu, jeigu dvigubo ekonominio apmokestinimo vengimas yra vienas iš atitinkamai mokesčių sistemai būdingų principų. Tačiau lengvatinė apmokestinimo tvarka, kuri taikoma tik tiksliai apibrėžtiems ir konkrečias sąlygas atitinkantiems investavimo subjektams ⁽²⁴⁰⁾ kitų investavimo subjektų, kurių teisinė ir faktinė padėtis yra panaši, nenaudai, turėtų būti laikoma atrankia ⁽²⁴¹⁾, pavyzdžiui, kai mokesčių taisyklėmis nustatoma palanki tvarka nacionalinėms įmonėms, socialinio poveikio arba ilgalaikių investicijų fondams, tačiau ne ES mastu suderintiems Europos rizikos kapitalo fondams (EuVECA) ⁽²⁴²⁾, Europos socialinio verslumo fondams (EuSEF) ⁽²⁴³⁾ arba Europos ilgalaikių investicijų fondams (EIIF) ⁽²⁴⁴⁾.
163. Tačiau mokesčių neutralumas nereiškia, kad tokie investavimo subjektai turėtų būti visiškai atleisti nuo bet kokių mokesčių ar kad fondų valdytojai turėtų būti atleisti nuo mokesčio mokesčiams, kuriuos jie taiko už

⁽²³⁶⁾ Žr. 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Paint Graphos ir kiti*, sujungtos bylos C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74 ir 75 punktus.

⁽²³⁷⁾ Šis skirsnis taikomas ne tik kolektyvinio investavimo subjektams, kuriems taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektams (KIPVPS), derinimo. Jis taip pat taikomas kitų tipų kolektyvinio investavimo subjektams, kuriems ta direktyva netaikoma, pavyzdžiui, be kita ko, alternatyvaus investavimo fondams, apibrėžtiems Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/61/ES (OL L 174, 2011 7 1, p. 1).

⁽²³⁸⁾ Tokios įmonės gali būti steigiamos remiantis sutarčių teise (kaip bendrieji investiciniai fondai, valdomi valdymo įmonių), arba pagal patikėjimo teisę (kaip savitarpio fondai), arba pagal įstatus (kaip investicinės bendrovės). Žr. KIPVPS direktyvos 1 straipsnio 3 dalį.

⁽²³⁹⁾ Žr. 2009 m. kovo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Associazione italiana del risparmio gestito ir Fineco Asset Management prieš Komisiją*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 78 ir paskesnius punktus; juose Bendrasis Teismas patvirtino 2005 m. rugsėjo 6 d. Komisijos sprendimą 2006/638/EB (OL L 268, 2006 9 27, p. 1), kuriuo pagalbos schema, pagal kurią tam tikriems kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektams, kurių specializacija yra mažos ir vidutinės kapitalizacijos įmonių akcijos, kuriomis gali būti prekiaujama reguliuojamoje Europos rinkoje, buvo suteikiamos mokesčių lengvatos, pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka.

⁽²⁴⁰⁾ Pavyzdžiui, lengvatinė apmokestinimo tvarka investavimo subjekto lygmeniu yra taikoma tuo atveju, jeigu trys ketvirtadaliai fondo turto investuoti į MVĮ.

⁽²⁴¹⁾ Žr. 2009 m. kovo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Associazione italiana del risparmio gestito ir Fineco Asset Management prieš Komisiją*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 150 punktą.

⁽²⁴²⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 345/2013 dėl Europos rizikos kapitalo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 1).

⁽²⁴³⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 346/2013 dėl Europos socialinio verslumo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 18).

⁽²⁴⁴⁾ 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/760 dėl Europos ilgalaikių investicijų fondų (OL L 123, 2015 5 19, p. 98).

fondų investuojamo pagrindinio turto valdymą⁽²⁴⁵⁾. Jis taip pat nepagrindžia ir palankesnės apmokestinimo tvarkos taikymo kolektyvinėms investicijoms, palyginti su individualiomis investicijomis, atitinkamose mokesčių sistemose⁽²⁴⁶⁾. Tokiais atvejais tokia apmokestinimo tvarka būtų neproporcinga ir viršytų tai, kas būtina dvigubo apmokestinimo išvengimo tikslui pasiekti, taigi tai būtų atranki priemonė.

5.4.3. Mokestinės amnestijos

164. Taikant mokestines amnestijas paprastai atleidžiama nuo baudžiamųjų sankcijų, baudų ir (kai kurių ar visų) palūkanų mokėjimų. Nors pagal tam tikras amnestijos priemones reikalaujama sumokėti visą mokėtiną mokesčių sumą⁽²⁴⁷⁾, pagal kitas priemones yra leidžiama nemokėti dalies mokėtinos mokesčio sumos⁽²⁴⁸⁾.
165. Apskritai įmonėms taikoma mokestinės amnestijos priemonė gali būti laikoma bendrąja priemone, jeigu įvykdomos toliau nurodytos sąlygos⁽²⁴⁹⁾.
166. Pirmą, priemonė faktiškai prieinama visoms bet kokio sektoriaus ar dydžio įmonėms, priemone nustatyta diena turinčioms vykdytinų, bet neįvykdytų mokestinių įsipareigojimų, ir ja neturėtų būti palaikoma jokia iš anksto apibrėžta įmonių grupė. Antra, ji nesusijusi su jokia *de facto* atrankumu tam tikrų įmonių ar sektorių naudai. Trečia, mokesčių administratorius tik rūpinasi mokestinės amnestijos įgyvendinimu ir neturi jokios diskrecijos kištis sprendžiant, ar taikyti priemonę ir koks turėtų būti jos intensyvumas. Galiausiai, priemone neatleidžiama nuo patikrinimo.
167. Laiko požiūriu ribotas mokestinių amnestijų taikymas⁽²⁵⁰⁾, kai mokestiniams įsipareigojimams, kurių terminas suėjo prieš iš anksto nustatytą dieną ir kurie pradėdami įgyvendinti mokestinę amnestiją vis dar nėra įvykdyti, jos taikomos tik trumpai, yra neatsiejama mokestinės amnestijos, kuria siekiama pagerinti ir mokesčių surinkimą, ir mokesčių mokėtojų prievolių vykdymą, sąvokos dalis.
168. Mokestinės amnestijos priemonės taip pat gali būti laikomos bendrosiomis priemonėmis, jeigu jas taikant laikomasi nacionalinio įstatymų leidėjo tikslo užtikrinti bendrojo teisės principo, kaip antai bylos išnagrinėjimo per pagrįstą terminą principo, laikymąsi⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Sprendimai dėl mokesčių ir susitarimai dėl mokesčių

5.4.4.1. Administraciniai sprendimai dėl mokesčių

169. Sprendimo dėl mokesčių paskirtis – atsižvelgiant į konkrečius faktus ir aplinkybes iš anksto nustatyti įprastos apmokestinimo tvarkos taikymą konkrečiam atvejui. Siekdami teisinio tikrumo, daugelis nacionalinių mokesčių administratorių teikia iš anksto priimtus administracinius sprendimus dėl to, kokia fiskalinė tvarka bus taikoma konkrečioms sandoriams⁽²⁵²⁾. Tai gali būti daroma siekiant iš anksto nustatyti, kaip konkrečiam atvejui bus

⁽²⁴⁵⁾ Specialaus investavimo subjektų apmokestinimo neutralumo principai taikomi fondo kapitalui, bet ne valdymo įmonių nuosavoms pajamoms ir kapitalui. Žr. 2009 m. kovo 18 d. ELPA priežiūros institucijos sprendimą dėl valstybės pagalbos, susijusios su investavimo subjektų apmokestinimu Lichtenšteine.

⁽²⁴⁶⁾ Žr. 2010 m. gegužės 12 d. Komisijos sprendimo, N 131/2009, Suomija, gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto fondo (angl. REIT) schema (OL C 178, 2010 7 3, p. 1) 33 konstatuojamąją dalį.

⁽²⁴⁷⁾ Mokestinėmis amnestijomis taip pat gali būti sudaryta galimybė pranešti apie nedeklaruotą turtą ar pajamas.

⁽²⁴⁸⁾ Žr. 2012 m. kovo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 12 punktą.

⁽²⁴⁹⁾ Žr. 2012 m. liepos 11 d. Komisijos sprendimą SA.33183 dėl mokestinės amnestijos priemonės, apie kurią pranešė Latvija (OL C 1, 2013 1 4, p. 6).

⁽²⁵⁰⁾ Taikymo laikotarpis turėtų būti pakankamas, kad pasinaudoti šia priemone pasistengtų visi mokesčių mokėtojai, kuriems ji taikoma.

⁽²⁵¹⁾ Žr. 2012 m. kovo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 40, 41 ir 42 punktus.

⁽²⁵²⁾ Kai kurios valstybės narės patvirtino aplinkkraščius, kuriais reglamentuojama jų sprendimų priėmimo veiklos apimtis ir mastas. Kai kurios iš jų taip pat skelbia savo sprendimus.

taikomos dvišalės mokesčių sutarties nuostatos arba nacionalinės fiskalinės nuostatos ar kaip bus nustatytas iš susijusių šalių sandorių įprastomis rinkos sąlygomis gaunamas pelnas, jeigu priimti išankstinių sprendimų yra pateisinama dėl neapibrėžtumo, norint nustatyti, ar tam tikri grupės vidaus sandoriai sudaryti įprastomis rinkos sąlygomis taikomomis kainomis⁽²⁵³⁾. Valstybės narės savo mokesčių mokėtojams gali užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą dėl bendrųjų mokesčių taisyklių taikymo, ir tai geriausiai padaroma, jeigu jų administracinių sprendimų priėmimo praktika yra skaidri ir sprendimai yra skelbiami.

170. Vis dėlto, sprendimas dėl mokesčių turi būti teikiamas pagal valstybės pagalbos taisykles. Jeigu sprendimu dėl mokesčių patvirtinamas rezultatas, kuris aiškiai neatitinka rezultato, kuris būtų gautas įprastai taikant įprastą apmokestinimo tvarką ir jeigu taikant tą atrankią tvarką sumažėja adresato mokestinis išpareigojimas valstybėje narėje, palyginti su bendrovėmis, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši, gali būti, kad tuo sprendimu adresatui suteikiamas atrankusis pranašumas.
171. Teisingumo Teismas nusprendė, kad sumažinant įmonės mokesčio bazę pagal mokesčių priemonę, kuria mokesčių mokėtojui suteikiama galimybė tarpusavyje nustatyti grupės vidaus sandorių kainas, neatitinkančias tų kainų, kurias laisvos konkurencijos sąlygomis būtų tarpusavyje nustatę nepriklausomos įmonės, derėdamosi panašiomis įprastų rinkos sąlygų aplinkybėmis, tam mokesčių mokėtojui suteikiamas atrankusis pranašumas, nes sumažinamas jo mokestinis išpareigojimas pagal įprastą apmokestinimo tvarką, palyginti su nepriklausomomis bendrovėmis, kurių mokesčio bazė nustatoma remiantis jų faktiškai užregistruotu pelnu⁽²⁵⁴⁾. Todėl sprendimu dėl mokesčių, kuriuo patvirtinama sandorių kainodaros metodika įmonių grupės subjekto apmokestinamajam pelnui nustatyti, pagal kurią negaunamas įprastų rinkos sąlygų principą atitinkantis patikimas rinkos rezultato įvertis, to sprendimo gavėjui suteikiamas atrankusis pranašumas. Siekiant nustatyti patikimą rinkos rezultato įvertį bet koks nukrypimas nuo tiksliausio rinkos rezultato įverčio turi būti ribotas ir proporcingas neapibrėžtumui, kuris būdingas pasirinktam sandorių kainodaros metodui arba tam įverčiui nustatyti naudojamoms statistikos priemonėms.
172. Šiuo įprastų rinkos sąlygų principu Komisija neišvengiamai vadovaujasi vertindama mokesčių priemones, taikomas grupės bendrovėms pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, neatsižvelgdama į tai, ar valstybė narė įtraukė šį principą į savo nacionalinę teisinę sistemą ir kokia forma. Juos vadovaujama siekiant nustatyti, ar grupės bendrovės apmokestinamasis pelnas pelno mokesčio tikslais nustatytas remiantis metodika, pagal kurią gaunamas patikimas rinkos rezultato įvertis. Sprendimu, kuriuo patvirtinama tokia metodika, užtikrinama, kad tai bendrovei pagal įprastas įmonių pelno apmokestinimo taisykles nebūtų taikomos palankesnės sąlygos atitinkamoje valstybėje narėje, palyginti su savarankiškoms bendrovėms, kurioms taikomas apskaitinio pelno, apskaičiuoto remiantis įprastomis rinkos sąlygomis suderėtomis rinkoje nustatytomis kainomis, apmokestinimas. Todėl įprastų rinkos sąlygų principu, kuriuo Komisija vadovaujasi pagal valstybės pagalbos taisykles vertindama sandorių kainodaros sprendimus, taikoma Sutarties 107 straipsnio 1 dalis, draudžianti nevienodą požiūrį į įmones, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši. Šis principas valstybėms narėms yra privalomas ir taip pat taikomas nacionalinėms apmokestinimo taisyklėms⁽²⁵⁵⁾.

⁽²⁵³⁾ Žr. 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimą byloje SA.38374 – Starbucks (dar nepaskelbta), 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimą byloje SA.38375 – Fiat (dar nepaskelbta), 2016 m. sausio 11 d. Komisijos sprendimą byloje SA.37667 – atleidimo nuo perversinio pelno mokesčio valstybės pagalbos schema (visi sprendimai nagrinėjami apeliacine tvarka).

⁽²⁵⁴⁾ Žr. 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-182/03 ir C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416. Tame sprendime dėl Belgijos koordinavimo centrams taikomą apmokestinimo tvarką Teisingumo Teismas įvertino skundą dėl Komisijos sprendimo (2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimas 2003/757/EB Belgijos įgyvendintos Belgijoje įsisteigusiems koordinavimo centrams skirtos pagalbos schemos (OL L 282, 2003 10 30, p. 25)), kuriame, *inter alia*, buvo nustatyta, kad apmokestinamųjų pajamų nustatymo metodu, taikomu pagal tą tvarką, tiems centrams suteiktas atrankusis pranašumas. Pagal tą tvarką apmokestinamasis pelnas buvo nustatytas kaip fiksuoto dydžio suma, apskaičiuota kaip procentas nuo veiklos sąnaudų ir išlaidų, atėmus personalo išlaidas ir finansavimo išlaidas, bendros sumos. Teismas nurodė: „Stiekiant įvertinti, ar apmokestinamųjų pajamų nustatymas, numatytas pagal koordinavimo centrams taikomą tvarką, suteikia jiems pranašumo, reikia palyginti [...] šią tvarką su įprasta apmokestinimo tvarka, pagrįsta laisvos konkurencijos sąlygomis veikiančios įmonės pajamų ir išlaidų skirtumu“. Tada Teismas nusprendė, kad „[personalo išlaidų ir finansavimo išlaidų] nepriskyrimas prie sąnaudų, pagal kurias nustatomos šių centrų apmokestinamosios pajamos, lemia, kad pardavimo grupės viduje kainos yra nepanašios į laisvos konkurencijos sąlygomis taikomas kainas“, o tai, pasak Teismo, „suteikia koordinavimo centrams pranašumo“ (96 ir 97 punktai).

⁽²⁵⁵⁾ Žr. 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-182/03 ir C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 81 punktą. Taip pat žr. 2015 m. kovo 25 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Belgija prieš Komisiją*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 65 ir 66 punktus ir nurodytą teismo praktiką.

173. Nagrinėdama, ar sandorių kainodaros sprendimas atitinka Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytą įprastų rinkos sąlygų principą, Komisija gali atsižvelgti į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) pateiktas gaires, visų pirma į EBPO sandorių kainodaros gaires tarptautinėms įmonėms ir mokesčių institucijoms. Šios gairės savaime nesusijusios su valstybės pagalba, tačiau jose pateikta tarptautiniu mastu sutartų sandorių kainodaros taisyklių ir naudingų rekomendacijų mokesčių institucijoms ir tarptautinėms įmonėms, kaip užtikrinti, kad taikant sandorių kainodaros metodiką būtų gautas rinkos sąlygas atitinkantis rezultatas. Taigi, jeigu sandorių kainodaros tvarka atitinka EBPO sandorių kainodaros gairėse pateiktas rekomendacijas, įskaitant rekomendacijas, kaip pasirinkti tinkamiausią metodą, kurį taikant būtų gautas patikimas rinkos rezultato įvertis, mažai tikėtina, kad sprendimu, kuriuo ta tvarka patvirtinama, būtų suteikta valstybės pagalba.
174. Apskritai, sprendimais dėl mokesčių jų adresatams suteikiamas atrankusis pranašumas visų pirma tada, kai:
- sprendimu netinkamai taikoma nacionalinė mokesčių teisė ir dėl to sumažėja mokesčio suma ⁽²⁵⁶⁾,
 - dėl įmonių, kurių teisinė ir faktinė padėtis yra panaši, toks sprendimas nepriimtas ⁽²⁵⁷⁾ arba
 - administratorius taiko palankesnę apmokestinimo tvarką, palyginti su kitais mokesčių mokėtojais, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši. Taip galėtų būti, pavyzdžiui, tuo atveju, kai mokesčių administratorius pritaria sandorių kainodaros tvarkai, kuri neatitinka įprastų rinkos sąlygų principo, nes taikant tuo sprendimu patvirtintą metodiką gaunamas rezultatas, nukrypstantis nuo patikimo rinkos rezultato įverčio ⁽²⁵⁸⁾. Tas pats pasakytina ir tada, kai sprendimu jo adresatui suteikiama galimybė taikyti alternatyvius, netiesioginius metodus apmokestinamajam pelnui apskaičiuoti, pvz., taikant metodą „sąnaudos plus antkainis“ (angl. *cost-plus*) arba sumažintos perpardavimo kainos (angl. *resale-minus*) metodą, naudoti fiksuotas maržas tinkamai sandorių kainodarai nustatyti, kai yra tiesioginių metodų ⁽²⁵⁹⁾.

5.4.4.2. Susitarimai dėl mokesčių

175. Susitarimai dėl mokesčių paprastai sudaromi kilus mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus ginčams dėl mokėtinos mokesčio sumos. Nemažai valstybių narių tokie susitarimai sudaromi gana dažnai. Tokių susitarimų dėl mokesčių sudarymas mokesčių administratoriui leidžia išvengti ilgai trunkančių teisinių ginčų nacionalinės jurisdikcijos institucijose ir užtikrinti greitą mokėtino mokesčio išieškojimą. Nors valstybių narių kompetencija šioje srityje yra neginčijama, sudarant susitarimus dėl mokesčių gali būti teikiama valstybės pagalba, visų pirma tais atvejais, kai, regis, mokėtina mokesčio suma sumažinta aiškiai to nepagrindus (pvz., siekiu optimizuoti skolų išieškojimą) arba neproporcingai sumažinta mokesčių mokėtojo naudai ⁽²⁶⁰⁾.

⁽²⁵⁶⁾ Žr. 2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimo 2003/601/EB dėl Airijos taikomos su užsienyje gautomis pajamomis susijusios pagalbos schemos (OL L 204, 2003 8 13, p. 51) 33–35 konstatuojamasis dalis.

⁽²⁵⁷⁾ Taip, pvz., būtų tuo atveju, kai tam tikroms įmonėms, dalyvaujantioms sudarant sandorius su kontroliuojamais subjektais, neleidžiama prašyti tokių sprendimų, priešingai negu iš anksto apibrėžtos kategorijos įmonėms. Šiuo klausimu žr. 2003 m. birželio 24 d. Komisijos sprendimo 2004/77/EB dėl Jungtinių Valstijų užsienio prekybos korporacijoms taikomos mokestinių sprendimų sistemos (OL L 23, 2004 1 28, p. 14) 56–62 konstatuojamasis dalis.

⁽²⁵⁸⁾ Žr. 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimą byloje SA.38374 – *Starbucks* (dar nepaskelbta), 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimą byloje SA.38375 – *Fiat* (dar nepaskelbta), 2016 m. sausio 11 d. Komisijos sprendimą byloje SA.37667 – atleidimo nuo perviršinio pelno mokesčio valstybės pagalbos schema (visi sprendimai nagrinėjami apeliacine tvarka).

⁽²⁵⁹⁾ Žr. 2002 m. spalio 16 d. Komisijos sprendimo 2003/438/EB dėl valstybės pagalbos C 50/2001 – Liuksemburgo finansavimo bendrovės (OL L 153, 2003 6 20, p. 40), 43 ir 44 konstatuojamasis dalis, 2002 m. spalio 16 d. Komisijos sprendimo 2003/501/EB dėl valstybės pagalbos C 49/2001 – Liuksemburgo koordinavimo centrai (OL L 170, 2003 7 9, p. 20), 46, 47 ir 50 konstatuojamasis dalis, 2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimo 2003/757/EB – Belgijos koordinavimo centrai (OL L 282, 2003 10 30, p. 25), 89–95 konstatuojamasis dalis ir 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-182/03 ir C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 96 ir 97 punktas, 2003 m. gegužės 13 d. Komisijos sprendimo 2004/76/EB – Prancūzijos štabai ir logistikos centrai (OL L 23, 2004 1 28, p. 1) 50 ir 53 konstatuojamasis dalis, 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimo byloje SA.38374 – *Starbucks* (dar nepaskelbta), nagrinėjamo apeliacine tvarka, 282–285 konstatuojamasis dalis, 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimo byloje SA.38375 – *Fiat* (dar nepaskelbta), nagrinėjamo apeliacine tvarka, 245 konstatuojamąją dalį.

⁽²⁶⁰⁾ Žr. 2010 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimą 2011/276/ES dėl valstybės pagalbos C-76/03 „Umicore SA“ (OL L 122, 2011 5 11, p. 76).

176. Tokiomis aplinkybėmis sandoriu tarp mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo atrankusis pranašumas gali būti teikiamas visų pirma tada, kai ⁽²⁶¹⁾:
- a) suteikdamas mokesčių mokėtojui neproporcingas nuolaidas administratorius savo nuožiūra taiko palankesnę apmokestinimo tvarką, palyginti su kitais mokesčių mokėtojais, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši;
 - b) susitarimas, regis, prieštarauja taikytinoms mokesčių teisės aktų nuostatomis ir dėl to buvo nustatyta nepagrįstai sumažinta mokesčių suma. Taip, pvz., galėtų būti tuo atveju, kai pagal nustatytus faktus remiantis taikytinomis nuostatomis turėjo būti nustatyta kitokia mokesčio bazė (bet mokėtina mokesčio suma buvo neteisėtai sumažinta).

5.4.5. Nusidėvėjimo (amortizacijos) taisyklės

177. Išimtinai techninio pobūdžio mokesčių priemonės, kaip antai nusidėvėjimo (amortizacijos) taisyklės, apskritai nėra valstybės pagalba. Turto nusidėvėjimo apskaičiavimo metodas atskirose valstybėse narėse skiriasi, tačiau tokie metodai gali būti neatsiejama mokesčių sistemų, kurioms jie priklauso, dalis.
178. Vertinant galimą tam tikro turto nusidėvėjimo normos atrankumą sunkumų kyla dėl reikalavimo nustatyti lyginamąjį standartą (nuo kurio konkreti norma ar nusidėvėjimo metodas galbūt nukryptų). Apskaitos požiūriu tokia priemone paprastai siekiama atsižvelgti į ekonominį turto nuvertėjimą, kad būtų galima teisingai parodyti įmonės finansinę padėtį, o su mokesčiais susijusiam procese siekiama kitokių tikslų, kaip antai suteikti įmonėms galimybę paskirstyti atskaitomas išlaidas tam tikru laikotarpiu.
179. Su nusidėvėjimu susijusios lengvatos (kaip antai trumpesnis nusidėvėjimo laikotarpis, palankesnis nusidėvėjimo skaičiavimo metodas ⁽²⁶²⁾, ankstyvas nusidėvėjimas ir kt.) tam tikrų rūšių turtui ar įmonėms, kurios nėra pagrįstos pagrindiniais atitinkamų nusidėvėjimo taisyklių principais, gali būti susijusios su valstybės pagalba. Tačiau pagreitinto ir ankstyvo išnuomoto turto nusidėvėjimo taisyklės gali būti laikomos bendrosiomis priemonėmis, jeigu atitinkamos nuomos sutartys yra iš tikrųjų prieinamos visų sektorių ir dydžių įmonėms ⁽²⁶³⁾.
180. Jeigu mokesčių administratorius turi diskreciją atskiroms įmonėms ar sektoriams nustatyti skirtingus nusidėvėjimo laikotarpius arba skirtingus turto vertinimo metodus, akivaizdu, kad galima daryti prielaidą dėl atrankumo. Panašiai reikalavimas iš anksto gauti mokesčių administratoriaus leidimą, kad būtų galima taikyti nusidėvėjimo schemą, yra susijęs su atrankumu, jeigu toks leidimas nėra susijęs tik su išankstiniu teisiniu reikalavimų laikymosi patikrinimu ⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. Specialių rūšių veiklos apmokestinimo nustatyto dydžio tarifų tvarka

181. Specialios nuostatos, kuriose nenumatomas jų taikymas savo nuožiūra ir pagal kurias, pvz., leidžiama nustatyti fiksuotą pajamų mokestį, gali būti pagrįstos sistemos pobūdžiu ir bendra struktūra, jeigu jose, pvz., atsižvelgiama į tam tikriems sektoriams būdingus specialius apskaitos reikalavimus arba į turtą sudarančios žemės svarbą.

⁽²⁶¹⁾ Žr. 2010 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimo 2011/276/ES dėl valstybės pagalbos C-76/03 „Umicore SA“ (OL L 122, 2011 5 11, p. 76) 155 konstatuojamąją dalį.

⁽²⁶²⁾ Mažėjančio balanso metodas arba metų skaičiaus metodas, o ne labiausiai paplitęs tiesinis linijinis metodas.

⁽²⁶³⁾ Žr. 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.34736 dėl ankstyvo tam tikro turto, igyto pasinaudojant finansine nuoma, nuvertėjimo (OL C 384, 2012 12 13, p. 1).

⁽²⁶⁴⁾ Žr. 2006 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo 2007/256/EB dėl pagalbos sistemos, Prancūzijos skirtos pagal Bendrojo mokesčių kodekso 39 CA straipsnį (OL L 112, 2007 4 30, p. 41) 122 konstatuojamąją dalį.

182. Todėl tokios nuostatos nėra atrankios, jeigu įvykdomos šios sąlygos:
- a) tokia apmokestinimo nustatyto dydžio tarifu tvarka pateisinama poreikiu neužkrauti neproporcingos administracinės naštos tam tikrų rūšių įmonėms dėl jų nedidelio dydžio arba veiklos sektoriaus (pvz., žemės ūkio ar žuvininkystės sektoriuose);
 - b) apskritai tokia apmokestinimo nustatyto dydžio tarifu tvarka nereiškia, kad toms įmonėms tenka mažesnė mokesčių našta, palyginti su kitomis į jos taikymo sritį neįtrauktomis įmonėmis, ir dėl jos pranašumų nesuteikiama jokiai subjektų, kuriems tvarka taikoma, pakaterogei.

5.4.7. Kovos su piktnaudžiavimu taisyklės

183. Kovos su piktnaudžiavimu taisyklės gali būti pateisinamos kaip kovos su mokesčių mokėtojų mokesčių vengimu priemonė⁽²⁶⁵⁾. Tačiau tokios taisyklės gali būti atrankios, jeigu jomis nustatyta tam tikroms įmonėms ar sandoriams nukrypti leidžianti nuostata (kovos su piktnaudžiavimu taisyklių netaikymas), kuri nederėtų su atitinkamas kovos su piktnaudžiavimu taisykles pagrindžiančia logika⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Akcizai

184. Nors akcizai daugiausia yra suderinti Sąjungos lygmeniu (o tai gali daryti poveikį priskyrimo valstybei kriterijui⁽²⁶⁷⁾), tai savaime nereiškia, kad bet kokia muito lengvata šiose srityse nepatektų į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį. Iš esmės sumažintu akcizu įmonėms, atitinkamą produktą naudojančioms kaip žaliavą ar parduodančioms jį rinkoje, gali būti suteiktas atrankusis pranašumas⁽²⁶⁸⁾.

6. POVEIKIS PREKYBAI IR KONKURENCIJAI

6.1. Bendrieji principai

185. Valstybės parama įmonėms yra valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį tik tuo atveju, jeigu ji, „palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti“ ir tik kai ji „daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“.
186. Pagalbos sąvokai būdingi du aiškūs ir būtini požymiai. Tačiau praktiškai vertinant valstybės pagalbą šie kriterijai dažnai vertinami kartu, nes paprastai manoma, kad jie yra glaudžiai susiję⁽²⁶⁹⁾.

⁽²⁶⁵⁾ 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 65 ir paskesni punktai.

⁽²⁶⁶⁾ Žr. 2006 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo 2007/256/EB dėl pagalbos sistemos, Prancūzijos skirtos pagal Bendrojo mokesčių kodekso 39 CA straipsnį (OL L 112, 2007 4 30, p. 41) 81 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis.

⁽²⁶⁷⁾ Žr. 3.1 skirsnį.

⁽²⁶⁸⁾ Žr., pvz., 1999 m. vasario 3 d. Komisijos sprendimą 1999/779/EB dėl Austrijos pagalbos, suteiktos vyną ir kitus fermentuotus gėrimus, tiesiogiai parduodamus vartotojams gamybos vietoje, atleidus nuo mokesčio už alkoholinius gėrimus (OL L 305, 1999 11 30, p. 27).

⁽²⁶⁹⁾ 2000 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alzetta*, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., ECLI:EU:T:2000:151, 81 punktas.

6.2. Konkurencijos iškraipymas

187. Valstybės taikoma priemonė laikoma iškraipanti konkurenciją arba galinčia ją iškraipyti, jeigu dėl jos gavėjo konkurencinė padėtis gali pagerėti, palyginti su kitomis įmonėmis, su kuriomis jis konkuruoja ⁽²⁷⁰⁾. Taigi visais praktiniais tikslais paprastai laikoma, kad konkurencija yra iškraipoma pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, kai tik valstybė suteikia kokias nors įmonei finansinį pranašumą liberalizuotame sektoriuje, kuriame yra arba galėtų būti konkurencija ⁽²⁷¹⁾.
188. Tai, kad valdžios institucijos viešosios paslaugos teikimo užduotį patiki vidaus teikėjui (net jei jos galėjo nevaržomos tą paslaugą patikėti trečiosioms šalims), konkurencijos iškraipymo galimybės savaime nepašalina. Tačiau konkurencijos iškraipymo negali būti, jeigu įvykdomos visos šios sąlygos:
- paslauga teikiama teisėto monopolio (sukurto laikantis ES teisės aktų) sąlygomis ⁽²⁷²⁾;
 - teisėtu monopoliumi ne tik panaikinama konkurencija rinkoje, bet ir konkurencija dėl rinkos, t. y. panaikinama bet kokia galima konkurencija tapti išimtiniumi atitinkamos paslaugos teikėju ⁽²⁷³⁾;
 - paslauga nekonkuruoja su kitomis paslaugomis ir
 - jeigu paslaugos teikėjas veikia kitoje konkurencijai atviroje (geografinėje ar produkto) rinkoje, turi būti atmesta kryžminio subsidijavimo galimybė. Tam užtikrinti turi būti tvarkoma atskira apskaita, tinkamai paskirstomos išlaidos ir pajamos ir teisėto monopolio sąlygomis teiktinai paslaugai teikti suteiktas viešasis finansavimas negali būti naudojamas kitai veiklai.
189. Valstybės parama gali iškraipyti konkurenciją, net jei ja įmonei gavėjai nepadedama didinti turimą rinkos dalį ar ją įgyti. Užtenka vien to, kad tokia pagalba jai suteikiama galimybė išlaikyti stipresnę konkurencinę padėtį, nei būtų turėjusi, jeigu ta pagalba nebūtų suteikta. Tokiomis aplinkybėmis, kad pagalba būtų laikoma iškraipanti konkurenciją, paprastai užtenka remtis tuo, kad dėl pagalbos gavėjui suteikiamas pranašumas, nes ja sumažinamos jo išlaidos, kurias jis priešingu atveju būtų turėjęs patirti vykdydamas kasdienę verslo veiklą ⁽²⁷⁴⁾. Pagal valstybės pagalbos apibrėžtį nereikalaujama, kad konkurencijos iškraipymas arba poveikis prekybai būtų didelis ar reikšmingas. Tai, kad pagalbos suma nedidelė arba įmonė gavėja yra nedidelė, konkurencijos iškraipymo ar jo grėsmės galimybės savaime nepašalina ⁽²⁷⁵⁾, tačiau tik tuo atveju, jei tokio iškraipymo tikimybė nėra vien hipotetinė ⁽²⁷⁶⁾.

6.3. Poveikis prekybai

190. Valstybės parama įmonėms yra valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį tik kai ji „daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. Todėl nebūtina nustatyti, kad pagalba daro faktinį poveikį valstybių narių

⁽²⁷⁰⁾ 1980 m. rugsėjo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11 punktas. 2000 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alzetta*, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., ECLI:EU:T:2000:151, 80 punktas.

⁽²⁷¹⁾ 2000 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alzetta*, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., ECLI:EU:T:2000:151, 141–147 punktai, 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁷²⁾ Teisėtą monopolį egzistuoja tada, kai teikti konkrečią paslaugą pagal teisės aktus arba reguliavimo priemones pavesta išimtiniam teikėjui, o visiems kitiems veiklos vykdytojams yra aiškiai uždrausta teikti tokią paslaugą (net ir galimai likutinei tam tikrų vartotojų grupių paklausai patenkinti). Tačiau vien tai, kad viešosios paslaugos teikimo užduotis pavesta konkrečiai įmonei, nereiškia, kad tokia įmonė turi teisėtą monopolį.

⁽²⁷³⁾ 2014 m. liepos 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, T-295/12, ECLI:EU:T:2014:675, 158 punktas, 2002 m. liepos 7 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos N 356/2002 – Jungtinė Karalystė. Geležinkelių sistema (OL C 232, 2002 9 28, p. 2), 75, 76 ir 77 konstatuojamosios dalys. Pavyzdžiui, jei koncesija suteikiama konkurso būdu, konkurencija dėl rinkos yra.

⁽²⁷⁴⁾ 2005 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 55 punktas.

⁽²⁷⁵⁾ 2000 m. rugsėjo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Confederación Española de Transporte de Mercancías prieš Komisiją*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 89 punktas, 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 81 punktas.

⁽²⁷⁶⁾ 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 79 punktas.

tarpusavio prekybai, užtenka nustatyti, ar pagalba gali daryti poveikį tokiai prekybai ⁽²⁷⁷⁾. Visų pirma, Sąjungos teismai nusprendė, kad „jeigu valstybės finansinė pagalba sustiprina įmonės padėtį, palyginti su kitomis įmonėmis, konkuruojančiomis [Sąjungos] vidaus prekyboje, manoma, kad minėta pagalba paveikė tokią prekybą“ ⁽²⁷⁸⁾.

191. Gali būti laikoma, kad valstybės parama gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai net ir tuo atveju, kai jos gavėjas tarpvalstybinėje prekyboje tiesiogiai nedalyvauja. Pavyzdžiui, dėl subsidijos, kuria yra išlaikoma arba didinama vietos pasiūla, kitų valstybių narių veiklos vykdytojams gali būti sunkiau patekti į rinką ⁽²⁷⁹⁾.
192. Vien tai, kad gaunamos valstybės pagalbos dydis yra santykinai mažas, arba įmonė, gaunanti paramą, yra nedidelė, nereiškia, kad negali būti daroma įtaka valstybių narių tarpusavio prekybai ⁽²⁸⁰⁾. Poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai gali daryti valstybės subsidija, suteikta tik vietos ar regionines paslaugas teikiančiai ir jokių paslaugų už savo kilmės valstybės ribų neteikiančiai įmonei, jeigu tokias paslaugas galėtų teikti kitų valstybių narių įmonės (be kita ko, pasinaudodamos įsisteigimo laisve) ir ta galimybė nėra vien hipotetinė. Pavyzdžiui, kai valstybė narė suteikia kokias nors įmonei valstybės subsidiją transporto paslaugų teikimui, tų paslaugų teikimas dėl tokios subsidijos gali būti išlaikytas arba paskatintas, todėl kitose valstybėse narėse įsisteigusios įmonės turi mažiau galimybių teikti savo transporto paslaugas tos valstybės narės rinkoje ⁽²⁸¹⁾. Tačiau toks poveikis gali būti mažiau tikėtinas tais atvejais, kai ekonominės veiklos apimtis yra labai nedidelė ir tą, pavyzdžiui, galima matyti iš labai nedidelės apyvartos.
193. Iš esmės poveikis prekybai gali būti padarytas ir tuo atveju, jeigu gavėjas visą savo produkciją arba didžiąją jos dalį eksportuoja už Sąjungos ribų, tačiau tokiais atvejais poveikis yra ne toks greitas ir išvados dėl jo negalima daryti vien iš to, kad rinka yra atvira konkurencijai ⁽²⁸²⁾.
194. Nustatant poveikį prekybai nėra būtina apibrėžti rinkos ar nuodugnai iširti priemonės poveikio gavėjo ir jo konkurentų konkurencinei padėčiai ⁽²⁸³⁾.
195. Tačiau poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai negali būti vien hipotetinis arba prezumpcinis. Remiantis numatomu priemonės poveikiu, turi būti nustatyta, kodėl priemonė iškreipia arba gali iškreipyti konkurenciją ir gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ⁽²⁸⁴⁾.
196. Keliuose savo sprendimuose Komisija, atsižvelgdama į konkrečias bylos aplinkybes, priėjo prie išvados, kad priemonė turi išimtinai vietinį poveikį, todėl poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai nedaro. Tose bylose Komisija visų pirma nustatė, kad gavėjas tiekia prekes ar teikia paslaugas nedidelėje valstybės narės teritorijoje ir veikiausiai nepritrauks klientų iš kitų valstybių narių, taip pat numatoma, kad priemonė galėtų turėti tik nereikšmingą poveikį tarpvalstybinio investavimo arba įsisteigimo sąlygoms.

⁽²⁷⁷⁾ 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 65 punktas, 2013 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Libert ir kiti*, sujungtos bylos C-197/11 ir C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 76 punktas.

⁽²⁷⁸⁾ 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 66 punktas, 2013 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Libert ir kiti*, sujungtos bylos C-197/11 ir C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 77 punktas, 2001 m. balandžio 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Friulia Venezia Giulia*, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, 41 punktas.

⁽²⁷⁹⁾ 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 67 punktas, 2013 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Libert ir kiti*, sujungtos bylos C-197/11 ir C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 78 punktas, 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 78 punktas.

⁽²⁸⁰⁾ 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 68 punktas.

⁽²⁸¹⁾ 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 77 ir 78 punktai.

⁽²⁸²⁾ 1990 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 35 punktas, 2009 m. balandžio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italijos Respubliką ir Wam SpA*, C-494/06 P, ECLI:EU:C:2009:272, 62 punktas.

⁽²⁸³⁾ 1980 m. rugsėjo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 2009 m. rugsėjo 4 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 157–160 punktai, 2000 m. birželio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alzetta*, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., ECLI:EU:T:2000:151, 95 punktas.

⁽²⁸⁴⁾ 1995 m. liepos 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *AITEC ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-447/93, T-448/93 ir T-449/93, ECLI:EU:T:1995:130, 141 punktas.

197. Nors neįmanoma tiksliai apibrėžti bendrų šiuos kriterijus atitinkančių priemonių kategorijų, iš anksčiau priimtų sprendimų matyti, kokiais atvejais Komisija, atsižvelgdama į konkrečias bylos aplinkybes, nusprendė, kad viešoji parama negali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybos. Tokių atvejų pavyzdžiai:
- a) sporto ir laisvalaikio infrastruktūra, skirta daugiausia vietos gyventojams ir veikiausiai nepritrauksianti klientų arba investicijų iš kitų valstybių narių ⁽²⁸⁵⁾;
 - b) kultūros renginiai ir subjektų vykdoma ekonominė veikla ⁽²⁸⁶⁾, veikiausiai nepritrauksianti vartotojų arba lankytojų, gavusių panašių pasiūlymų kitose valstybėse narėse ⁽²⁸⁷⁾; Komisija mano, kad valstybių narių tarpusavio prekybą gali paveikti tik finansavimas, skirtas didelėms ir pripažintoms valstybės narės kultūros institucijoms ir renginiams, kurie plačiai reklamuojami ir kituose regionuose;
 - c) ligoninės ir kitos sveikatos priežiūros įstaigos, teikiančios įprastas medicininės paslaugas, skirtas vietos gyventojams ir veikiausiai nepritrauksiančias klientų arba investicijų iš kitų valstybių narių ⁽²⁸⁸⁾;
 - d) žiniasklaidos ir (arba) kultūros produktai, dėl kalbinių ir geografinių priežasčių turintys ribotą vietos auditoriją ⁽²⁸⁹⁾;
 - e) konferencijų centras, kuris dėl savo vietos ir galimo pagalbos poveikio kainoms veikiausiai nenuvilios kitų centrų kitose valstybėse narėse lankytojų ⁽²⁹⁰⁾;
 - f) informacinė ir tinklų kūrimo platforma, tiesiogiai skirta nedarbo ir socialinių konfliktų problemoms iš anksto nustatytoje labai mažoje vietos teritorijoje spręsti ⁽²⁹¹⁾;
 - g) maži oro uostai ⁽²⁹²⁾ arba uostai ⁽²⁹³⁾, kurie daugiausia teikia paslaugas vietos naudotojams, todėl jų konkurencija apsiriboja vietos lygmeniu, ir kurių poveikis tarpvalstybinėms investicijoms tikrai nėra didesnis nei nereikšmingas;

⁽²⁸⁵⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimus dėl valstybės pagalbos bylose N 258/2000, Laisvalaikio baseinas Dorstene (OL C 172, 2001 6 16, p. 16); C 10/2003 – Nyderlandai. Pelną nesiekiančios pramoginių laivų prieklauskos (OL L 34, 2004 2 6, p. 63); SA.37963 – Jungtinė Karalystė. Įtariama valstybės pagalba įmonei *Glennmore Lodge* (OL C 277, 2015 8 21, p. 3); SA.38208 – Jungtinė Karalystė. Įtariama valstybės pagalba Jungtinės Karalystės golfo klubams, priklausantiems jų nariams (OL C 277, 2015 8 21, p. 4).

⁽²⁸⁶⁾ Sąlygos, kuriomis kultūros ar paveldo išsaugojimo veikla yra laikoma ekonominio pobūdžio veikla pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, nurodytos 2.6 skirsnyje. Kultūros ir paveldo išsaugojimo veiklos, kuri nėra ekonominio pobūdžio, atveju nebūtina įvertinti, ar galimas viešasis finansavimas gali padaryti poveikį prekybai.

⁽²⁸⁷⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimus valstybės pagalbos bylose N 630/2003, Vietiniai muziejai Sardinijoje (OL C 275, 2005 11 8, p. 3); SA.34466 – Kipras. Vizualinio meno ir tyrimų centras (OL C 1, 2013 1 4, p. 10); SA.36581 – Graikija. Archeologijos muziejaus statyba Mesaroje (Kreta) (OL C 353, 2013 12 3, p. 4); SA.35909 (2012/N) – Čekija. Turizmo infrastruktūra (NUTS II lygio pietryčių regionas) (OL C 306, 2013 10 22, p. 4); SA.34891 (2012/N) – Lenkija. Valstybės parama „Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł“ (OL C 293, 2013 10 9, p. 1).

⁽²⁸⁸⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimus valstybės pagalbos bylose N 543/2001 – Airija. Mokesčių atskaita ligoninėms (OL C 154, 2002 6 28, p. 4); SA.34576 – Portugalija. *Jean Piaget* Siaurės rytų vidutinės trukmės ir ilgalaikės nuolatinės priežiūros padalinys (OL C 73, 2013 3 13, p. 1); SA.37432 – Čekija. Viešųjų ligoninių finansavimas Hradec Kralovės regione (OL C 203, 2015 6 19, p. 2); SA.37904 – Vokietija. Įtariama valstybės pagalba Durmersheimo medicinos centrui (OL C 188, 2015 6 5, p. 2); SA.38035 – Vokietija. Įtariama valstybės pagalba specializuotai ortopedinės medicinos ir traumų chirurgijos reabilitacijos klinikai (OL C 188, 2015 6 5, p. 3).

⁽²⁸⁹⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimus valstybės pagalbos bylose N 257/2007, subsidijos Baskų krašto teatro spektakliams (OL C 173, 2007 7 26, p. 1); N 458/2004, *Editorial Andaluza Holding* (OL C 131, 2005 5 28, p. 1); SA.33243, *Jornal de Madeira* (OL C 16, 2013 1 19, p. 1).

⁽²⁹⁰⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimą valstybės pagalbos bylose N 486/2002 – Švedija. Kongreso salė Visbyje (OL C 75, 2003 3 27, p. 2).

⁽²⁹¹⁾ Žr. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos bylose SA.33149 – Vokietija. Įtariama neteisėta valstybės pagalba valstybiniam projektui „Wirtschaftsbür Gaarden“ (Kilis) (OL C 188, 2015 6 5, p. 1).

⁽²⁹²⁾ Žr., Komisijos sprendimą valstybės pagalbos bylose SA.38441 – Jungtinė Karalystė. Silio salų oro maršrutai (OL C 5, 2015 1 9, p. 4).

⁽²⁹³⁾ Žr., pvz., Komisijos sprendimus valstybės pagalbos bylose SA.39403 – Nyderlandai. Investicijos į uostą *Lauwersoog* (OL C 259, 2015 8 7, p. 4); SA.42219 – Vokietija. Krantinės *Schuhmacher* Masholmo uoste atnaujinimas (OL C 426, 2015 12 18, p. 5).

h) tam tikrų lynų kelių (visų pirma slidininkų keltuvų), esančių menkai išplėtotos infrastruktūros ir riboto turizmo vietovėse, finansavimas. Komisija paaiškino, kad siekiant atskirti įrenginius, kurie padeda vykdyti veiklą, galinčią pritraukti ne vietos naudotojus (kuri paprastai laikoma turinčia poveikį prekybai), ir su sportu susijusius įrenginius, esančius vietovėse, kuriose infrastruktūra menkai išplėta, o turizmas ribotas (kuriose viešoji parama gali neturėti poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai), paprastai atsižvelgiama į šiuos veiksnius ⁽²⁹⁴⁾: a) įrenginio vietą (pvz., miestuose arba sujungiantis kaimus); b) veikimo laiką; c) vietos naudotojų vyravimą (dienos abonementų dalis, palyginti su savaitės abonementų dalimi); d) bendrą įrenginių skaičių ir pajėgumą, palyginti su vietoje gyvenančių naudotojų skaičiumi; e) kitus su turizmu susijusius įrenginius šiame regione. Panašūs veiksniai juos atitinkamai patikslinus taip pat galėtų būti svarbūs vertinant kitų rūšių įrenginius.

198. NET jei aplinkybių, kuriomis pagalba yra suteikta, daugeliu atvejų užtenka, kad būtų įrodyta, jog pagalba gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją ar sukelti grėsmę, kad ji bus iškraipyta, tos aplinkybės turėtų būti tinkamai išdėstytos. Pagalbos schemų atveju paprastai užtenka išnagrinėti konkrečios schemos savybes ⁽²⁹⁵⁾.

7. INFRASTRUKTŪRA. KAI KURIE KONKRETŪS PAAIŠKINIMAI

7.1. Įvadas

199. Šiame pranešime teikiamos valstybės pagalbos sąvokos gairės taikomos ekonominiams tikslais naudojamos infrastruktūros viešajam finansavimui, kaip ir bet kokiam kitam ekonominei veiklai remti skirtam viešajam finansavimui ⁽²⁹⁶⁾. Tačiau, atsižvelgiant į strateginę viešojo infrastruktūros finansavimo svarbą (ypač siekiant skatinti ekonomikos augimą) ir dažnai su juo susijusius klausimus, tikslinga pateikti konkrečių gairių dėl to, kada teikiant viešąjį finansavimą infrastruktūrai remiama įmonė, suteikiamas pranašumas ir daromas poveikis konkurencijai bei valstybių narių tarpusavio prekybai.

200. Infrastruktūros projektuose dažnai dalyvauja kelių kategorijų dalyviai ir bet kokia susijusia valstybės pagalba gali būti remiama infrastruktūros objekto statyba (įskaitant išplėtimą ir patobulinimą), eksploatavimas arba naudojimas ⁽²⁹⁷⁾. Todėl šiame skirsnyje naudinga atskirti infrastruktūros objekto statytoją ir (arba) pirmąjį savininką (toliau – statytojas / savininkas ⁽²⁹⁸⁾), infrastruktūros valdytoją (t. y. įmones, kurios tiesiogiai naudojami infrastruktūrai teikdamos paslaugas galutiniams naudotojams, įskaitant įmones, kurios įsigyja infrastruktūrą iš statytojo/savininko, norėdamos ją naudoti ekonominiams tikslais, arba kurios įsigyja infrastruktūros naudojimo ir eksploatavimo koncesiją arba ją nuomojasi) ir infrastruktūros galutinius naudotojus, nors šios funkcijos kai kuriais atvejais sutampa.

7.2. Pagalba statytojui/savininkui

7.2.1. Ekonominė veikla ir neekonominė veikla

201. Daugeliui infrastruktūros objektų skirtam viešajam finansavimui valstybės pagalbos taisyklės tradiciškai nebuvo taikomos, nes tokių objektų statyba ir eksploatavimas buvo laikomi bendrosiomis viešosios politikos priemonėmis, o ne ekonomine veikla ⁽²⁹⁹⁾. Tačiau neseniai dėl keleto priežasčių, pvz., liberalizavimo, privatizavimo, rinkos integracijos ir technologinės pažangos, galimybių infrastruktūrą naudoti komerciniais tikslais padaugėjo.

⁽²⁹⁴⁾ Komisijos komunikatas valstybėms narėms ir kitoms suinteresuotosioms šalims dėl valstybės pagalbos N 376/01, Pagalbos lynų keliams schema (OL C 172, 2002 7 18, p. 2).

⁽²⁹⁵⁾ Žr., pvz., 1987 m. spalio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 18 punktą.

⁽²⁹⁶⁾ Viešasis infrastruktūros finansavimas apima visų formų valstybės išteklių teikimą infrastruktūros objektui pastatyti, įsigyti arba eksploatuoti.

⁽²⁹⁷⁾ Šiame skirsnyje nekalbama apie galimą pagalbą infrastruktūros objekto statybos rangovams.

⁽²⁹⁸⁾ Savininkas – tai subjektas, kuriam priklauso galiojančios nuosavybės teisės į infrastruktūrą ir kuriam tenka su ja susijusi ekonominė nauda. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai savininkas perduoda savo nuosavybės teises atskiram subjektui (pvz., uosto direkcijai), valdančiam infrastruktūrą savininko vardu, valstybės pagalbos kontrolės tikslais tas subjektas laikomas pakeičiančiu savininką.

⁽²⁹⁹⁾ Dvidešimt penktoji konkurencijos politikos ataskaita, 1995 m., 175 punktą.

202. Sprendimu *Aéroports de Paris* ⁽³⁰⁰⁾ Bendrasis Teismas pripažino šį pokytį, paaiškindamas, kad oro uosto eksploatavimas turi būti laikomas ekonomine veikla. Vėlesniame sprendime *Leipzig/Halle* ⁽³⁰¹⁾ buvo patvirtinta, kad komercinio oro uosto kilimo ir tūpimo tako statyba yra ekonominė veikla. Nors šios bylos susijusios su konkrečiais oro uostais, Sąjungos teismų nustatyti principai yra bendro aiškinamojo pobūdžio, taigi yra taikytini kitiems statomiems infrastruktūros objektams, neatsiejamai susijusiems su ekonomine veikla ⁽³⁰²⁾.
203. Kita vertus, infrastruktūros, kuri nėra skirta naudoti komerciniais tikslais, finansavimui valstybės pagalbos taisyklės iš esmės netaikomos. Tai gali būti, pavyzdžiui, infrastruktūra, kuri naudojama veiksniams, kurią valstybė paprastai vykdo vykdydama savo viešuosius įgaliojimus (pvz., kariniai objektai, skrydžių valdymas oro uostuose, švyturiai ir kita bendrosios navigacijos reikmėms skirta įranga, įskaitant viešojo intereso tikslais naudojamą vidaus vandens, apsaugos nuo potvynių ir nuotėkių valdymo įrangą, taip pat policijos ir muitinės infrastruktūrą), arba kuri nenaudojama prekėms ir paslaugoms rinkoje teikti (pvz., nemokami viešieji keliai). Tokia veikla nėra ekonominio pobūdžio, todėl nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį, kaip ir, atitinkamai, susijusios infrastruktūros viešasis finansavimas ⁽³⁰³⁾.
204. Jeigu infrastruktūros objekto, iš pradžių naudoto neekonominei veiklai, paskirtis vėliau pakeičiama ir jis pradedamas naudoti ekonominiiais tikslais (pvz., karinis oro uostas pertvarkomas naudoti civiliniais tikslais), atliekant vertinimą pagal valstybės pagalbos taisyklės bus atsižvelgiama tik į patirtas šio infrastruktūros objekto pertvarkymo ekonominio naudojimo tikslais išlaidas ⁽³⁰⁴⁾.
205. Jeigu infrastruktūros objektas naudojamas ir ekonominei, ir neekonominei veiklai, valstybės pagalbos taisyklės bus taikomos tik tai jam pastatyti skirto viešojo finansavimo daliai, kuria padengiamos su ekonomine veikla susijusios išlaidos.
206. Jeigu subjektas vykdo ir ekonominę, ir neekonominę veiklą, valstybės narės turi užtikrinti, kad viešojo finansavimo, skirto neekonominei veiklai, nebūtų galima panaudoti ekonominei veiklai kryžmiškai subsidijuoti. Tai visų pirma gali būti užtikrinta viešąjį finansavimą teikiant tik neekonominės veiklos grynosioms sąnaudoms (įskaitant kapitalo kainą), nustatomoms remiantis aiškiai atskirta apskaita, padengti.
207. Jeigu mišraus naudojimo atvejais infrastruktūra beveik išimtinai naudojama neekonominei veiklai, Komisijos nuomone, į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį gali nepatekti visas jos finansavimas, jeigu ekonominis naudojimas, t. y. veikla, tiesiogiai susijusi su infrastruktūros eksploatavimu ir būtina tai infrastruktūrai eksploatuoti, arba veikla, neatsiejama nuo pagrindinio neekonominio tos infrastruktūros naudojimo, lieka grynai pagalbinio pobūdžio. Tokiais turėtų būti laikomi atvejai, kai ekonominei veiklai naudojami tie patys ištekliai, pvz., medžiagos, įranga, darbo jėga arba pagrindinis kapitalas, kaip ir pirminei neekonominei veiklai. Kalbant apie infrastruktūros pajėgumą, pagalbinės ekonominės veiklos mastas turi likti ribotas ⁽³⁰⁵⁾. Tokios pagalbinės ekonominės veiklos pavyzdys – mokslinių tyrimų organizacija, retkarčiais išnuojanti savo įrangą ir laboratorijas pramonės partneriams ⁽³⁰⁶⁾. Komisija taip pat mano, kad viešasis finansavimas, skirtas įprastiems

⁽³⁰⁰⁾ 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Aéroports de Paris prieš Komisiją*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 125 punktas, patvirtinta apeliacine tvarka 2002 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Aéroports de Paris prieš Komisiją*, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. Taip pat žr. 2008 m. gruodžio 17 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Ryanair prieš Komisiją*, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, 88 punktą.

⁽³⁰¹⁾ 2011 m. kovo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-443/08 ir T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, visų pirma 93 ir 94 punktai, patvirtinta apeliacine tvarka 2012 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Mitteldeutsche Flughafen AG ir Flughafen Leipzig-Halle GmbH prieš Komisiją*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, visų pirma 40–43 ir 47 punktus.

⁽³⁰²⁾ 2012 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mitteldeutsche Flughafen AG ir Flughafen Leipzig-Halle GmbH prieš Komisiją*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, 43 ir 44 punktai. 2015 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Eventech prieš Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 40 punktas.

⁽³⁰³⁾ 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 ir 8 punktai. 1988 m. gegužės 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, C-30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18 punktas, 2011 m. kovo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-443/08 ir T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 98 punktas.

⁽³⁰⁴⁾ Žr. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.23324, Tamperės Pirkalos oro uostas (OL L 309, 2013 11 13, p. 27), ir valstybės pagalbos SA.35388, – Lenkija. Gdynės-Kosakovo oro uosto steigimas.

⁽³⁰⁵⁾ Šiuo atveju ekonominis infrastruktūros naudojimas gali būti laikomas pagalbinu, jeigu tokie veiklai kasmet skiriamas pajėgumas neviršija 20 % viso metinio infrastruktūros pajėgumo.

⁽³⁰⁶⁾ Jeigu veikla nebelieka pagalbine, antrinei ekonominei veiklai taip pat gali būti taikomos valstybės pagalbos taisyklės (žr. 2013 m. rugsėjo 12 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Vokietija prieš Komisiją*, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, dėl gamtos apsaugos organizacijų vykdomos prekybos mediena ir turizmo veiklos).

patogumams (pvz., restoranams, parduotuvėms ar mokamo stovėjimo aikštelėms) užtikrinti infrastruktūros objektuose, kurie beveik išskirtinai naudojami neekonominei veiklai vykdyti, paprastai neturi poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai, nes tokie įprasti patogumai veikiausiai nepritrauks klientų iš kitų valstybių narių, o jų finansavimas veikiausiai turės tik nereikšmingą poveikį sprendimams vykdyti tarpvalstybines investicijas arba įsisteigti.

208. Kaip Teisingumo Teismas pripažino Sprendime *Leipzig/Halle*, infrastruktūros arba jos dalies statyba gali būti priskirta valstybės vykdomiems viešiesiems įgaliojimams⁽³⁰⁷⁾. Tokiu atveju infrastruktūros viešajam finansavimui (arba atitinkamai jo daliai) valstybės pagalbos taisyklės netaikomos.
209. Dėl netikrumo, buvusio prieš priimant Sprendimą *Aéroports de Paris*, valdžios institucijos galėjo teisėtai manyti, kad viešasis infrastruktūros finansavimas, suteiktas prieš priimant tą sprendimą, nėra valstybės pagalba, taigi apie tokias priemones nebuvo būtina pranešti Komisijai. Todėl Komisija, remdamasi valstybės pagalbos taisyklėmis, negali ginčyti tokių finansavimo priemonių, galutinai patvirtintų prieš priimant Sprendimą *Aéroports de Paris*⁽³⁰⁸⁾. Tai nereiškia, kad vertinant priemonių, kurios nebuvo galutinai patvirtintos prieš Sprendimą *Aéroports de Paris*, finansavimą turi būti daroma prielaida dėl valstybės pagalbos buvimo arba nebuvimo arba teisėtų lūkesčių – tai reikės patikrinti kiekvienu atveju atskirai⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai

210. Tais pačiais loginiais argumentais, kuriais vadovaudamasi Komisija kai kuriose bylose priėjo prie išvados, kad tam tikros priemonės negalėjo daryti poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai, kaip nurodyta 196–197 punktuose, taip pat gali būti remiamasi skiriant tam tikrą viešąjį finansavimą infrastruktūrai, visų pirma vietos ir savivaldybių infrastruktūrai, net jei ji yra naudojama komerciniais tikslais. Vienas skiriamųjų tokio atvejo požymių yra tas, kad pasiekiamumo zona daugiausia yra vietinė, taip pat yra įrodymų, kad poveikis tarpvalstybinėms investicijoms veikiausiai bus tik nereikšmingas. Pavyzdžiui, vietos laisvalaikio įrenginių, sveikatos priežiūros infrastruktūros, mažų oro uostų arba uostų, daugiausia skirtų vietos naudotojams ir turinčių nereikšmingą poveikį tarpvalstybinėms investicijoms, statyba veikiausiai neturės poveikio prekybai. Kaip įrodymą, kad poveikio prekybai nėra, galima pateikti duomenis, rodančius, kad kitų valstybių narių subjektai naudojami infrastruktūra tik ribotai ir kad atitinkamoje rinkoje tarpvalstybinių investicijų yra labai mažai arba kad tos tarpvalstybinės investicijos veikiausiai nebus neigiamai paveiktos.
211. Tam tikromis aplinkybėmis tam tikri infrastruktūros objektai tiesiogiai nekonkuruoja su kitais tos pačios rūšies infrastruktūros objektais arba kitais kitos rūšies infrastruktūros objektais, siūlančiais didelio pakeičiamumo paslaugas, arba tiesiogiai su tokiomis paslaugomis⁽³¹⁰⁾. Tikėtina, kad tiesiogiai tarpusavyje nekonkuruos visuotinės tinklų infrastruktūros objektai⁽³¹¹⁾, kurie yra natūralios monopolijos, t. y. kuriuos pakartotinai statyti būtų neekonomiška. Be to, kai kuriuose sektoriuose privatus finansavimas infrastruktūros objekto statyboms gali būti nedidelis⁽³¹²⁾. Komisija paprastai laikosi nuomonės, kad poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai negali būti padarytas arba konkurencija negali būti iškraipyta tais infrastruktūros objekto statybos atvejais, kai kartu tenkinamos šios sąlygos: i) infrastruktūros objektai paprastai neturi tiesiogiai konkuruoti, ii) privatus finansavimas sektoriuje ir atitinkamoje valstybėje narėje yra nedidelis ir iii) infrastruktūros objektas nėra sukurtas norint teikti atrankią paramą konkrečiai įmonei arba sektoriui, o yra naudinga visai visuomenei.

⁽³⁰⁷⁾ 2012 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mitteldeutsche Flughafen AG ir Flughafen Leipzig-Halle GmbH prieš Komisiją*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, 47 punktą.

⁽³⁰⁸⁾ 2012 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos SA.23600 – Miuncheno oro uosto 2 terminalo finansavimas (OL L 319, 2013 11 29, p. 8), 74–81 konstatuojamosios dalys. Komisija 1994 m. aviacijos gairėse nurodė, kad „(pvz., oro uostų, greitkelių, tiltų ir kt.) infrastruktūros kūrimo ir plėtros įgyvendinimas yra bendroji ekonominės politikos priemonė, kurios pagal Sutartyje numatytas valstybės pagalbos taisykles Komisija negali kontroliuoti“ (OL C 350, 1994 12 10, p. 5), 12 punktą.

⁽³⁰⁹⁾ Šie paaiškinimai nekliaudo šiomis aplinkybėmis taikyti sanglaudos politikos taisyklių; gairės dėl tokio taikymo pateiktos kitais atvejais. Žr., pavyzdžiui, Komisijos aiškinamąją pastabą Fondų koordinavimo komitetui (COCOF): dėl infrastruktūros finansavimo atitikties valstybės pagalbos taisyklėmis patikrinimo žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf.

⁽³¹⁰⁾ Pavyzdžiui, komercinių kelių valdytojų siūlomos paslaugos gali konkuruoti su mokamu tiltu arba tuneliu.

⁽³¹¹⁾ Tinklo infrastruktūros atveju skirtingi tinklo elementai papildo vienas kitą, o ne konkuruoja vienas su kitu.

⁽³¹²⁾ Ar rinkos finansavimas tame sektoriuje yra tik nedidelis, turi būti vertinama atitinkamos valstybės narės, o ne regiono ar vietos, lygmeniu, panašiai kaip ir vertinant, ar valstybėje narėje yra susiformavusi konkreti rinka (žr., pvz., 2015 m. lapkričio 26 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, 44 punktą).

212. Kad visam viešajam konkrečiau projekto finansavimui nebūtų taikomos valstybės pagalbos taisyklės, valstybės narės turi užtikrinti, kad finansavimo, suteikto infrastruktūros objektui pastatyti 211 punkte nurodytais atvejais, nebūtų galima panaudoti kitai ekonominei veiklai, įskaitant infrastruktūros eksploatavimą, kryžmiškai arba netiesiogiai subsidijuoti. Kryžminio subsidijavimo galimybė gali būti panaikinta užtikrinant, kad infrastruktūros savininkas nevykdytų jokios kitos ekonominės veiklos, arba, jeigu infrastruktūros savininkas vykdo kitą ekonominę veiklą, užtikrinant, kad būtų tvarkoma atskira apskaita, tinkamai paskirstomos išlaidos ir pajamos ir viešasis finansavimas nenaudojamas kitai veiklai. Užtikrinti, kad nebūtų suteikta netiesioginė pagalba, visų pirma infrastruktūros valdytojui, galima pavyzdžiui, surengiant konkursą dėl infrastruktūros eksploatavimo.

7.2.3. Pagalba infrastruktūros objekto statytojui/savininkui. Atskirų sektorių apžvalga

213. Šiame skirsnyje apžvelgiama, kaip Komisija ketina vertinti infrastruktūros finansavimą skirtinguose sektoriuose valstybės pagalbos požiūriu, atsižvelgdama į pagrindinius požymius, kurie šiuo metu paprastai būdingi viešosios infrastruktūros finansavimui skirtinguose sektoriuose, laikydamosi pirmiau nurodytų sąlygų. Šia apžvalga nedaromas poveikis konkrečiau atskirų projektų vertinimo išvadoms, kurios daromos atsižvelgiant į jų ypatumus, į tai, kaip atitinkama valstybė narė organizavo su infrastruktūros objekto naudojimu susijusių paslaugų teikimą, ir komercinių paslaugų bei vidaus rinkos raidą. Ja nesiekama pakeisti atskiro vertinimo, ar konkreti tam tikros infrastruktūros finansavimo priemonė atitinka visus valstybės pagalbos sąvokos kriterijus. Su konkrečiais sektoriais susijusių išsamesnių paaiškinimų Komisija pateikė atitinkamose gairėse ir sistemose.
214. **Oro uosto infrastruktūrą** sudaro įvairių rūšių infrastruktūros objektai. Remiantis Sąjungos teismų praktika, aišku, kad daugumos oro uosto infrastruktūros objektų ⁽³¹³⁾ paskirtis – už užmokestį teikti oro uosto paslaugas oro transporto bendrovėms ⁽³¹⁴⁾, o tai laikoma ekonomine veikla, todėl tų objektų finansavimui taikomos valstybės pagalbos taisyklės. Jei infrastruktūros objekto paskirtis – teikti su oro susisiekimu nesusijusias komercines paslaugas kitiems naudotojams, to objekto viešajam finansavimui taip pat taikomos valstybės pagalbos taisyklės ⁽³¹⁵⁾. Kadangi oro uostai dažnai konkuruoja tarpusavyje, oro uosto infrastruktūros finansavimas taip pat gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Tačiau jeigu infrastruktūros objektai yra skirti veiklai, kurią vykdydama viešuosius įgaliojimus turi vykdyti valstybė, tokių objektų viešajam finansavimui valstybės pagalbos taisyklės netaikomos. Tokia neekonominio pobūdžio veikla paprastai laikomas skrydžių valdymas, orlaivių gelbėjimas ir gaisrų gesinimas, policijos ir muitinės veikla, taip pat civilinės aviacijos apsaugos nuo neteisėtų veiksmų veikla.
215. Remiantis Komisijos sprendimų priėmimo praktika ⁽³¹⁶⁾, skiriant viešąjį finansavimą **uosto infrastruktūrai** remiama ekonominė veikla, todėl jam iš principo taikomos valstybės pagalbos taisyklės. Kaip ir oro uostai, uostai gali konkuruoti tarpusavyje, todėl uosto infrastruktūros finansavimas taip pat gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Tačiau jei investuojama į infrastruktūrą, būtiną veiklai, kurią vykdydama viešuosius įgaliojimus turi vykdyti valstybė, tokioms investicijoms valstybės pagalbos taisyklės netaikomos. Tokia neekonominio pobūdžio veikla paprastai laikoma jūrų eismo kontrolė, gaisrų gesinimas, policijos ir muitinės veikla.
216. **Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros** paskirtis – teikti telekomunikacijų ryšio paslaugas galutiniams naudotojams. Ryšio paslaugų teikimas už užmokestį galutiniams naudotojams yra ekonominė veikla. Daugeliu atvejų plačiajuosčio ryšio infrastruktūros objektus valdytojai stato be valstybės finansavimo (tai rodo, kad rinkos finansavimas yra didelis) ir daugelyje geografinių zonų tarpusavyje konkuruoja keletas skirtingų valdytojų tinklų ⁽³¹⁷⁾. Plačiajuosčio ryšio infrastruktūra yra didelių, tarpusavyje sujungtų ir komerciniais tikslais

⁽³¹³⁾ Pavyzdžiui, kilimo ir tūpimo takai ir jų apšvietimo sistemos, terminalai, peronai, riedėjimo takai, centralizuota antžeminių paslaugų infrastruktūra, kaip antai bagažo juostos.

⁽³¹⁴⁾ Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių (OL C 99, 2014 4 4, p. 3) 31 konstatuojamoji dalis.

⁽³¹⁵⁾ Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių (OL C 99, 2014 4 4, p. 3) 33 konstatuojamoji dalis.

⁽³¹⁶⁾ 2014 m. kovo 27 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos SA.38302 – Italija. Salerno uostas, 2012 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos SA.30742 (N/2010) – Lietuva. Keleivinių ir krovinių keltų terminalo infrastruktūros įrengimas Klaipėdoje (OL C 121, 2012 4 26, p. 1), 2013 m. liepos 2 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos SA.35418 (2012/N) – Graikija, Pirėjaus uosto plėtra (OL C 256, 2013 9 5, p. 2).

⁽³¹⁷⁾ Kaip nurodyta 211 punkte ir 312 išnašoje, ar rinkos finansavimas atitinkamame sektoriuje yra tik nedidelis, turi būti vertinama atitinkamos valstybės narės, o ne regiono ar vietos, lygmeniu.

naudojamų tinklų dalis. Dėl šių priežasčių plačiajuosčio ryšio infrastruktūros, skirtos ryšio paslaugoms galutiniams naudotojams teikti, viešajam finansavimui valstybės pagalbos taisyklės taikomos taip, kaip nurodyta Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui gairėse ⁽³¹⁸⁾. Tačiau ryšio paslaugų teikimas tik valdžios institucijoms yra neekonominė veikla ir viešasis vadinamųjų uždarytųjų tinklų finansavimas nėra valstybės pagalba ⁽³¹⁹⁾.

217. **Energetikos infrastruktūros** ⁽³²⁰⁾ paskirtis – už užmokestį teikti energetikos paslaugas, o tai yra ekonominė veikla. Didžiąją dalį energetikos infrastruktūros objektų pastato rinkos dalyviai (tai rodo, kad rinkos finansavimas yra didelis) ir jie finansuojami iš naudotojo tarifų. Taigi, skiriant viešąjį finansavimą energetikos infrastruktūrai remiama ekonominė veikla ir gali būti daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, todėl tokiam finansavimui iš principo taikomos valstybės pagalbos taisyklės ⁽³²¹⁾.
218. Skiriant viešąjį finansavimą **mokslinių tyrimų infrastruktūrai** gali būti remiama ekonominė veikla, todėl jam taikomos valstybės pagalbos taisyklės, jeigu ta infrastruktūra iš tikrųjų yra skirta ekonominei veiklai vykdyti (pvz., nuomoti įrangą arba laboratorijas įmonėms, teikti joms paslaugas ar vykdyti mokslinius tyrimus pagal sutartis). Tačiau jeigu mokslinių tyrimų infrastruktūra naudojama neekonominėi veiklai, kaip antai nepriklausomiems moksliniams tyrimams, kuriais siekiama gerinti žinias ir supratimą, vykdyti, tokios infrastruktūros viešajam finansavimui valstybės pagalbos taisyklės netaikomos. Išsamesnių paaiškinimų, kaip atskirti ekonominę mokslinių tyrimų veiklą nuo neekonominės mokslinių tyrimų veiklos, pateikta Komisijos komunikate „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ ⁽³²²⁾.
219. **Geležinkelių infrastruktūros** ⁽³²³⁾ eksploatavimas gali būti ekonominė veikla ⁽³²⁴⁾, tačiau geležinkelių infrastruktūros, kuria potencialūs naudotojai gali naudotis vienodomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis, statyba, priešingai nei infrastruktūros eksploatavimas, paprastai atitinka sąlygas, nurodytas 211 punkte, todėl finansuojant tokios infrastruktūros statybą paprastai nedaromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai ir konkurencija neiškraipoma. Kad valstybės pagalbos taisyklės nebūtų taikomos visam konkrečiam projektui finansavimui, valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad būtų įvykdytos 212 punkte nurodytos sąlygos. Tais pačiais principais vadovaujamosi vertinant investicijas į **geležinkelio tiltus, geležinkelio tunelius ir miesto transporto infrastruktūrą** ⁽³²⁵⁾.
220. Nemokami viešo naudojimo **keliai** yra bendroji infrastruktūra ir jų viešajam finansavimui netaikomos valstybės pagalbos taisyklės, tačiau mokamų kelių eksploatavimas daugeliu atvejų yra ekonominė veikla. Tačiau, kelių infrastruktūros, įskaitant mokamus kelius ⁽³²⁶⁾, statyba, priešingai nei mokamų kelių eksploatavimas, su sąlyga, kad ta kelių infrastruktūra nėra skirta konkrečiam naudotojui, paprastai atitinka sąlygas, nurodytas 211 punkte, todėl finansuojant tokios infrastruktūros statybą paprastai nedaromas poveikis valstybių narių tarpusavio

⁽³¹⁸⁾ OL C 25, 2013 1 26, p. 1. Gairėse paaiškinti plačiajuosčio ryšio sektoriaus ypatumai: plačiajuosčio ryšio tinklu paslaugas gali teikti keletas telekomunikacijų paslaugų teikėjų, todėl tokiu tinklu suteikiama galimybė konkuruoti keliems paslaugų teikėjams.

⁽³¹⁹⁾ Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairių (OL C 25, 2013 1 26, p. 1) 11 konstatuojamoji dalis ir 14 išnaša.

⁽³²⁰⁾ Energetikos infrastruktūra – tai, pvz., elektros energijos, dujų ir naftos perdavimo, skirstymo ir saugojimo infrastruktūra. Išsamesnių paaiškinimų pateikta 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairių (OL C 200, 2014 6 28, p. 1) 31 konstatuojamojoje dalyje.

⁽³²¹⁾ 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairių (OL C 200, 2014 6 28, p. 1) 3.8 skirsnis, 2014 m. liepos 10 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos Nr. SA.36290, Jungtinė Karalystė, Šiaurės Airijos dujotiekio išplėtimas vakarų ir šiaurės vakarų kryptimi.

⁽³²²⁾ OL C 198, 2014 6 27, p. 1, 17 ir paskesnės konstatuojamosios dalys.

⁽³²³⁾ Pavyzdžiui, bėgiai ir traukinių stotys.

⁽³²⁴⁾ Šia pastaba nedaromas poveikis vertinimui, ar infrastruktūros valdytojui valstybės suteiktas pranašumas yra valstybės pagalba. Pavyzdžiui, jeigu infrastruktūra eksploatuojama teisėto monopolio sąlygomis ir konkurencija dėl infrastruktūros eksploatavimo rinkos yra panaikinta, infrastruktūros valdytojui valstybės suteiktu pranašumu negali būti iškraipyta konkurencija, todėl toks pranašumas nėra valstybės pagalba. Žr. šio komunikato 188 punktą ir 2002 m. liepos 17 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos N 356/2002 – Jungtinės Karalystės geležinkelių sistema, ir 2013 m. gegužės 2 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.35948 – Čekija. Geležinkelių transporto sąveikumo schemas pratęsimas. Kaip paaiškinta 188 punkte, jeigu savininkas arba valdytojas veikia kitoje liberalizuotoje rinkoje, jis, siekdamas išvengti kryžminio subsidijavimo, turėtų tvarkyti atskirą apskaitą, tinkamai paskirstyti išlaidas ir pajamas ir užtikrinti, kad viešasis finansavimas nebūtų naudojamas kitai veiklai.

⁽³²⁵⁾ Pavyzdžiui, tramvajų arba požeminio viešojo transporto bėgus.

⁽³²⁶⁾ Įskaitant kelius, kuriais prijungiama komerciniais tikslais naudojama žemė (žr. 2014 m. spalio 1 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.36147 – Įtariama su infrastruktūra susijusi pagalba įmonei *Propapier*, ir 2016 m. sausio 8 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.36019 – Kelių infrastruktūros priemonių įgyvendinimas šalia nekilnojamojo turto projekto *Uplace* vykdymo vietos.

prekybai ir konkurencija neiškraipoma ⁽³²⁷⁾. Kad valstybės pagalbos taisyklės nebūtų taikomos visam konkrečiau projekto viešajam finansavimui, valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad būtų įvykdytos 212 punkte nurodytos sąlygos. Tais pačiais principais vadovaujamosi vertinant investicijas į **tiltus, tunelius ir vidaus vandenų (pvz., upių ir kanalų) infrastruktūrą**.

221. **Vandens tiekimo ir nuotekų tinklų** ⁽³²⁸⁾ eksploatavimas yra ekonominė veikla, tačiau visuotinio vandens tiekimo ir nuotekų tinklo statyba paprastai atitinka sąlygas, nurodytas 211 punkte, todėl finansuojant tokios infrastruktūros statybą paprastai konkurencija neiškraipoma ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai nedaromas. Kad valstybės pagalbos taisyklės nebūtų taikomos visam konkrečiau projekto finansavimui, valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad būtų įvykdytos 212 punkte nurodytos sąlygos.

7.3. Pagalba valdytojams

222. Jeigu atitinkami visi Sutarties 107 straipsnio 1 dalies kriterijai, taikomi infrastruktūros objekto statytojui/savininkui, bus laikoma, kad valstybės pagalba infrastruktūros objekto statytojui/savininkui suteikta, nesvarbu, ar jie infrastruktūrą naudoja tiesiogiai, kad patys tiektų prekes ar teiktų paslaugas, ar suteikia galimybę infrastruktūra naudotis trečiosios šalies valdytojui, kuris teikia paslaugas infrastruktūros galutiniams naudotojams (taip, pavyzdžiui, gali būti tais atvejais, kai oro uosto savininkas suteikia koncesiją teikti paslaugas oro uoste).

223. Valdytojai, kurie naudojami infrastruktūra, kuriai teikiama pagalba, kad teiktų paslaugas galutiniams naudotojams, įgyja pranašumą, jeigu naudodamiesi infrastruktūra jie gauna ekonominės naudos, kurios įprastomis rinkos sąlygomis negautų. Tai paprastai pasakytina tais atvejais, kai jų mokamas mokestis už teisę eksploatuoti infrastruktūrą yra mažesnis nei mokestis, kurį jie mokėtų už panašią infrastruktūrą įprastomis rinkos sąlygomis. Paaiškinimų, kaip nustatyti, ar eksploatavimo sąlygos atitinka rinkos sąlygas, pateikta 4.2 skirsnyje. Laikydami to skirsnio, Komisija mano, kad ekonominio pranašumo suteikimo valdytojui galimybė gali būti atmesta visų pirma tada, kai koncesija eksploatuoti infrastruktūrą (ar jos dalis) nustatant teigiamą kainą paskiriama visas reikiamas 90–96 punktuose nurodytas sąlygas atitinkančio konkurso būdu ⁽³²⁹⁾.

224. Tačiau Komisija primena, kad jeigu valstybė narė neįvykdo savo pareigos pranešti ir jeigu abejojama pagalbos statytojui/savininkui suderinamumu su vidaus rinka, Komisija gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad valstybė narė sustabdytų priemonės įgyvendinimą ir laikinai susigrąžintų visas išmokėtas lėšas, kol Komisija priims sprendimą dėl priemonės suderinamumo. Be to, nacionalinių teismų teisėjai, gavę konkurentų prašymą, privalo pasielgti taip pat. Be to, jeigu įvertinusi priemonę Komisija priima sprendimą, kuriuo pagalba skelbiama nesuderinama su vidaus rinka, ir nurodo ją susigrąžinti, negali būti atmesta poveikio infrastruktūros objekto valdytojui galimybė.

7.4. Pagalba galutiniams naudotojams

225. Jeigu infrastruktūros valdytojas gavo valstybės pagalbą arba jeigu jo ištekliai yra valstybės ištekliai, jis gali suteikti pranašumą infrastruktūros naudotojams (jeigu jie yra įmonės), nebent naudojimo sąlygos atitinka rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų, t. y. galimybė naudotis infrastruktūra naudotojams suteikiama rinkos sąlygomis.

⁽³²⁷⁾ Netipiška situacija, kai valstybės pagalbos galimybė negali būti atmesta, būtų, pavyzdžiui, tiltas arba tunelis tarp dviejų valstybių narių, kuriuo siūlomomis paslaugomis iš esmės pakeičiamos komercinių kelių valdytojų teikiamos paslaugos, arba mokamo kelio, tiesiogiai konkuruojančio su kitu mokamu keliu, statyba (pavyzdžiui, du lygiagrečiai nutiesti mokami keliai, kuriais siūlomos paslaugos yra iš esmės pakeičiamos).

⁽³²⁸⁾ Vandens tiekimo ir nuotekų tinklai apima vandens paskirstymo ir nuotekų perdavimo infrastruktūrą, pvz., vamzdynus.

⁽³²⁹⁾ Žr. 2014 m. spalio 1 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.38478 – Vengrija. Dėro–Geniū (*Győr–Gönyű*) nacionalinio valstybinio uosto plėtra. Tačiau pranašumo suteikimo infrastruktūros objekto statytojui/savininkui galimybė negali būti atmesta net jei rengiamas konkursas, nes tokiu konkursu tik sumažinama teikiama pagalba.

226. Remiantis 4.2 skirsnyje paaiškintais bendraisiais principais, pranašumo suteikimo naudotojams galimybė tokiais atvejais gali būti atmesta, jeigu infrastruktūros naudojimo mokestis nustatytas visas reikiamas 90–96 punktuose nurodytas sąlygas atitinkančio konkurso būdu.
227. Kaip paaiškinta 4.2 skirsnyje, jeigu tokių konkrečių įrodymų neturima, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, galima įvertinti atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis galimybė naudotis panašia infrastruktūra suteikiama panašioms privatiems veiklos vykdytojams panašiomis aplinkybėmis (lyginamoji analizė), jeigu toks palyginimas yra įmanomas.
228. Jeigu nė vienas iš minėtų vertinimo kriterijų negali būti taikomas, ar sandoris atitinka rinkos sąlygas, galima nustatyti remiantis visuotinai pripažinta standartine vertinimo metodika. Komisija mano, kad rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų gali tenkinti viešasis finansavimas viešo naudojimo infrastruktūros objektui, kuris nėra skirtas konkrečiam naudotojui (-ams), kai jo naudotojai, remiantis *ex ante* analize, pamažu prisideda prie projekto/valdytojo pelningumo. Taip yra tuo atveju, kai infrastruktūros objekto valdytojas sudaro komercinius susitarimus su atskirais naudotojais, kuriais sudaromos sąlygos padengti visas su tokiais susitarimais susijusias išlaidas, įskaitant pagrįstą pelno maržą, nustatytą remiantis patikima vidutinio laikotarpio prognoze. Atliekant šią analizę, reikėtų atsižvelgti į visas pajamas ir visas numatomas papildomas išlaidas, kurias valdytojas patirs dėl konkretaus naudotojo veiklos ⁽³³⁰⁾.

8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

229. Šiuo komunikatu pakeičiami šie Komisijos komunikatai ir pranešimai:
- Komisijos komunikatas 93/C-307/03 valstybėms narėms dėl EEB sutarties 92 ir 93 straipsnių ir Komisijos direktyvos 80/723/EEB 5 straipsnio taikymo gamybos sektoriaus valstybinėms įmonėms ⁽³³¹⁾,
 - Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus ⁽³³²⁾,
 - Komisijos pranešimas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemonėms ⁽³³³⁾.
230. Šiuo komunikatu pakeičiami visi priešingi teiginiai dėl valstybės pagalbos sąvokos, pateikti galiojančiuose Komisijos komunikatuose ir sistemose, išskyrus teiginius, susijusius su konkrečiais sektoriais ir pagrįstus tų sektorių ypatumais.

⁽³³⁰⁾ Žr., pvz., 2014 m. spalio 1 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.36147 – Įtariama su infrastruktūra susijusi pagalba įmonei *Propapier*. Taip pat žr. Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių (OL C 99, 2014 4 4, p. 3) 61–64 konstatuojamąsias dalis.

⁽³³¹⁾ OL C 307, 1993 11 13, p. 3.

⁽³³²⁾ OL C 209, 1997 7 10, p. 3.

⁽³³³⁾ OL C 384, 1998 12 10, p. 3.